PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

DELO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

LJUBLJANA, TOREK 31. MARCA 1964 • LETO V., ŠTEVILKA 89 • CENA 20 DIN

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 5. OKTOBRA 1934 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA V SLOVENIJI, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

GLAVNI UREDNIK JOŽE SMOLE
ODGOVORNI UREDNIK DUŠAN BENKO

Nove osebne izkaznice

Tiskovna konferenca Vojina Lukića

BEOGRAD, 30. marca — Sprejetih bo 17 novih zakonov s področja notranjih zadev. Že uveljavljenem zakonu o prenosu pristojnosti iz okrajnih na občinske organe za notranje zadeve, in zakonov o izvajanju kazenskih sankcij, se bodo verjetno pridružili zakoni o osebnih legitimacijah, o jugoslovanskem državljanstvu, o posesti in nošenju orožja ter o organih notranjih zadev.

»Večina vprašanj s področja notranjih zadev, ki so bila doslej regulirana z odloki in predpisi, bo tako v prihodnje — v skladu z novo ustavo — zakonsko določena. Pri izdelavi novih zakonov težimo tudi k večji poenostavitvi posameznih postopkov, ki pa ne bo v ničemer prizadela učinkovitost naše službe,« je dejal v današnjem razgovoru z novinarji zvezni sekretar za notranje zadeve Vojin Lukić. Po mnenju Lukića naj bi bila tudi javnost v prihodnje bolje obveščena o delu in problemih organov notranjih zadev. Zvezni sekretariat za notranje zadeve se bo zato o večini zakonskih osnutkov posvetoval z družbenimi organizacijami in občani.

Verjetno bodo še letos začeli zamenjavati stare osebne legitimacije z novimi, ki bodo znatno poenostavljene, z najosnovnejšimi podatki, veljale pa bodo dalj časa kot sedanje. Osebna izkaznica bo zadoščala kot dokaz za jugoslovansko državljanstvo, ker so za tuje državljane predvideli drugačne legitimacije. Prav tako naj bi bila osebna legitimacija tudi uradno potrdilo o rojstvu namesto sedanjih izpeskov iz matičnih knjig.

Osebne izkaznice bodo morale imeti vse osebe, ki bodo dopolnile 18. leto starosti in vsi tisti, ki se bodo zaposlili nepolnoletni. Osebno legitimacijo bodo lahko dobili pred polnoletnostjo tudi drugi, če

● Nadaljevanje na zadnji strani

PREDSEDNIK ZVEZNE SKUPŠČINE EDVARD KARDELJ SPREJEL BRAZILSKO DELEGACIJO — Delegacija predstavniškega doma Nacionalnega kongresa Brazilije je bila včeraj v Svetozarevu, kjer si je ogledala tovarno kablov. Popoldne je delegacijo v prostorih zveznega izvršnega sveta v Beogradu sprejel predsednik zvezne skupščine Edvard Kardelj, ki se je z gosti dalj časa razgovarjal v prisrčnem in prijateljskem vzdušju. Na sliki: Edvard Kardelj s šefom brazilske delegacije Clovisom Mottom. Telefoto: Tanjug

Ozadje nekaterih pojavov

Posvet komunistov v občini Ljubljana-Center

LJUBLJANA, 30. marca. Na posvetovanju komunistov v ljubljanski občini Center, ki se ga je udeležila tudi članica izvršnega komiteja CK ZKJ Vida Tomšič, so poudarili, da je razvijanje samoupravljanja in demokratičnega odločanja proizvajalcev oziroma občanov še zlasti pomembna naloga komunistov v nadaljnjem obdobju. Posvet je opozoril tudi na potrebo po tem, da začno komunisti v predkongresni aktivnosti odločneje razkrinkavati pravo ozadje nekaterih idejnih konceptov, ki si skušajo nadeti lažno krinko humanizma, kulturnosti in demokratizma. To pa seveda zahteva od komunistov mnogo več kritičnega, ustvarjalnega idejnega razmišljanja in delovanja.

Na posvetovanju so med drugim obsodili to, da še vedno prihaja do »političnih investicij«. Precej pa je bilo govora o problemih na področju urbanizma in stanovanjske graditve v občini oziroma v Ljubljani sploh. Eden izmed diskutantov je ugotovil, da urbanistično programiranje, ki zaostaja zaradi nerazčiščenih konceptov, ovira odločitve družbenih organov in projektante. Tu se pojavljajo vprašanja, kot na pr., ali je ekonomičnejše in smotrnejše rušiti dotrajana poslopja in z novimi gradnjami povečati gostoto naseljenosti, ali pa bolj kaže še naprej vzdrževati stare objekte in uporabljati sredstva stanovanjskega sklada za graditev stanovanj tudi izven občinskega teritorija. Diskutant je tudi ugotovil, da se stanovanjska graditev naglo draži, zato delovni ljudje s povprečnimi zaslužki težko prispevajo lasten delež za stanovanje, med-

●● Nadaljevanje na zadnji strani

Pomanjkljivo obveščanje kolektivov

S posveta komunistov občin Celje, Šentjur in Šmarje

CELJE, 30. marca — Komunisti se morajo bolj prizadevati za dosledno uveljavljanje neposrednega odločanja proizvajalcev, zakaj v mnogih podjetjih še zmeraj mislijo, da je dovolj že to, če ljudi obvestijo o sklepih. Na raznih konferencah in posvetovanjih predstavnikov kolektivov so zadnje čase načete pomembne zadeve, zanje pa ne zvedo samoupravni organi in člani kolektivov, da bi se organizirano lotili njihove realizacije. To so poudarili komunisti na današnjem posvetu v Celju.

Problem v omenjenih treh občinah je sorazmerno nizka produktivnost in ustrezno temu nižji narodni dohodek. Treba bo organizirati proizvodnjo tako, da bo narodni dohodek hitreje naraščal in s tem tudi sredstva za zadovoljevanje potreb zaposlenih. Kar zadeva investicije, bi morali odpraviti proizvodna ozka grla in investirati tam, kjer bo učinek kar najhitrejši in največji.

V razpravi so udeleženci posvetovanja mnogo razpravljali o osebnih dohodkih. Zaradi neizdelanega sistema delitve so osebni dohodki še marsikje pretežno odvisni od fizičnega učinka proizvajalca, medtem ko ostali ekonomski kriteriji komaj vplivajo na višino njegovega osebnega dohodka. Obratno pa je z zaposlenimi v upravah, kjer je 80% osebnega dohodka v naprej fiksno določenega. Tudi tu velja ugotovitev, da so samoupravni organi premalo dosledni v izvajanju svojih sklepov oziroma njihovega izvajanja vselej ne kontrolirajo.

Kritično so na posvetu osvetlili primer cinkarne,

●●● Nadaljevanje na zadnji strani

Konferenca OZN o trgovini in razvoju

Peza monokulture

Razvoj le z diverzifikacijo vsega gospodarstva

OD NAŠEGA POROČEVALCA

ŽENEVA, 30. marca. (Po telefonu). Današnji program na ženevski konferenci je improvizacija. Velikonočni ponedeljek je pač in nekatere delegacije ne vedo prav, ali naj ga praznujejo ali ne. Češkoslovaški delegat je v zadnjem trenutku odpovedal svoj govor, napovedani vrstni red govornikov je povsem spremenjen in v trenutku, ko to poročamo, še ni znano, kdo bo današnji zadnji govornik. Doslej so se zvrstili ministri iz osmih razvijajočih se držav: Zanzibara, Nigerije, Mavretanije, Venezuele, Malezije, Ekvadorja, Peruja in Jamajke.

Največ zanimanja je zbudil današnji prvi govornik, legendarni zanzibarski zunanji in hkrati trgovinski minister Abdul Rahman Mohamed-Babu. Najprej je bilo nekaj razburjenja, kajti mladi minister je protestiral, ker v uradnih listinah njegovo ime ni pravilno zapisano. Zapisano je namreč brez njegovega priljubljenega vzdevka »Babu«. Nekaj razburjenja je bilo tudi po njegovem govoru, kajti Babu je ne glede na »dobrohotne« nasvete, v ostrem tonu obsodil »manipulacije nekaterih držav«, ki so povzročile, da na tej konferenci nista prisotni delegaciji DR Nemčije in LR Kitajske. Dejal je, da bi morali obsoditi metode hladne vojne, ki se izražajo v diskriminaciji do nekaterih socialističnih držav. Z velikim poudarkom je pozdravil tudi izvolitev predstavnika ZAR za predsednika konference. Toda ministra Kajsunija danes ni v Ženevi. Za predsedniško mizo ga zamenjuje eden izmed podpredsednikov, kolumbijski delegat Lleras. Glede gospodarskih vprašanj pa se je zanzibarski minister zavzel predvsem za povečanje trgovine z državami vzhodne Afrike in zahteval pomoč za diverzifikacijo zanzibarskega gospodarstva, ki je bilo doslej prisilno usmerjeno v proizvodnjo začimb.

Tudi ostali govorniki so danes prikazovali položaj svojih držav predvsem v luči popolne odvisnosti njihovega gospodarstva od izvoza ene ali dveh vrst blaga. Nigerijski minister Dincarima je popisoval, kako gospodarstvo njegove države stoji in pada z izvozom kikirikija, malezijski delegat Jumat pa je opozarjal na nevarnost, ki preti izvozu malajskega kavčuka zaradi proizvodnje sintetičnega kavčuka. »Ne bojimo se tekmovanja z novo tehnologijo, toda zahtevamo enakopravnost trgovinskih pogojev,« je dejal, ko je opozoril na carinske in druge olajšave za izvoz umetnega kavčuka.

Kako akuten je problem diverzifikacije, je nazorno prikazal venezuelski minister

☆ Nadaljevanje na zadnji strani

Incident, tokrat britanski

Tuomioja bo danes odpotoval na Ciper

NIKOZIJA, 30. marca — Davi so poročali o novem incidentu med ciprskimi Turki in Grki v Nikoziji, glavnem ciprskem mestu. Do streljanja je prišlo v četrti Omorfita, predmestju Nikozije. Pozneje pa je poveljstvo sil OZN uradno sporočilo, da v streljanju niso sodelovali pripadniki grške in turške skupnosti, pač pa je streljal neki britanski vojak, ki se je branil, ker so streljali nanj. Žrtev ni bilo.

Reuter poroča, da je sinoči prispel na Ciper še zadnji odred kanadskih vojakov v sestavi sil OZN. Okrog sto kanadskih vojakov je prispelo s 34 vozili.

●●●● Nadaljevanje na zadnji strani

»ZAR odpira novo stran v odnosih s Francijo«

Izjava Naserja »Figaru«

PARIZ, 30. marca (Tanjug). — Predsednik ZAR Naser je v izjavi za pariški list »Figaro« izjavil, da je Združena arabska republika odprla novo stran v odnosih s Francijo in da so že zdaj velike možnosti za sodelovanje obeh držav na podlagi medsebojnega spoštovanja. Politika, ki jo je sprejela Francija, je popolnoma neodvisna, zato postajajo francoske pobude tehtne za mednarodno javnost. Sodelovanje Francije z Alžirijo prispeva k utrditvi mednarodnega miru, prav tako bistvenega pomena pa je francosko sodelovanje z LR

□ Nadaljevanje na zadnji strani

Poslanci o proizvodnji in tržišču

Ekspoze podpredsednika ZIS Borisa Kraigherja o tekočih gospodarskih gibanjih, o tržišču in cenah bo uvod v današnjo osrednjo razpravo o tem na skupnem zasedanju zveznega zbora in gospodarskega zbora zvezne skupščine.

Ena izmed opaznih in pozitivnih navad skupčinskih teles je postalo redno spremljanje tekočih gospodarskih gibanj, pojavov in težav, ki v zvezi s tem nastopajo. Glede na to, da poteka tokrat zasedanje dveh zborov v času, ko spremljajo na splošno razveseljiv napredek proizvodnje tudi porasle nepredvidene tendence po povečanju cen in določene težave na tržišču, ki jih povzroča pomanjkanje nekaterega blaga, smemo pričakovati, da bodo poslanci opozorili na nujnost nekaterih ostrejših dodatnih ekonomskih in drugih ukrepov, ki bi zagotovili stabilnost v gibanju gospodarstva. Brez dvoma bo v skupščini potrjena potreba po večji investicijski in kreditni disciplini, po ustvarjanju znatnejših rezerv na vseh nivojih od federacije do komune, kakor tudi potreba po elastičnejšem uvozu tistega blaga, ki bi preprečevalo skok cen domačih proizvodov. Opozorili bodo na škodljivo prakso nekaterih občinskih organov, ki v času prizadevanj za ustalitev cen povečujejo različne davščine.

Potek dosedanjih skupščinskih razprav o proizvodnji in tržišču pa daje prav domnevi, da bodo danes razen o ukrepih, ki jih narekuje trenutna situacija, spregovorili tudi o nujnosti nadaljnjega izpopolnjevanja našega gospodarskega sistema in v zvezi s tem sprememb v primarni delitvi družbenega proizvoda v korist standarda ter s prepuščanjem večjega dela dohodka delovnim organizacijam. Tako bi omogočili hitrejše in dinamičnejše naraščanje vse naše proizvodnje in uspešnejše razreševanje nekaterih družbenih problemov. V skupščini so na primer že nekajkrat opozorili na poslabšani položaj gospodarskih organizacij zaradi zmanjšanja njihovih dohodkov, kar pripisujejo različnim dodatnim davščinam in prispevkom, ki jih plačujejo podjetja občinam, republikam ali federaciji (samo članarina zbornicam se je povečala od 12 milijard leta 1960, na 22 milijard, prispevek za socialno zavarovanje za 62 odstotkov itd.). Prav tako je nenormalen odnos med likvidnimi sredstvi pri gospodarskih organizacijah in pri družbeno političnih skupnostih. Sredstva so se v gospodarstvu zmanjšala, v družbeno-političnih skupnosti pa povečala.

JAK KOPRIVC

Hruščov na Madžarskem

MOSKVA, 30. marca. — (TASS, AP, Reuter). — Sovjetska partijska vladna delegacija je sinoči odpotovala iz Moskve na prijateljski obisk na Madžarsko na povabilo CK madžarske socialistične delavske partije in vlade. V delegaciji, ki jo vodi prvi sekretar CK KP SZ in predsednik vlade N. S. Hruščov, so tudi kandidat za člana prezidija CK KP SZ in prvi sekretar CK KP Ukrajine Peter Šolest, sekretar CK KP SZ Andropov in minister za zunanje zadeve Gromiko.

V zvezi s prihodom Hruščova na Madžarsko zahodne agencije mnogo ugibajo o možnosti, da bi prišlo v Budimpešti do širšega sestanka voditeljev vzhodnoevropskih držav in partij. Madžarska namreč slavi 4. aprila svoj nacionalni praznik in pričakujejo, da bo ob tej priložnosti prišlo v Budimpešto več voditeljev socialističnih držav. Ta ugibanja je sprožilo ozračje splošnega pričakovanja sovjetskega odgovora na zadnje kitajske obtožbe. Iz uradnih krogov za sedaj ni nikakršnega potrdila za te domneve.

Junija glavnina francoskih čet iz Alžirije

KAIRO, 30. marca (MEN). Današnji kairski list »Al Gumhurijah« piše, da se bo glavnina francoskih čet umaknila iz oporišč v Alžiriji letos junija. Nov dogovor o tem sta dosegla na nedavnem srečanju predsednika Ben Bela in de Gaulle.

Francoske čete se bodo umaknile iz vseh oporišč v Alžiriji, razen iz oporišča v Colomb-Becharu in še dveh oporišč v Sahari. Evianski sporazum je določal, da ostanejo francoske čete v Alžiriji pet let.

Arabci ogorčeni

Jemen se bo pritožil Varnostnemu svetu

KAIRO, 30. marca. (Tanjug - MEN). Napad na jemenski kraj Hareb, ki so ga v soboto izvedla britanska letala z odobritvijo londonske vlade, je sprožil val ogorčenja v arabski javnosti, ki zahteva, da vse arabske države takoj kaj ukrenejo. Jemenska vlada je potrdila, da se namerava pritožiti Varnostnemu svetu proti britanski agresiji. Danes je zahtevala od Arabske lige, naj sprejme potrebne ukrepe.

Pričakujejo, da bo svet Arabske lige, ki pravkar zaseda, sprejel ukrepe v skladu s stališčem voditeljev arabskih držav, ki so se na januarskem sestanku v Kairu zavezali, da bodo skušali s skupnimi napori doseči osvoboditev jemenskega juga izpod britanskega kolonializma.

Najvišji jemenski državni organ, politični biro, je sinoči objavil sporočilo, v katerem poudarja, da Jemen ni dal nobenega povoda za brutalni napad. Pred napadom na Hareb Britanci niso opozorili civilnega prebivalstva. Ubitih je bilo 25 ljudi, povečini žensk in otrok, še veliko več pa je ranjenih. Jemensko vodstvo je ponovno zatrdilo, da je britanski visoki komisar v Adenu neresnično prikazal položaj. Ni namreč res, da so Jemenci najprej izvedli napad na ozemlje države Beihan v Južnoarabski federaciji, ki je pod britanskim protektoratom.

Po sestanku jemenskega vodstva so potrdili, da so naročili jemenskemu predstavniku v OZN, naj o britanski agresiji razpravlja Varnostni

○ Nadaljevanje na zadnji strani

POŠASTNI RADIJ POTRESNIH SUNKOV — Potres, ki je uničil glavno mesto Aljaske Anchorage in nekaj drugih mest na skrajnem severu ZDA, je pustošil tudi tisoče kilometrov od epicentra. Na sliki vidimo hišo v mestu Crescent (Kalifornija), ki so jo s številnimi drugimi zdrobili valovi, katere so povzročili potresni sunki. Foto: AP

Desničarji pozivajo na upor proti predsedniku Goulartu

Brazilska vlada ima vse položaje v rokah

RIO DE JANEIRO, 30. marca. (Tanjug). Vladi naklonjeni list »Ultima ora« poroča v današnji številki, da skušajo zarotniški elementi v vojski izkoristiti sedanjo vojaško krizo za državni udar. Desničarski elementi odkrito pozivajo ljudstvo in vojsko, naj vržeta predsednika Goularta.

Davi so uradno sporočili, da je sicer mirno v vsej državi. Predsednik Goulart je sinoči prispel v Rio de Janeiro, da bi odločno odgovoril na napade reakcionarne desnice. Poveljniki pehotnih enot in letalstva so ponovno izrazili privrženost politiki predsednika Goularta. Zato sklepajo, da so nezadovoljneži in zarotniki v glavnem le med višjimi oficirji mornarice.

Tako je okrog 700 admiralov, poveljnikov in oficirjev mornarice objavilo dva razglasa, v katerih ostro napadajo Goulartovo politiko. »Z vsemi sredstvi se bomo upreli komunizaciji Brazilije,« pravijo v svojem razglasu. V posebnem pozivu obtožujejo vlado, da podpira »subverzivno dejavnost komunističnih elementov«. Manifest in poziv je podpisalo tudi 30 aktivnih admiralov. Njihova prizadevanja, da bi okrepili svoje pozicije v mornarici, pa so za zdaj ostala brez uspeha, ker vlada popolnoma nadzira glavne poveljniške položaje v vojski.

Novi minister za mornari-

⊙ Nadaljevanje na zadnji strani

Epicenter 30 km globoko

»Ameriški obrambni objekti niso bili pokvarjeni niti ogroženi«

POSEBEN DOPIS ZA »DELO«

NEW YORK, 30. marca. V Anchoragu so se tla dobesedno odprla in začela požirati vase, vse kar je bilo na površini. Moč potresa, ki je zajela mesta in kraje na južni obali Aljaske, se je razširila več 1000 km od mesta potresa in še dalje od Havajskih otokov ter južnokalifornijskih obal.

Dve sodobni komunikacijski sredstvi in njih izredna hitrost sta molčali ure in ure in držali celo Ameriko v molku in v negotovosti o dogodkih, ki jih je povzročil bes drobovja zemlje. Prihod prvih zanesljivih novic je pomenil tudi prvo presenečenje — eden najmočnejših potresov v zgodovini, ki je na Richterjevi skali znašal 8,6 (do zdaj najmočnejši potres v Čilu je imel 8,9 stopinj), je pustil za seboj sorazmerno majhno število žrtev.

Zlovešče novice o sto in sto mrtvih so se spremenile v število približno 200 žrtev (kar še vedno ni potrjeno). Prebivalci Anchoraga, Valdeza, Sewa, Zodifaka in drugih mest tega romantičnega s snegom pokritega polotoka so imeli to srečo, da so bili v trenutku potresa večidel na ulicah, ker so se ravno vračali z dela. Potres je sprostil 10-milijonkrat večjo energijo kot atomska bomba, ki je padla na Hirošimo. Toda na srečo je bil njegov epicenter 30 km globoko v Zemlji, energija pa usmerjena navznoter, tako da je zemlja ublažila največji del tega strahovitega udarca pod površino. Samo zavoljo teh srečnih okoliščin potres ni povzročil katastrofalnih uničenj — pravijo seizmografski izvedenci. Toda kljub temu je bila njegova reakcija tako močna, da so se seizmološki strokovnjaki zelo prestrašili.

Valovi, visoki več metrov, ki jih je ustvaril potres, so se začeli valiti s hitrostjo 700 kilometrov na uro v velikanskem loku in se približevati obalam Havajev in Kalifornije, dokler se ni njihova moč razbila na obalah Japonskih otokov in na obalah Vzhodne Azije. Na svojem uničevalnem pohodu vzdolž zahodnih obrežij severnoameriške celine pa so valovi rušili in goltali vse, kar so našli na svoji poti, in navrgli skupni bilanci potresa še 15 novih žrtev. Več tisoč kilometrov južneje od mesta potresa so pogubili 4 otroke in uničili hišo, v kateri so

△ Nadaljevanje na zadnji strani

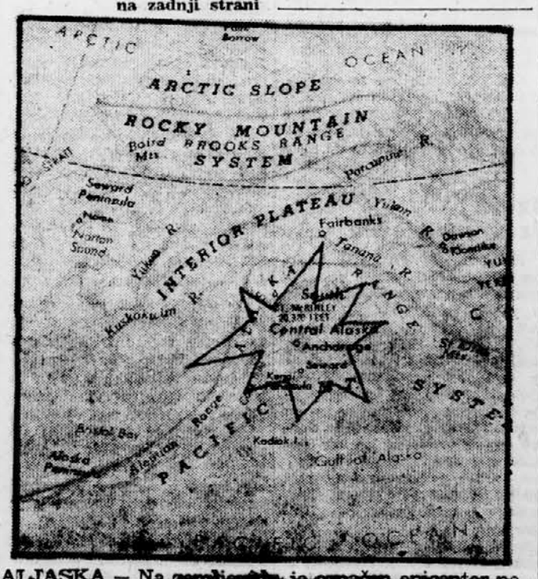

ALJASKA — Na zemljevidu je označen epicenter potresa na Aljaski

Sporazum o premirju

Etiopija in Somalija bosta umaknili čete

KARTUM, 30. marca — Danes so sporočili, da sta se Etiopija in Somalija sporazumeli o prenehanju bojev na obmejnih področjih. Obe strani bosta od 1. do 6. aprila umaknili svoje čete okrog 15 milj od meje.

O sklenitvi sporazuma so v Kartumu objavili skupno sporočilo, in sicer po razgovorih, ki sta jih imela v Kartumu zunanja ministra obeh držav. Kot javlja agencija MEN, sta se obe strani sporazumeli, da bosta od 1. do 6. aprila umaknili svoje čete z mejne črte, umik pa bo nadzorovala skupna komisija. O ustanovitvi te komisije sta se sporazumeli delegaciji obeh držav na razgovorih v Kartumu.

Še sinoči so bili na obmejnem področju boji med etiopskimi in somalskimi enotami. Predstavnik etiopskega ministrstva za informacije je povedal, da so imeli Somalci v dosedanjih bojih 170 mrtvih in 200 ranjenih.

V Somaliji so danes parlamentarne volitve, prve po razglasitvi neodvisnosti leta 1960. Po vesteh AP pričakujejo, da bo na današnjih volitvah zmagala stranka premiera Schermarquea, združena stranka mladih Somalije, ki je imela v prejšnjem parlamentu 89 od skupno 124 mest.

Agencija MEN poroča, da bodo rezultati volitev znani jutri. Po prvih vesteh potekajo volitve v redu in mirno. Oblasti so ukrenile potrebno, da ne bi nekateri ljudje glasovali po dvakrat, kakor se je dogajalo na prvih volitvah v Somaliji pred štirimi leti. Vzlic spopadom na meji so organizirali splošne volitve tudi v obmejnih krajih.

V dosedanjem somalskem parlamentu, izvoljenem pred štirimi leti, je bila skoraj polovica poslancev nepismena. Na sedanjih volitvah pa ni mogel kandidirati za poslanca nihče, ki ne zna brati in pisati v enem izmed treh jezikov, katere uporabljajo zdaj v Somaliji — arabščini, angleščini ali italijanščini.

Sajgon bo mobiliziral

Južnovietnamske čete v protiofenzivi

SAJGON, 30. marca — Južnovietnamske čete so v zadnjih dneh začele obsežne akcije proti ofenzivi osvobodilnega gibanja Vietkonga v dolini reke Mekong. Vojaška junta je objavila sporočilo, ki trdi, da je bilo v štirih spopadih v zadnjih dneh ubitih 17 borcev Vietkonga in 20 ranjenih, na strani vladnih čet pa da sta padla le dva vojaka.

Po vesteh AFP je Vietkong odločno odgovoril na te nove vojaške akcije Sajgona. Samo v zadnjih 48 urah je bilo 13 hujših spopadov in štirje močnejši napadi Vietkonga. Med drugim so pognali v zrak progo na odseku kakih 30 km severozahodno od Kuang Ngaja, kjer so uničili vlak. To je že enajsti napad na železniške komunikacije v tem mesecu. Razen tega so na ondotnem področju uničili vse vladne utrdbe, postavljene v vaških naseljih.

Po informacijah iz Washingtona je ameriški obrambni minister McNamara danes izjavil, da namerava južnovietnamski premier, general Nguen Kan, s finančno pomočjo ZDA izvesti splošno mobilizacijo za boj proti silam Vietkonga.

Senator Hubert Humphrey, pomočnik demokratskega voditelja v kongresu, pa se je sinoči izrekel za nevtralizacijo obeh vietnamskih držav, Severnega in Južnega Vietnama.

Jugoslovan — načelnik sil OZN na Sinaju

BEOGRAD, 30. marca. — (Tanjug). S sklepom generalnega sekretarja OZN U Tanta je bil za načelnika štaba sil OZN na Sinajskem polotoku imenovan jugoslovanski oficir, polkovnik Lazar Mušicki.

Skupščinski dnevnik

ZVEZNA SKUPŠČINA

BEOGRAD, 30. marca — V pripravah na jutrišnjo sejo zborov zvezne skupščine so odbori za tekoča gospodarska gibanja, probleme trga in družbeni plan gospodarskega zbora danes posvetili posebno pozornost standardu, obsegu investicij, notranji delitvi in rezultatom gospodarjenja v delovnih organizacijah. Ob tej priložnosti so ugotovili, da so visoke stopnje gospodarske aktivnosti spremljale tudi nekateri pojavi, zlasti na trgu, ki terjajo takojšnje ukrepe. Poslanci so bili zlasti odločni v zahtevah, naj bi omejili obseg investicijske potrošnje, ki že zdaj presega v planu predvideni obseg.

Tudi odbor za promet in zveze tega zbora je danes pripravljal za jutrišnjo sejo dva zakonska predloga s področja pomorstva in rečnega prometa. Poslanci se niso strinjali z mnenjem predstavnika rečnega prometa, da bi ladje redno pregledovali v daljših časovnih rokih. Po njihovem mnenju bi se bilo treba v interesu varnosti plovbe držati rokov, predvidenih v predlogu novega zakona. Po tem predlogu bi bili za potniške ladje in tankerje obvezni redni pregledi vsaka štiri, za druge ladje pa po šestih letih.

Glavna tema dopoldanske seje odbora zveznega zbora za socialno zdravstvena vprašanja je bilo zdravljenje tuberkuloze. Na seji so obravnavali predlog temeljnega zakona o položaju in zatiranju nalezljivih bolezni. Po mnenju članov odbora bi bilo treba to bolezen tudi glede na kmečko prebivalstvo uvrstiti med bolezni, ki jih zdravimo brezplačno. Poslanci so predlagali, naj bi bile občine po novem zakonu dolžne skrbeti za redno in popolno cepljenje s cepivom BCG in odgovorne za izpolnjevanje tega ukrepa. Razen tega poslanci menijo, da bi bilo treba večjo pozornost posvetiti splošnim higienskim razmeram in jih pri naštevanju ukrepov za zatiranje bolezni postaviti na prvo mesto.

Četrto sejo v zvezni skupščini je imel danes odbor zveznega zbora za prosvetno-kulturna vprašanja, ki je nadaljeval debato o položaju visokega šolstva.

Zadnja pot Viljema Nanuta

TRST, 30. marca (Po telefonu). — Znanega prosvetnega delavca in borca za socialne ter narodnostne pravice Slovencev v Italiji Viljema Nanuta so spremili na zadnji poti v Gorici in Standrežu številni prijatelji in tovariši, predstavniki slovenskih organizacij v zamejstvu ter zastopniki političnega in družbenega življenja Slovenije.

Ob 9. uri dopoldne je bila na sedežu Slovenske prosvetne zveze v Gorici žalna seja Glavnega odbora Slovenske kulturno gospodarske zveze Kmalu po seji je krenil pogrebni sprevod, v katerem je bilo nad 100 avtomobilov, od mrliške veže goriške bolnišnice do bližnjega Standreža, kjer so bile glavne žalne svečanosti.

Pokojnemu v slovo so zapeli domači pevci, za pogrebom pa so šli poleg svojcev in znancev še predstavniki javnega življenja iz Goriške, Trsta, Videmske pokrajine, koprskega okraja in Ljubljane. Tu so se zbrali člani slovenskih prosvetnih društev iz Gorice in okolice, slovenski župani in predstavniki vseh političnih skupin na Goriškem, ki vključujejo Slovence, člani glavnega odbora Slovenske kulturno gospodarske zveze in člani mestnih ter pokrajinskih svetov italijanske socialistične in komunistične stranke, med njimi senator Solari iz Vidma.

Glavni odbor SZDL Slovenije je zastopal predsednik komisije za manjšinska in narodnostna vprašanja tovariš Bojan Lubej, iz okraja Koper in še posebno iz občine Nova Gorica pa je bilo več predstavnikov. Venec in zastopstvo je poslal tudi jugoslovanski generalni konzulat v Trstu. T. POLJŠAK

Udeležba na sejmu lesne industrije v Ljubljani

LJUBLJANA, 30. marca (Tanjug). Za V. mednarodni sejem lesne industrije, ki bo od 7. do 14. junija na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani, so se prijavili doslej razstavljavci iz Avstrije, Italije, Poljske, Švedske, Velike Britanije, obeh Nemčij, ZSSR, Francije in ČSSR. To bo največja letošnja prireditev na ljubljanskem sejmišču. Na njej bo prikazana predvsem najsodobnejša oprema za lesno-predelovalno industrijo. Glede na veliko sodelovanje domačih proizvajalcev strojne opreme bodo tuji proizvajalci razstavljali samo takšno opremo, kakršne pri nas še ne izdelujemo in ki je važna za povečanje produktivnosti in racionalizacijo proizvodnje.

Na letošnjem sejmu bodo sodelovali tudi proizvajalci pohištva ter montažnih stanovanjskih in vikend hišic.

Bazenska posvetovanja Zveze komunistov Slovenije

V ospredju kadri in standard

S posveta komunistov Kopra, Izole in Pirana

KOPER, 30. marca. Na današnji predkongresni konferenci aktiva komunistov iz Kopra, Izole in Pirana, katere se je udeležil in je sodeloval tudi v razpravi član CK ZKJ dr. Marijan Brecelj, so predvsem govorili o vprašanjih standarda in kadrovske politike. Sekretar občinskega komiteja Koper Branko Gabršček je v uvodnih besedah opozoril na tesno zvezo med gibanjem življenjskega standarda in proizvodnostjo in analiziral nekatere delovne organizacije, ki so se v Kopru z ustreznimi prijemi že lani uspešno lotile odpravljanja najnižjih osebnih dohodkov. Grajal pa je primere, v katerih so se komunisti odrekli prizadevanju za uveljavljanja demokratičnih načel v sistemu delavskega in družbenega upravljanja, kar pelje k zagovarjanju linije vodenja in linije upravljanja.

Iz razprave o naporih za večjo proizvodnjo in proizvodnost je omembe vreden prispevek delegata iz Izole, ki je obsodil šibko poslovno moralo kot činitelj, ki vodi v odnosih med gospodarskimi organizacijami do občutne materialne škode. Dejal je, da bi moral pristojni organ izdati zakonske predpise, ki naj bi utrdili šibko poslovno moralo in predvideli sankcije za lahkomiselne kršitelje te morale.

Razprava o kadrih je praktično samo še enkrat potrdila že dolgo znano ugotovitev, da gospodarskim in javnim službam v obalnih občinah primanjkuje sposobnih kadrov in da je tudi v tem iskati vzrok za razne težave pa tudi za nemajhne izgube in gospodarski kriminal. Skrajni čas je preiti od ugotavljanja k ukrepom in to od perspektivnega štipendiranja — za primer omenimo, da so gospodarske organizacije v koprski komuni lani od razpoložljivih 70 milijonov dinarjev porabile za štipendije samo 28 milijonov din — do raznih oblik strokovnega in družbeno političnega izobraževanja in izpopolnjevanja v delovnih organizacijah.

Diskutant iz Iplasa je na konkretnih primerih prikazal, kako je mogoče z dobrim študijem tehnoloških postopkov povečati proizvodnjo, ne da bi zaposlili več ljudi ali dali v obratovanje neki nov stroj.

Član CK ZKS Franček Mirtič je govoril o pojavih neskladja med našo teorijo in prakso. Ocenjujoč nekatere prekinitve dela in druge, za nas teoretično nesprejemljive pojave, je poudaril, da so takšni pojavi samo odpor proti praksi, spričo katere — v določenem primeru naš delovni človek kljub obstoječemu samoupravnemu sistemu — nima občutka, da v odločanju res pomeni toliko, kot mu mi sami dopovedujemo. S politiko, ki je gluha za interese ljudi, in s postopki, ki slepo zanikajo obstoj določenih problemov, ZK in komunisti ne morejo računati na vodilno vlogo v našem družbenem sistemu. Komunisti morajo torej živo in neposredno reagirati na vso pereč problematiko, pa naj se ta pojavlja v delavskem svetu, upravnem odboru, političnih organizacijah ali kjerkoli, kjer delajo in žive.

F. M.

Sistem delitve dohodka vzrok za uvajanje novih davščin

Posvetovanje komunistov grosupeljske, kočevske in ribniške občine

RIBNICA, 30. marca. Komunisti kočevske, grosupeljske in ribniške občine so na današnjem posvetovanju obravnavali nekatere pereče gospodarske in družbeno politične probleme v omenjenih občinah.

V uvodnem referatu in v razpravi je bil za zgled drugim večkrat omenjen kolektiv rudnika rjavega premoga v Kočevju. Medtem ko so pred leti razpravljali o ukinitvi tega rudnika zaradi nizke produktivnosti in nerentabilnosti, so tu po nekaj letih dosegli dobre rezultate. Ob aktivnem zavzemanju vseh subjektivnih sil, še posebej organizacije ZK in organov upravljanja, jim je uspelo dvigniti produktivnost dela tako, da sedaj dosegajo od 7—8 ton izkopa premoga na rudarja v enem dnevu.

Na področju podružbljanja kmetijske proizvodnje so zabeležili lepe uspehe v grosupeljski občini. Lani so pridobili skoraj poldrugi tisoč hektarov zemljišč. Nastajajo pa velike težave pri utrditvi agrokombinata, ker potrebujejo še precej sredstev za potrebne objekte, melioracije in gradnjo stanovanj.

V razpravi je sodeloval tudi organizacijski sekretar CK ZK Slovenije tov. Albert Jakopič-Kajtimir. Dejal je, da bo do 4. aprila v Sloveniji 20 bazenskih posvetovanj komunistov, ki imajo namen pripraviti člane ZK za poglobljeno razpravo o predkongresnih smernicah v osnovnih organizacijah. Poudaril je, da smernice ne smejo postati študijski material za člane ZK, temveč napotilo za konkretno družbeno politično akcijo.

Ko je govoril o politiki do zasebnega kmetijstva, obrti in gostinstva, je Jakopič dejal, da se ta prepogosto menja in povzroča nezaupanje v možnost nadaljnjega obstoja zasebnikov na teh področjih.

Udeleženci posvetovanja so v razpravi poudarili, da se mnogi problemi v širših družbeno političnih skupnostih prepočasi urejajo. Sistem financiranja navaja občine k uvajanju številnih davščin, s čimer povzročajo zniževanje življenjske ravni. Okraji na primer predpisujejo višino davčnih lestvic za kmete. Če bi občine tudi hotele zniževati davke, bi tega ne mogle.

M. C.

Kriteriji za delitev deviz

Razvoj samopostrežnih trgovin ni zadovoljiv

LJUBLJANA, 30. marca. Svet za organizacijo in napredek trgovine pri republiški gospodarski zbornici je razpravljal na današnji seji o predlogu za nove ureditve delitve deviz za uvoz blaga široke potrošnje. Ta predlog je izdelala komisija sveta in sloni predvsem na načelu, da bi bila delitev deviz v bodoče delno decentralizirana, devize pa naj bi dobila le tista trgovska podjetja, ki se ukvarjajo z notranjo trgovino, oziroma tisti uvozniki, ki imajo tudi svojo maloprodajno mrežo. S tem bi omogočili, da bi uvažali res tiste predmete, ki jih tržišče zahteva.

Svet je ugotovil, da se v bistvu s to zamislijo strinja, da pa je treba predlog temeljito in natančno obdelati ter pri tem predvsem določiti merila, po katerih naj bi te devize dodeljevali. Tako izdelan predlog naj bi potem čimprej dali pristojnim zveznim organom, da bi ga upoštevali pri prihodnjih delitvah teh deviz.

V razpravi o analizi poslovanja samopostrežnih trgovin v Sloveniji v minulem letu je svet ugotovil, da je razvoj na tem področju nezadovoljiv in da bi bilo treba bolj odločno posredovati tako pri občinskih organih in urbanistih kakor tudi pri prizadetih podjetjih, da bi se usmerila v organiziran razvoj sodobne trgovske mreže. Pri tem naj bi se uveljavljala predvsem podjetja s široko mrežo samopostrežnih trgovin, kajti le taka podjetja bodo lahko organizirala sodobno in poceni trgovino.

Ob informaciji o težavah v trgovini z izdelki črne metalurgije so člani sveta obsodili monopolistične težnje, ki se pojavljajo v tej trgovini.

A. N.

Sodelovanje med SGB in komunalnimi bankami

LJUBLJANA, 30. marca — Upravni odbor Splošne gospodarske banke je na današnji seji razpravljal predvsem o novih poslovnih odnosih med komunalnimi bankami in splošno gospodarsko banko in v tej zvezi o osnutku kreditnih pogodb s komunalnimi bankami. Po doseženem načelnem sporazumu bodo komunalne banke sodelovale s svojimi bančnimi sredstvi pri skupnem kreditiranju najvažnejših razvojnih objektov, ki so pomembni za vse gospodarstvo Slovenije.

Izvoz iz Arandjelovca

ARANDJELOVAC, 30. marca (Tanjug). Tovarna elektroporcelana v Arandjelovcu je v prvih dveh mesecih letošnjega leta izvozila v Romunijo, Poljsko, ZAR, Sudan in Italijo 260 ton svojih izdelkov v približni vrednosti 100.000 dolarjev. Rudniki in industrija šamota iz tega mesta pa so izvozili 2650 ton šamotne opeke in šamotne malte ter določeno količino sušene in žgane gline v vrednosti nad 40.000 dolarjev. Po doslej sklenjenih pogodbah bodo v Bolgarijo, Italijo, Grčijo, Madžarsko, Sirijo in Etiopijo izvozili 17.000 ton proizvodov v vrednosti nad 220.000 dolarjev.

Štipendije za bodoče gojence vojnih šol

BEOGRAD, 30. marca (Tanjug) — Državni sekretariat za narodno obrambo bo tudi v novem šolskem letu štipendiral dijake gimnazij, učiteljišč in srednje tehniških šol, ki se odločijo, da bodo po končanih študijah na teh šolah nadaljevali študije v vojni akademiji.

Za štipendije za študiranje na splošni vojni akademiji se lahko potegujejo dijaki vseh razredov gimnazij in V. razreda učiteljišča, za letalsko akademijo pa dijaki II. in III. razreda gimnazije, tehniških in štiriletnih učiteljskih šol ter dijaki III. in V. razreda učiteljišč s petletnim poukom. Štipendije za študiranje v vojno- tehniški akademiji bodo lahko dobili dijaki II. in IV. razreda srednje tehniških šol (strojni oddelek) in avtoprometnih šol; v letalski tehniški šoli samo dijaki IV. razreda srednjetehniških šol (strojni oddelek), v vojno-tehniški akademiji — odsek za zveze tehniške službe pa dijaki III. in IV. razreda srednje tehniških šol — (oddelek za šibki tok).

Štipendije za dijake I. in II. razreda bodo znašale 9.000, za dijake III., IV. in V. razreda pa 11.000 din. Razen tega bodo ti dijaki v začetku šolskega leta dobili doklade za šolski pribor v prvem letu 10.000, v naslednjih letih pa po 7.000 din. Dijaki, ki bodo sprejeti za vojaške štipendiste, bodo morali po končanih študijah najmanj 10 let služiti v JLA kot aktivni oficirji, razen tega pa še toliko časa, kolikor so prejemali štipendije, preden so se vpisali v vojno akademijo.

Preveč strokovnjakov dela v administrativnih službah

Kadri — problem nekaterih občin okraja Celje

KRŠKO, 30. marca. Dopoldne se je pričelo bazensko posvetovanje, ki ga je sklical okrajni komite ZK Celje, na katerem sodelujejo komunisti občinskih skupščin, političnih organizacij in nekaterih podjetij občin Laško, Sevnica, Videm-Krško in Brežice.

V dopoldanski razpravi so načeli številne probleme v industriji ter kmetijstvu ter v družbenih službah, obravnavali so družbeni standard ter še zlasti pereč problem strokovnih kadrov. Rudnik Senovo zaradi premajhnih zalog premoga nima več perspektive. Dosedaj še ni nobene možnosti za zaposlitev skoraj tisoččlanskega kolektiva, ki sedaj dela v rudniku. Predvidena gradnja cementarne, za katero je v okolici dovolj surovin, dosedaj ni bila odobrena. Veliko so govorili o investicijah in pri tem vprašali, zakaj nihče ne odgovarja za prekoračeno investicijsko potrošnjo za ta ali oni objekt. Za primer so navedli gradnjo šestih tovarn papirja v državi. Pri gradnji teh so bile predvidene investicije prekoračene že za dobrih 42 milijard dinarjev.

Kmetijski problemi so v vseh štirih občinah približno enaki, vsaka občina pa jih ureja, kakor ve in zna. Poudarili so, da bi bilo treba najti možnosti za reševanje vseh gospodarskih problemov na širšem področju, to je na področju vseh štirih občin. Predvsem bi bilo treba za to uskladiti programe in združiti sredstva.

Tudi položaj strokovnih kadrov je pereč. Pri tem je opaziti neskladnost, da manj razvite komune šolajo kadre za bolj razvite, ki lahko nudijo tem kadrom več ugodnosti. Po mnenju komunistov se strokovni kadri preveč koncentrirajo v raznih zbornicah, institutih, birojih in drugih administrativnih službah, manjka pa jih v operativi. Omenili so primer, da je pri okrajni gospodarski zbornici v Celju zaposlenih menda kar šest agronomov, občina Brežice pa ne more dobiti niti enega za nujne operativne naloge v kmetijstvu.

Ob času, ko to poročamo, razprava še traja. -r

Težave z nedokončanimi investicijami

Zlagani investicijski programi samo škodujejo

NOVO MESTO, 30. marca. — Na manj razvitih območjih bo treba kljub temu, da so se razvijala zadnja leta z največjo povprečno dinamiko, vlagati še znatna investicijska sredstva — najprej seveda za aktiviranje obstoječih zmogljivosti. Osnova vseh teh investicij pa bodo morali biti bolj solidni investicijski programi kot so bili doslej v navadi in pa seveda sposoben strokovni kader, ki je prvi pogoj slehernega napredka. Ta misel je danes prevevala vso razpravo na posvetovanju aktiva ZK novomeške, črnomaljske, metliške in trebanjske občine.

Območje omenjenih štirih občin s povprečnim narodnim dohodkom na prebivalca še za 33% zaostaja za republiškim in za 47% za okrajnim. Prav zato bo moral biti tudi še v naprej razvoj v teh komunah hitrejši kot v republiki ali okraju.

Ko so v razpravi kritizirali škodljivost naše vse preveč splošne investicijske prakse nestrokovnih, zlaganih oziroma špekulantsko sestavljenih investicijskih programov, so grajali tudi investicijsko drobnjakarstvo in primere nedokončanih investicij. Značilen primer za to je podjetje Belt, za katero pravijo, da je preraslo obrtne okvire, vendar je premajhno in nedograjeno za industrijsko organizacijo proizvodnje. Takšni primeri nedograjenih objektov pa so tudi v kmetijstvu.

Če je na splošno razvoj brez ustreznega strokovnega kadra nemogoč, velja to še toliko bolj za manj razvita področja, kot sta Dolenjska in Bela krajina. Vendar pa, kot so ugotovili v razpravi, v podjetja še ni dovolj prepričevalno prodrlo to spoznanje. Tako je mogoče sklepati tudi iz podatkov, po katerih se je število štipendistov novomeške občine na visokih šolah od 96, kolikor je znašalo v šolskem letu 1960-61, zmanjšalo na 69 v tekočem študijskem letu.

V razpravi so prikazali tudi težave pri reševanju socialnih, zlasti stanovanjskih problemov bivših borcev, ki jih je v omenjenih štirih občinah več kot na kateremkoli področju in bi bile prav zaradi tega utemeljene zahteve po večji dotaciji republiških sredstev za omenjene potrebe.

F. J.

Industrija boljše oskrbovana z reprodukcijskim materialom

UO zvezne zbornice o gospodarskih gibanjih

BEOGRAD, 30. marca. (Tanjug). Računajo, da bo industrijska proizvodnja v prvem četrtletju letošnjega leta v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta za 21,5 % večja. Takšno pričakovanje so izrazili danes na sestanku upravnega odbora zvezne gospodarske zbornice, na katerem so med drugim razpravljali o gospodarskih gibanjih v začetku letošnjega leta.

Sestanka, ki mu je predsedoval Jakov Blažević, sta se udeležila tudi predsednik odbora za družbeno-ekonomske odnose zveznega zbora zvezne skupščine Sergej Kraigher ter predsednik odbora za plan in finance zveznega zbora skupščine Slavko Komar.

Tako ugodna gibanja v začetku letošnjega leta so ocenili kot rezultat predvsem visoke konjunkture za nekatere industrijske izdelke na domačem trgu in zelo dobre preskrbe z reprodukcijskim materialom.

Na seji pa so ugotovili, da je bil izvoz v januarju in februarju sicer za 32 odstotkov večji kakor lani v prvih dveh mesecih, analize njegove strukture pa vsaj za zdaj ne dajejo mnogo povoda za optimizem. Najbolj je narasel izvoz ladjedelništva, in sicer za 87 odstotkov. V tekstilni industriji je narasel za 76 odstotkov, v barvasti metalurgiji za 50, v živilski za 38 odstotkov itd. Prav večina teh panog pa zaradi konjunkture na domačem trgu, tempa izvoznega programa ali velikega deleža uvoznih surovin v njihovi proizvodnji v končni bilanci ne bo imela posebnega pomena za finančni učinek izvoza. Zato največ pričakujejo od izvoza lesne, kovinske in elektroindustrije. Kovinska in elektroindustrija pa nista dosegli potrebne dinamike, marveč sta pod lanskim izvoznim programom.

Razlog zaostajanja izvoza kovinske industrije je velika konjunktura proizvodov te panoge na domačem trgu in ugodnejši pogoji za prodajo izdelkov doma. V prvih dveh mesecih je namreč kovinska industrija povečala proizvodnjo v primerjavi z lanskim letom za 25 odstotkov, izvoz pa je bil manjši za 2 odst.

Tudi v elektroindustriji je domača potrošnja absorbirala večjo proizvodnjo. V januarju in februarju je narasla proizvodnja za 44 odstotkov, izvoz pa je padel za 12 odstotkov. Lesna industrija je v prvih dveh mesecih povečala izvoz za 27 odstotkov, vtem ko je bilo v planu predvideno povečanje za kakih 10 odstotkov v primerjavi z izvozom v lanskem letu. Če bi proizvodnja te panoge tudi v prihodnjih mesecih narašča-la tako hitro, bi lahko pričakovali, da bo plan izvoza znatno presežen.

Na sestanku pa so izrazili mnenje, da spričo položaja na domačem trgu tudi v tej panogi lahko pričakujemo počasnejši tempo izvoza. Zaloge izdelkov so bile namreč v začetku leta znatno pod lanskimi, povpraševanje pa je slej ko prej veliko.

Na sestanku so sklenili, da je treba uveljaviti nekatere ukrepe, da bi pozitivne težnje ostale tudi v nadaljnjem gibanju gospodarstva, med drugimi povezovanje izvoza in uvoza, dodatne stimulacije itd.

Konferenca ZM Makedonije

ŠKOPJE, 30. marca (Tanjug). Danes se je začela v Skopju prva republiška konferenca Zveze mladine Makedonije. V referatu predsednika CK ZM Makedonije Ahila Tunteva o nekaterih perečih vprašanjih socialistične vzgoje mladih je rečeno, da se je ves razvoj te republike v minulih dveh letih odlikoval tudi z ustvarjalnim odnosom nad 160.000 fantov in deklet ter krepitvijo idejne enotnosti mladega rodu.

Na konferenci so pozitivno ocenili dosedanjo dejavnost makedonske mladine na prostovoljnih delovnih akcijah za zgraditev gospodarskih in drugih objektov. Na delovnih akcijah je sodelovalo zadnji dve leti nad 300.000 fantov in deklet.

Sprejemi in obiski

BEOGRAD — Zvezni sekretar za zunanje zadeve Nikola Djuverović je včeraj sprejel na vljudnostni obisk novega veleposlanika ZDA v Beogradu Elbriyka Burka.

Delegacija zveznega združenja pravnikov Jugoslavije, ki jo vodi zvezni javni tožilec Franc Hočevar, je včeraj popoldne odpotovala v Budimpešto, kjer bo sodelovala na kongresu mednarodnega združenja demokratskih pravnikov.

Jacques Doublet, državni svetnik in predsednik francoske nacionalne službe za emigracijo, je bil te dni na obisku v Jugoslaviji kot gost Zavoda za mednarodno tehnično sodelovanje in Zavoda za socialno zavarovanje. Med bivanjem v Jugoslaviji je imel tudi več predavanj.

Dotok turističnih deviz v januarju in februarju

Po podatkih Narodne banke je dosegel v januarju in februarju dotok turističnih deviz 3,27 milijona dolarjev nasproti 2,66 milijona lani v enakem obdobju in 1,20 milijona leta 1962. V primerjavi z lanskim letom znaša povečanje 23%, v primenjavi z letom 1962 pa 173%. Ta dotok deviz je zelo zadovoljiv, če upoštevamo, da sodita januar in februar v mrtvo sezono, zimski športni turizem pa je pri nas šele v povojih.

Pisma bralcev

Zakaj primanjkuje mesa?

Tovariš urednik,

taka vprašanja se čedalje pogosteje pojavljajo med potrošniki in po časopisih. Oglejmo si, zakaj?

Leta 1963 so klavnice izredno naglo zvišale odkupne cene za klavno živino in tako se je tudi prodajna cena govejega mesa zvišala za 200 din in več. Takoj nato pa so večje klavnice poslale v eter klic SOS, češ da se potapljajo v izgubah. Pristojni so brez oklevanja prisluhnili obupnemu klicu in v obliki dogovorjenih cen znižali prodajno ceno klavne živine približno za 100 din pri kg. Tako je bila določena najvišja prodajna cena za prvorazredne vole na na 235 din skupno z zadružno maržo, ki znaša 15 din pri kg. Tako bi smel individualni rejec prejeti za take vole največ po 220 din za kg. To pa je v absolutnem protislovju s proizvodnimi stroški, ker znaša vrednost porabljene krme nad 400 din za kilogram prirasta.

Pri nas je bila navada, da je količkaj dober rejec prodal vsako leto vsaj par pitanih volov in si kupil nov par lahkih in okretnih, za delo sposobnih juncev. Ker pa je sedaj cena takih juncev glede na pomanjkanje naraščaja zelo visoka, bi za par težkih pitanih volov ne prejel toliko, da bi si kupil nov par za 400 kg lažjih juncev. Tako je bil marsikdo primoran dati že spitane vole na slabšo krmo in jih za eno leto ali celo več obdržati še v svojem hlevu za nujno potrebno vprego. Tako je oškodovana skupnost pa tudi živinorejci, ki pri takih doraslih volih ne bodo nič več priredili.

Ni še dolgo, ko je bilo z uredbo določeno, da sme biti prodajna cena govejega mesa s priklado za 100% višja od nakupne cene za prvorazredno govedo. Če pa primerjamo sedanjo ceno za prvorazredne vole skupno z maržo 235 din in prodajno ceno govejega mesa s priklado 600 din in več, ne glede na to, če je to meso volovsko ali kravje, vidimo, da je sedaj na trgu na škodo potrošnikov tak izjemen položaj v korist klavnic, kakršnega še ni bilo v zgodovini (če bi se dobila živina). Ker pa po navedeni dogovorjeni ceni volov skoraj ni mogoče kupiti, so mesarska podjetja primorana kupovati junce in telice, za katere pa je določena znatno višja cena. Kdor ima v hlevu take živali, gleda, da jih vnovči, dokler ne postanejo iz juncev voli.

Kaj pa teleta? Visoka skočnina (2000 din) in nizka odkupna cena mleka ne vplivata spodbudno na živinorejce. Ker je telet izredno malo, imajo znatno višjo ceno kot odrasle živali. Tako je dostikrat lepo 7 tednov staro tele več vredno kot pa potem čez 6 mesecev. Rejci to vedo in zato hočejo vnovčiti svojo robo prej, preden zgubi veljavo. Cene so tisti magnet, ki močno vleče v eno ali drugo smer. Stalež živine naglo pada. Mnogi, kiso prej redili krave ali pitali živino, imajo sedaj prazne ali na pol prazne hleve, seno pa ponujajo na prodaj, a ni kupcev. Prepoved klanja telet je neučinkovita, ker v vsaki ogradi se najde luknja, skozi katero ne zleze le miš, ampak tudi tele.

Mesarji pravijo, da bi plačali živino dražje, pa se bojijo kazni. Pred kratkim smo čitali, da je bil Agrokombinat Ostjek kaznovan s poldrugim milijonom din in na odvzem vse razlike nad dogovorjeno ceno, ker je klavnici Emona prodal prašiče po višji ceni. Ker pa dogovorjene cene niso postavljene na osnovi proizvodnih stroškov, smo prepričani, da ta kazen ne bo koristno vplivala na kaznovani kombinat in druge rejce, ampak bi se utegnilo zgoditi, da bi se onim 700 novim živinorejskim objektom, ki po poročilih Kmečkega glasa v Vojvodini stojijo prazni kot farma brojlerjev v Zalogu, priključilo še nekaj ali pa celo mnogo takih objektov.

Vsekakor bi bilo potrebno, da bi tisti, ki določajo dogovorjene cene in sankcije za prekrške, o tem razmislili.

IVAN VODENAV,
Radeče 3 pri Zid. mostu

»Ali otroci, rojeni izven zakona, pred zakonom niso enakopravni?«

Tovariš urednik,

v »Delu« z dne 17. marca je bilo objavljeno pismo z naslovom »Ali otroci, rojeni izven zakona, pred zakonom niso enakovredni?«; pismo vsebuje razne netočne trditve.

Uslužbenec sekcije za vzdrževanje proge ŽTP Gorica je predložil komunalnemu zavodu za socialno zavarovanje Nova Gorica v potrditev zdravstvene izkaznice družinskih članov tov. Viktorja KAVČIČA. Za tiste člane družine, za katere so bili predloženi ustrezni dokumenti, je uslužbenka izkaznice takoj potrdila. Ni pa potrdila izkaznice za posvojenega otroka, ker ni bilo predloženega nikakega dokumenta, iz katerega bi lahko sklepali, da je otrok posvojen. Zato je upravičeno zahtevala odločbo o posvojitvi. V želji, da bi stranki pomagala, je vprašala na oddelku za otroške dodatke, če imajo morda kakšen dokument tega otroka, da bi lahko na tej podlagi potrdila zdravstvene izkaznice. Ob naknadni predložitvi ustreznega dokumenta pa je zdravstveno izkaznico takoj potrdila.

Glede otroškega dodatka je zadeva tale: tov. Viktor Kavčič je prejel odločbo o priznanem otroškem dodatku za posvojeno hčerko od 1. 11. 1962 v polovičnem znesku, od rojstva zakonske hčerke 17. 11. 1962 dalje pa v znesku 3030 din za oba otroka skupaj. Za ta čas mu je bil otroški dodatek tudi izplačan.

Upravičenec do otroškega dodatka je bil solastnik nerazdeljenega kmetijskega posestva; po delilni pogodbi z dne 23. 1. 1963 in sklenu z dne 31. 1. 1963 si je obdržal samo stavbo in nekaj zemljišča, na podlagi katerega bi lahko prejemal otroški dodatek v znesku 4545 din. Iz dokaznega gradiva, t. j. iz zapisnika o zaslišanju njegove žene in brata pa je razvidno, da obdeluje celotno posestvo sam z družino ter plačuje od tega tudi celotni davek. Zato se je upošteval celotni davek upravičencu in priznal otroški dodatek v ustreznem snesku.

Pripomniti moramo, da upravičenec v svojem zahtevku ni zahteval otroškega dodatka za posvojenega otroka, ta zahtevek se je vpisal naknadno na intervencijo podružnice komunalnega zavoda za socialno zavarovanje v Tolminu.

Zahtevek za otroški dodatek je bil vložen pri zavodu 12. 2. 1963, dokončno vloženi manjkajoči dokumenti pa 24. 9. 1963, oziroma zaslišanje brata, ki je bil trikrat pozvan, dne 25. 9. 1963. Odločba je bila izdana 3. 10. 1963, in to z veljavnostjo do 30. 9. 1963.

Ob izdaji odločbe nam ni bila znana zaposlitev imenovanega pri sedanjem delodajalcu, ker smo prejeli obvestilo o zaposlitvi pri ŽTP Gorica oziroma zahtevek za izdajo nove odločbe komaj 20. 3. 1964, torej po objavi njegovega pisma, čeprav je zaposlen pri ŽTP že od 4. 10. 1963.

ZA KOMUNALNI ZAVOD ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE NOVA GORICA:
ANTON MOZETIC,
direktor

Zakaj tako zavlačevanje z izdajo novih predpisov o pečatih, žigih in štampiljkah državnih organov?

Tovariš urednik,

po 33. členu zakona o izvedbi ustave Socialistične republike Slovenije (Uradni list SRS, št. 10-91/63) morajo vsi državni organi spremeniti vse svoje pečate, žige in štampiljke v enem letu po uveljavitvi tega zakona, to je do 9/4-1964. Zato je skupščina SRS izdala poseben zakon o pečatih republiških, okrajnih in občinskih organov v Socialistični republiki Sloveniji, ki je bil objavljen v 8. številki Uradnega lista SRS z dne 5/3-1964. Ta zakon ponavlja določbo poprej omenjenega zakona o izvedbi ustave SRS, da morajo vsi republiški, okrajni in občinski organi ter organi mest na podlagi določb tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov spremeniti svoje pečate do 9/4-1964. To pa ni mogoče storiti vse dotlej, dokler ne bodo izdani natančnejši predpisi o velikosti novih pečatov in žigov, o besedilu na pečatih in žigih, o vsebini malih pečatov, o čuvanju in rabi pečatov in o besedilu ter velikosti novih štampiljk, ki jih mora izdati republiški sekretariat za proračun in občo upravo.

Čeprav manjka do 9. aprila samo še nekaj dni, ta izvršilni predpis še ni izdan, čeprav po mojem ni nobenih objektivnih ovir, da se ne bi mogel izdati. S tem, da se je izdaja tega predpisa po nepotrebnem zavlekla, noben državni organ v SRS ne bo pravočasno spremenil svojih pečatov, žigov in štampiljk; zato bi bilo prav, da omenjeni republiški upravni organ pojasni vzroke za tako stanje.

FRANC LESNIK,
Velenje, Tomšičeva 8

Zopet dvoboj strokovnjakov o mleku?

Ob posvetovanju o problemih družbene proizvodnje mleka

LJUBLJANA, 30. marca — Odkar smo se lotili proizvodnje mleka na družbenih posestvih, spremljajo to proizvodnjo mnoge težave. Res je, da je mlečna proizvodnja povsod po svetu najbolj občutljiva, vendar pa so pri nas visoke proizvodne cene posledica neurejenosti farm, neustrezne kreditne politike z zelo kratkimi odplačilnimi roki ter nedoslednosti v tehnologiji pridobivanja mleka. O teh in drugih problemih mlečne proizvodnje razpravljajo strokovnjaki na posvetovanju, ki ga je sklical republiški sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo.

Značilno za družbeno proizvodnjo mleka je, da doslej noben način pridobivanja mleka in reje molznic ni dosledno proučen. Odprti hlevi, zaprti hlevi, pašni način krmljenja, krmljenje s koncentrati — vse to ni bilo dokončno proučeno, ker noben način ni bil dosledno izpeljan. Tako ni nobenih trdnih podatkov o tem, kaj bi se v naših pogojih najbolje obneslo in kateri način bi omogočil najcenejšo proizvodnjo mleka. Pri vseh obširnih razpravah je bilo vmes vse preveč strokovnega dogmatizma in premalo spremljanja dejanske ekonomike reje mlekaric.

Kljub temu čedalje bolj prevladuje mnenje, da je pašnokošni način reje krav najbolj prikladen za večino krajev v Sloveniji. V svojem referatu je inž. Gvido Fajdiga danes to izčrpno dokazoval, čeprav imajo tudi ti dokazi majhno napako: referent udeležencem posvetovanja ni mogel postreči s podatki o proizvodni ceni mleka, ki ga dobivamo na ta način. Mimogrede še to: vzore za ta način reje smo morali poiskati v Holandiji in na Danskem, čeprav je znano, da so slovenski kmetje ta način več ali manj uspešno uporabljali stoletja.

Na posvetovanju, ki bo trajalo dva dni, bo na vrsti vrsta strokovnih referatov: o mlečnih farmah s hlevsko rejo, o industrijski farmi, ki krmi živali s koncentrati, o mlečnosti, mehanizaciji in tehnologiji v hlevih, o spravilu in pripravljanju krme, selekciji itd. Pričakovati je, da bo posvetovanje dalo vsaj delni odgovor na vprašanje, kakšen način mlečne proizvodnje je najcenejši v določenih krajih. Upamo tudi, da omenjeno posvetovanje ne bo izzvenelo kot zopetni strokovni dvoboj ali troboj posameznih načinov reje krav mlekaric, temveč kot prispevek k bolj ekonomični in cenejši proizvodnji mleka.

PETER MOZOLEC OPRAVIČLJIVO!

Ilustriral MARJAN BREGAR

Več kot drobtino za otroško varstvo

Ne glede na vsa prizadevanja za skladen razvoj socialnega varstva moramo žal ugotavljati, da to področje še vedno močno zaostaja za splošnim družbenim in gospodarskim razvojem. Nad tem dejstvom se velja zamisliti še zlasti sedaj, ko je pred nami sedemletno plansko obdobje, v katerem naj bi tudi socialno varstvo in konkretno tudi otroško varstvo našlo svoje mesto in dobilo ustrezno materialno osnovo.

Če pogledamo stanje otroškega varstva v Jugoslaviji, dobimo vse prej kot razveseljivo sliko. Število otroških ustanov je obstalo na mestu ozir. ponekod upada in tako imamo sedaj skupaj komaj 1125 vzgojno varstvenih ustanov, ki lahko sprejmejo okrog 79.500 otrok. Tako je zagotovljeno družbeno varstvo le 9 odst. otrok zaposlenih staršev. Od skupnega števila 1.6 milijona otrok v starosti od 3 do 7 let, je v varstvu komaj 67.000 ali nekaj več kot 4% otrok. Zlasti kritično je za predšolske otroke v Črni gori in na Kosovem, pa tudi v BiH, medtem ko je v Vojvodini več kot 50.000 otrok zaposlenih staršev brez vsakršnega varstva. Upada pa tudi število šolskih kuhinj, sedaj jih je 9200, v njih pa se hrani približno poldrugi milijon otrok.

Priče smo torej dejstvu, da naša splošna prizadevanja za zdravo rast mladega rodu ne gredo vštric in skladno z materialnimi možnostmi, čeprav vemo, da smo za to vsi odgovorni. Kljub temu pa skušamo prelagati ta bremena drug na drugega, npr. komune na delovne organizacije in obratno. To dokazuje, da delovne organizacije ne upoštevajo, pod kakšnim fizičnim pritiskom delajo starši in kako to vpliva tudi na proizvodne uspehe, če so otroci v času odsotnosti roditeljev brez varstva, v celoti pa se premalo zavedamo posledic nepravilnega odnosa do vzgoje in varstva otrok, ki se odraža v novih in novih socialnih in vzgojnih problemih, katerih saniranje je drago, pogosto pa tudi neučinkovito.

V SR Sloveniji je razvoj otroškega varstva usmerjen predvsem na industrijska središča, močno neurejeno pa je varstvo na kmetijskih področjih. V Sloveniji se število vzgojno varstvenih ustanov že kar nekaj let vrti pri številu 200, sedaj jih je 205, kjer je v varstvu 12.178 otrok, od tega je 9300 predšolskih. V varstvu je 7.7% vseh otrok oziroma 10% otrok zaposlenih staršev. Najhujši in najmanj urejen pa je problem varstva dojenčkov zaposlenih mater. Tudi prehrana otrok v naši republiki ni zadovoljivo urejena, saj kosi izven doma le 6.5% šolske mladine, malico pa dobiva v šolah 73% vseh šolarjev. Primer občine Ljubljana - Center, kjer se v šolah lepo razvija tudi varstvo in razne oblike svobodnih dejavnosti, naj bi bil spodbuda tudi za druge, da bi dosegli sočasje vzgojnega in izobraževalnega dela v šolah na splošno.

Poglavitna ovira za pospešen razvoj otroškega varstva je pomanjkanje materialnih sredstev za gradnjo novih ustanov, ker občinske skupščine odmerjajo prepičla sredstva za to področje. Po podatkih ankete Zveze prijateljev mladine Slovenije je 56 občinskih skupščin predvidelo za petletno obdobje za otroško varstvo le 2669 milijonov investicijskih sredstev. Podatki ZPM Slovenije, ki niti ne zajemajo celotnega področja republike, pa na drugi strani odkrivajo, da bi bilo potrebnih 44 milijard 435 milijonov že za sedanje potrebe otroškega varstva, ki pa bodo nedvomno še naraščale spričo zaposlovanja žensk. Prav tako primanjkuje sredstev za vzdrževanje in financiranje obstoječih otroških ustanov, o čemer zgovorno priča dejstvo, da pomekod ustanove niso niti polno zasedene, medtem ko so varstva najbolj potrebni otroci na cesti. Vzrok za to je v slabem socialnem položaju staršev, ki ne zmorejo varstvenih stroškov.

Sedanje materialne osnove otroškega varstva terjajo temeljito proučitev in instrumente, ki bodo zagotovili večjo participacijo v narodnem dohodku, to je, da napravimo premik v delitvi in da hitreje in več financiramo v graditev, pa tudi v vzdrževanje obstoječih otroških varstvenih ustanov.

MARIJA ROBEK

MESTNI MUZEJ V LJUBLJANI

GOSPOSKA 15

sprejema

D E L A V C E

za arheološka izkopavanja.

Zglasite se v upravi muzeja vsak dan od 8. do 10. ure. 2833

Delo v železarnah varnejše

S povprečkom 12,8 odstotka nesreč na leto smo že dosegli lep uspeh

Že vrsto let pobliže zasledujemo in objavljamo rezultate prizadevanja jugoslovanskih železarn v borbi proti nesrečam pri delu. Vsekakor so pri »težki« industriji težje tudi okolnosti delovnega varstva, zato je v železarnah to skrbstvo še toliko bolj nujno.

In ob vsej gostoti novogradnje ter tolikih novih kadrih smo predvsem tudi s tega težkega področja dela lahko vsa leta zapovrstjo poročali o utrjevanju delovnega varstva. Takole so naše železarne v zadnjih desetih letih rušile nezgodnostni element (odstotek nesreč letno na zaposlene):

	%
1954	31,6
1955	29,4
1956	23,4
1957	20,8
1958	19,9
1959	18,8
1960	19,7
1961	18,4
1962	16,9
1963	12,8

Medtem torej, ko je leta 1954 utrpel obratno nesrečo skoro vsak tretji delavec na leto, je bil v letu 1963 prizadet le še nekako vsak deveti železar.

To je vsekakor zelo lep uspeh utrjevanja delovnega varstva na enem najtežjih delovnih področij.

S to pogosto mero nesreč pri delu (12,8 % letno na zaposlene) smo se tudi v povprečju že približali boljšemu stanju v modernejši železarski industriji sveta.

Zanimivo je, kako so k temu skupnemu povprečju leta 1963 prispevala posamezna naša podjetja črne metalurgije (spet odstotek nesreč letno na zaposlene):

	%
Koksarna Lukovac	8,6
Železarna Štore	8,8
Žel. rudnik Ljubija	8,9
Železarna Zenica	10,5
Železarna Ravne	10,6
Železarna Vareš	12,1
Železarna Jesenice	13,4
Železarna Nikšič	13,4
Železarna Ilijaš	13,5
Železarna Smederevo	14,8
Železarna Sisak	15,0
Valjarna Zemun	30,6

Pri vseh (razen zadnjega primera) je torej zadovoljivo izboljšanje, predvsem pa pri naši največji železarni Zenica, ki je imela še leto poprej pogostnost nesreč kar 25 %.

Zanimiv pa je primer železarne Ravne, ki je bila vrsto let pri nas najuspešnejša v boju proti nesrečam pri delu.

Leta 1963 je obstala na petem mestu. To ni dobro niti ni tako potrebno, kajti že v letih 1956 pa vse do 1960 je bila z 8 do največ 9 % nesreč letno na zaposlene najboljša izmed vseh naših podjetij.

(ak)

IZVIR POTOKA RADEŠČICE pri Podturnu. Skozenj priteka umazanija iz separacije kočevskega rudnika v Krko. Foto: Romanič

Zabeleženo

Bije turizmu ob Krki zares zadnja ura?

Kar se je bilo bati ob februarski onesnažitvi vode v Krki, se je res ponovilo v marcu, ko se je pričel taliti novo zapadli sneg. Voda v Krki je spet počrnela od premogovega prahu. Od izliva potoka Radeščica pri Gornjem Polju, nekoliko nižje od Soteske, pa do izliva Krke v Savo pri Brežicah, to je v dolžini kakih 50 km, je voda v koritu Krke že več dni črno rjava.

Kot smo že poročali, prihaja umazanija v Krko po potoku Radeščica, ki izvira pri Podturnu. Do koder dospe voda iz tega potoka, ostane črno rjava usedlina na rastlinstvu in produ. Dosedaj je znano to, da ima ta izvir zvezo s ponikalnicami ob kočevskem rudniku in da podzemne vode prinašajo s seboj premogovne odpadke iz separacije tega rudnika. Vendar gre pri tem za ogromne količine premogovega prahu in blata, ker so onesnažene velikanske količine vode na tako dolgem toku. Nastaja vprašanje, na katero bi morali čimprej odgovoriti strokovnjaki: rudnik v Kočevju obstaja že desetletja, premog so čistili od začetka. Dosedaj se še ni zgodilo, da bi tolike količine umazanije prišle v Krko. Sem in tja ob nalivih se je voda nekoliko skalila od nekih črnih usedlin, to pa je bilo vse in ni bilo problem. Zdaj pa v enem mesecu dva močna vdora, gotovo za več tovornih vlakov odpadkov krati, ki kažeta, da se je nekaj spremenilo. Se bo to še naprej ponavljajo, so možni kaki ukrepi, da bi to preprečili, to so vprašanja, ki živo zadevajo celoten gospodarski načrt ob dolnjem toku Krke, zlasti pa njegov turistični del. Skoda je že sedaj velika. Zlasti je prizadeto ribištvo. Radeščico je zveza ribiških družin rezervirala predvsem za lovni turizem, to je za inozemske športne ribiče. Samo lani je zveza vložila v ta potok za dobrega pol milijona dinarjev ribjega naraščaja in odraslih rib. Množina rib v potoku in bližina Dolenjskih Toplic ter dobre cestne zveze, so privabili veliko tujih ribičev k temu potoku. Vprašanje je, koliko rib bo še ostalo v potoku po takem onesnaženju. In kaj bo Novo mesto brez čiste Krke, kaj Otočec sredi Krke, pa Kostanjevica in dalje vsi ostali kraji ob Krki, zlasti pa Brežice, kjer sprejme Krka vsako poletje na deset tisoče kopalcev, predvsem Zagrebčanov, ki jim je to najlažje dostopna čista reka. Lahko se zgodi, da bo ob večjem nalivu poleti v sezoni voda v Krki prav tako umazana kot je sedaj. To pa bi bilo zelo lud udarec turizmu ob njej, pa tudi vsemu gospodarstvu.

Plat zvona, ki ga bijejo te dni vsi, ki se zavedajo, kaj pomeni čista Krka za ta predel, je — in še kako — upravičen. Problem terja hitre in temeljite proučitve, da bi lahko dali odgovore na vsa vprašanja.

P. ROMANIČ

Aktivno sodelovanje pri samoupravljanju

Novi pomožni organi delavskih svetov v kmetijskem kombinatu v Žalcu

Ob ustanavljanju kmetijskega kombinata v Žalcu, proti koncu lanskega leta, so mnogo razpravljali tudi o tem, kako preprečiti, da bi se v povečani gospodarski organizaciji vodstvo in samoupravni organi oddaljili od neposrednih proizvajalcev. Ker v centralni delavski svet združenih gospodarskih organizacij niso mogli dati toliko članov, kot so imeli vsi delavski sveti samostojnih organizacij, so precej ljudi dali v nove pomožne organe. Razen s predpisi določenih komisij so ustanovili še štiri nove, katerim so namenili važne naloge.

Začasni centralni delavski svet kmetijskega kombinata v Žalcu, ki so ga sestavili iz članov delavskih svetov prejšnjih samostojnih organizacij, ima 88 članov. Razprave o osnutku statuta kombinata pa so pokazale, da bo centralni delavski svet bolj elastičen pri delu, če bo imel še manj članov — le 55 do 60. Zato pa lahko večje naloge zaupa štirim komisijam, ki so sestavljene iz približno enakega števila članov delavskega sveta kot drugih članov kolektiva. To so komisije za organizacijo in ekonomiko podjetja, za investicijsko izgradnjo in razvoj podjetja, za trajne odnose z vasjo in za družbeni standard članov kolektiva.

Doslejšnje izkušnje kažejo, da je zamisel o ustanovitvi in dejavnosti teh komisij dobra. Ne le da s komisijami pritegnejo k proučevanju različnih vprašanj ljudi, ki niso člani delavskega sveta, te komisije silijo k povečani dejavnosti tudi približno polovico članov delavskega sveta, ki so hkrati člani komisij. Delavskemu svetu kot celoti pa komisije olajšujejo delo na sejah. Ker vsako vprašanje, ki pride na sejo delavskega sveta preko komisije, že pred sejo prouči precej njegovih članov, zlasti tistih, ki jih najbolj zanima, na seji hitreje pridejo do najboljših zaključkov, odločitev in sklepov.

Pri obratnih delavskih svetih, ki skrbijo za lastno proizvodnjo in pogodbeno sodelovanje s kmeti imajo po tri komisije: za lastno proizvodnjo, za trajne kooperacijske odnose in za družbeni standard. Tudi te so podobno kot pri centralnem delavskem svetu sestavljene iz članov delavskega sveta obrata in drugih članov kolektiva, oziroma komisija za trajne kooperacijske odnose iz kmetov, ki proizvodnjo na svojih posestvih pogodbeno povezujejo s proizvodnjo kombinata.

Organizacijo samoupravnih in njihovih pomožnih organov so na kombinatu v Žalcu kar dobro prilagodili sedanjim razmeram, ki so nastale po združitvi več gospodarskih organizacij v eno. Niso pa še našli ustreznega odgovora, kakšno mesto naj dobijo v teh organih kmetje, ki s svojimi posestvi kompleksno sodelujejo v družbeni proizvodnji na osnovi pogodb. Prej so ti kmetje volili svoje zastopnike v zadružne svete, po sedanjih predpisih pa jih ne morejo voliti niti v centralni niti v obratne delavske svete nove kmetijske organizacije, ki je prevzela skrb za pogodbeno sodelovanje. Nekateri kmetje so sicer zadovoljni že s tem, da o svojih vprašanjih lahko razpravljajo v pomožnih organih delavskih svetov, v komisijah. Samo takšna pravica kmetov — kooperantov pri upravljanju v gospodarski organizaciji pa je premajhna.

Zakaj tisti, ki so se z vso ali vsaj z večino svoje proizvodnje z ustrezno pogodbo s kombinatom vključili v družbeno proizvodnjo, ne bi mogli imeti nekaj zastopnikov tudi v delavskih svetih? O tem na kombinatu precej razmišljajo, ne morejo pa urediti niti s svojim statutom, ker bi bilo v nasprotju s sedanjimi predpisi. Ali ne bi kazalo predpisov prilagoditi tako, da bi se zmanjšale ali celo odpravile razlike med kmetijskimi zadrugami, ki imajo že močno lastno proizvodnjo, in družbenimi posestvi, ki poleg lastne proizvodnje morajo skrbeti tudi za pogodbeno sodelovanje s kmeti, če na njihovem območju ni nobene zadruge? To ni važno le zaradi tega, da bi kmetje — kooperanti lahko imeli ustrezno zastopstvo v delavskem svetu kombinata, ampak bi olajšalo tudi zbiranje tistih tržnih kmetijskih presežkov, ki jih nekateri kmetje pridelajo izven pogodbenega sodelovanja s kombinatom, oziroma jim ostanejo po kritju pogodbenih obveznosti do kmetijske organizacije.

J. PETEK

»... Težave izvirajo tudi iz ekonomsko in družbeno neupravičenega povečanja uradniškega aparata na raznih ravneh v škodo racionalnega in smotrnega zaposlovanja strokovnih ljudi. To naraščanje je brez zadostne družbene kontrole in zunaj vpliva samoupravnih organov, čestokrat primitivno, na škodo razvojnih služb, predvsem znanstveno-raziskovalnih, plansko-analitičnih in kadrovskih. V nekaterih podjetjih se to neupravičeno naraščanje kaže tudi v nesorazmernem kopičenju raznih direktorskih in šefovskih položajev. Neproduktivnost in nestrokovnost enega dela uradniškega aparata je očitna, gmotni položaj in druge ugodnosti, zlasti pri določanju osebnega dohodka in dodeljevanju stanovanj, pa neposredno vplivajo na manjšo delovno produktivnost in na kršitev načel delitve po delu.

(Iz osnovnih smernic za predkongresno aktivnost Zveze komunistov Jugoslavije)

MILAN MAVER: V ZDRAVSTVENI USTANOVI

— Kaj ste znoreli, da hodite zdaj sem še s pljučnico — kot da ne bi imeli že dovolj dela s finančnimi plani in statuti ...

Majhne ali velike tovarne?

Zmogljivost novih tovarn perlona izpod meja rentabilnosti?

Kmalu zatem, ko je prišla v javnost vest, da bodo že to pomlad začeli graditi dve tovarni poliamidnih vlaken, in sicer eno v Ljubljani — v Mostah, drugo pa v Prizrenu, so se začele tudi razprave in ugibanja, če ne bi bilo morda bolj koristno namesto dveh manjših tovarn zgraditi eno samo večjo. Iz kolektiva tretjega podjetja, ki se poteguje za to večjo tovarno — Rudarsko-kemičnega kombinata iz Tuzle, pa se slišijo tudi resni ugovori in očitki zaradi tega, ker bo proizvodnja obeh omenjenih tovarn zasnovana na uvoznih surovinah.

Pa za uvod polistajmo po zapiskih o hladni vojni okrog našega perlona, ki se je začela že dosti prej kot so začeli graditi prvi dve tovarni. Skoraj pred desetimi leti, ko v svetu še ni bilo dosti tovarn perlona, so se tudi pri nas pojavile že prve zamisli o proizvodnji. Leta 1959 se je na razpis prijavilo kar 13 interesentov za gradnjo tovarne, 6 pa jih je predložilo tudi investicijske programe. Investicijskih sredstev pa tedaj ni bilo, in tako je bilo treba gradnjo odložiti vse do letos, ko je bil problem financiranja rešen z inozemskimi krediti.

Medtem pa, ko se je v tovarnah na dolgo in široko govorilo, smo dobili tudi že dokaj močno domačo surovinsko osnovo za perlon. V rudarsko-kemičnem kombinatu v Tuzli so namreč sposobni letno izdelati 6000 ton fenola, iz katerega se pridobiva perlon; drugi proizvajalec OKI Zagreb pa bi dal lahko letno za predelavo 5000 ton fenola. Investitorji obeh novih tovarn pa so se odločili, da perlona ne bodo proizvajali na bazi fenola, pač pa po cenejšem postopku — iz kaprolaktana. Te surovine pa za zdaj še nimamo in jo bo treba uvažati!

Dostikrat so majhne tovarne rentabilnejše

Na splošno sicer velja, da so majhne in na več krajih locirane industrijske zmogljivosti neracionalne; saj so v teh primerih potrebne za določen obseg proizvodnje večje investicije, ki seveda podražujejo proizvodnjo. Vselej pa to ne drži. Zlasti v kemični industriji, kjer gre pogostokrat za dokaj zapleteno tehnologijo, so včasih na začetku, dokler si kolektiv ne pridobi primernih izkušenj, utemeljene manjše (ali celo na pol laboratorijske) zmogljivosti.

Ko so se na primer v ljubljanski kemični tovarni odločali za obseg industrijske zmogljivosti nove tovarne poliamidnih vlaken, jim je dobavitelj opreme — frankfurtsko podjetje Zimmer resno svetovalo, naj se za začetek, ko v proizvodnji še nimajo izkušenj, nikar ne odločajo za preveliko kapaciteto. Proizvodnja namreč terja vrsto dokaj zapletenih tehnoloških pogojev. Natančnost tehnologije se vidi tudi iz zahteve po konstantni temperaturi in vlažnosti zraka, kar je seveda treba doseči s klima-napravami.

Tako so naposled v ljubljanski kemični tovarni programirali letno proizvodnjo 1150 ton poliamidne svile tipa nylon 6, v Prizrenu pa 1800 ton.

Bosta ti dve kapaciteti dovolj veliki za doseganje normalne rentabilnosti? V rudarsko-kemičnem kombinatu v Tuzli zatrjujejo, da bi morala biti spodnja meja zmogljivosti tovarn najmanj 2500 ton. Za tovarno, ki bi bila po zmogljivosti trikrat večja od bodoče ljubljanske, bi po njihovem potrošili le dvakrat toliko investicijskih sredstev.

In kako so po svetu gradili tovarne poliamidne svile? Firma Zimmer je na primer doslej prodala opremo že za več kot 70 tovarn nylona 6 v razne države Severne in Latinske Amerike, Evrope, Afrike in Azije. Zanimivo, da so med med vso to opremo le v izjemnih primerih naprave z večjo dnevno zmogljivostjo kot tri tone, kolikor bo znašala tudi kapaciteta bodoče ljubljanske tovarne.

Od proizvodnih naprav, ki jih bodo montirali v letošnjem letu, pa bodo vse brez izjeme (Emmenbrücke v Švici, tri naprave za japonsko podjetje Kureha Spin in tudi tovarna v Romuniji) imele zmogljivost tri tone na dan. Res pa je, da je v industriji poliamidnih vlaken v zadnjih letih mogoče opaziti, da kaj hitro po dograditvi začetne zmogljivosti, naprave podvojijo, potrojijo ali celo početverijo. Ameriško podjetje Firestone je na primer leta 1957 montiralo zmogljivost za tri tone poliamidnega korda dnevno, tri leta zatem so montirali še štiri naprave z dnevno zmogljivostjo po tri tone in leta 1962 še dve napravi prav toliksne zmogljivosti.

Po tuji praksi sodeč bo torej tovarna v Prizrenu raje prevelika kot premajhna. Investicije bi bile seveda res manjše, če bi se že na začetku odločili za velike kapacitete; vendar je seveda najpotrebnejše, da bosta tovarni že takoj po začetku proizvodnje dajali primeren finančni efekt.

Zakaj tuje in ne domače surovine?

Če bi proizvodnjo poliamidne svile zasnovali na bazi fenola, bi se že vnaprej izločili iz mednarodne konkurence. Proizvodnja, temelječa na tej surovini, bi bila zdaleč predraga tako, da bi sploh ne bilo možnosti za prodajo v tujini. Vendar pa je v obeh tovarnah treba zagotoviti vrhunsko kakovost in ceneno proizvodnjo, saj bo le pod tema pogojema mogoče z delnim izvozom svile odplačali inozemske kredite.

Po podatkih, ki jih je zbral predstojnik Inštituta za tekstilno tehnologijo v Ljubljani prof. dr. ing. Franjo Kočevar, ima perspektive le proizvodnja poliamida, temelječa na kaprolaktanu, pridobljenem iz cikloheksana ali toluena. Tona kaprolaktana po klasičnem postopku iz fenola stane namreč 1000 dolarjev, medtem ko tona kaprolaktana iz cikloheksana (ki ga dobivajo iz nafte) le 550 dolarjev. V prvem primeru stane zato kilogram »nylona 6« 1,99 dolarja, v drugem pa le 1,54 dolarja.

Pametna je zato odločitev Organsko-kemijske industrije Zagreb, po kateri bodo fenol predelali v druge izdelke; pa tudi v Tuzli bi bilo koristno opustiti načrte za predelavo v kaprolaktan. Leta bi bil namreč v primeru, če bi fenol dobivali čisto zastonj, še zmeraj za 240 dolarjev pri toni dražji kot kaprolaktan, pridobljen po ekonomičnejšem postopku iz cikloheksana.

F. JERAS

Ekonomska enota topilnice predlaga...

Zapis iz rudnika svinca v Trepči, kjer so delovni pogoji težavni

Tudi v kosovsko-metohijski oblasti vneto razpravljajo o tezah za novi pokojninski sistem. Poslali so že številne predloge, zlasti tiste, ki se nanašajo na beneficiran delovni staž. Enega najzanimivejših predlogov so poslali delavci v Trepči, točneje — ekonomska enota topilnice. Za ljudi, ki delajo pri koritastih pečeh, tam, kjer mečejo v peči koncentrat svinčeve rude pomešan s koksom, naj bi bila delovna doba sedemnajst let. To bi bil torej eden izmed najkrajših delovnih stažev. Ali si lahko delavec v toliko letih dela pridobi pravico do popolne pokojnine?

Najtežja delovna mesta

Topilnica v Trepči ima dva niza koritastih peči, kjer že desetletja pridobivajo rafiniran svinec. To je klasičen, star tehnološki proces. V eni zmeni delavec kar naprej, ne da bi le za trenutek zastal, opravlja enako delo — z lopato meče zmes v kurišče. Z enim zamahom prenese kakih 15-kg svinčevega koncentrata in koksa. Za to naporno fizično delo so potrebne močne delovne roke in vzdržljivost. Razen tega je delavec ves čas izpostavljen precejšnji temperaturi, ki znaša povrečno 60 stopinj Celzija, pri kurišču pa doseže 150 stopinj Celzija. Topilničarji nenehno vdihujejo svinčev prah, zakaj navzlic vsem poskusom delavcev ni bilo mogoče obvarovati pred prahom in strupenimi hlapi. V Trepči sploh ni težjih delovnih mest. Delavci opravljajo zdravju škodljivo delo, tako da ne morejo dolgo časa vzdržati na teh delovnih mestih.

Kako delajo topilničarji svinca?

Topilničarji pri koritastih pečeh so razdeljeni v ekipe. Pri kurišču sta samo mojster in pomočnik. Njune kvalifikacije so enake — močne roke. Razen tega ima mojster tudi dolgoletne izkušnje, imeti mora čut, da spozna, kdaj se je nabralo dovolj svinca, ko je treba odpreti pipe.

Delavci eno uro mečejo v peči rudo in koks ter mešajo raztopljeno zmes, naslednjo uro pa počivajo v posebnih prostorih, da bi se potem vnovič vrnili na delo. V eni izmeni delajo torej samo štiri ure.

Razen tega imajo topilničarji tudi druge ugodnosti: obvezno dobijo po liter mleka in topel obrok, imajo pravico do enomesečnega letnega dopusta, drugi mesec v letu pa opravljajo lažja dela. Takrat delajo večinoma v ekipi za ureditev in ozelenitev tovarniške okolice, tako da delajo zunaj na svežem zraku, medtem ko prejemajo prav iste dohodke kot takrat, ko delajo pri svojih pečeh.

Najstarejši je zdržal dvanajst let

Čeprav so pod redno zdravniško kontrolo, pustijo težke delovne razmere vseeno sledove. Najstarejši med trepčanskimi topilničarji je zdržal pri peči nekaj več kot dvanajst let. Večina delavcev pa že po enem desetletju spremeni delovno mesto.

Topilničarji zaslužijo nekaj več kot drugi delavci v podjetju. Mojster dobiva povprečno po 40.000 din, pomočnik pa kakih deset manj. Kadar normo občutno presežejo, je tudi v kuverti na koncu meseca več denarja.

Delo pri koritastih pečeh je zastarelo. Zdaj so strokovnjaki odkrili že nove tehnološke rešitve in nove — šahtne peči, ki jih pa v Trepči nimajo. Vendar, brez starih zaenkrat ne gre. Delavski svet je nedavno sklenil, da bodo vse koritaste peči zamenjali z novimi. Verjetno jih bodo začeli graditi že v začetku spomladi. Topilničarji bodo prišli tako na nova delovna mesta, lažja od zdajšnjih, vendar še dovolj težka, da bi tudi zanje moral veljati sedemnajstletni delovni staž.

Prizadevanje upravnika — nekdanjega topilničarja

Predlog je izglasovala vsa ekonomska enota, ki šteje okrog 200 topilničarjev, sprožil pa ga je upravnik obrata, inženir metalurg Djokić Vučić, ki je pred študijem dela pri iktih pečeh kot pomočnik. Vsi ti dobro poznajo delovne razmere in težavnost dela. Številni izmed njih so bili poprej rudarji, in menijo, da je težje delati pri koritasti peči kot pa v jami.

Ali bo njihov predlog sprejet, bomo zvedeli po daljših obravnavah in analizah ustreznih organov, ki pretresajo teze novega pokojninskega sistema.

MIRKO TOMIĆ

Komisija za razpis mest direktorjev pri

SKUPŠČINI OBČINE TRBOVLJE

razpisuje mesto

DIREKTORJA

GIMNAZIJE TRBOVLJE

Za razpisano mesto se zahtevajo naslednji pogoji: profesor z ustrezno pedagoško prakso v vzgojno-izobraževalnih zavodih.

Osebni dohodek je določen s pravilnikom o delitvi osebnega dohodka. Stanovanje po dogovoru. Nastop službe 15. avgusta 1964.

Kolkovane ponudbe s 50 din državne takse in z navedbo strokovnosti, opisom dosedanje zaposlitve in življenjepisom, sprejema komisija za razpis do 15. maja 1964. 2823

K splavitvi naše največje potniške ladje

Poročali smo že, da so v ladjedelnici in tovarni dizel motorjev »Uljanik« v Pulju splavili motorno potniško tovorno ladjo »Dalmacija«, ki bo imela 5500 registrskih ton in bo naša največja potniška ladja. Drugo ladjo istega tipa pa bodo splavili v juniju in bo dobila ime »Istra«. Da bi si lahko predočili velikost tega novega tipa ladij, naj omenimo, da imajo pri nas najbolj znane potniške ladje z imeni pesnikov komaj 430 brt, ladje tipa »Maribor« pa 575 brt. »Proleterka« ima tonažo 1300 brt in »Partizanka« pa 1700 brt, medtem ko ima vsaka izmed treh luksuznih potniških ladij »Jugoslavija«, »Jedinstvo« in »Jadran« 2600 brt, najmlajši dve potniški ladji »Opatija« in »Orebić«, ki sta bili vključeni leta 1960 in 1961 pa imata po 980 brt. Nova potniška ladja »Dalmacija« predstavlja s svojimi 5500 brt hkrati nov tip potniško tovorne ladje, saj bo lahko prevzela v kabinah 229 potnikov, hkrati pa bo lahko prevažala tudi do 900 ton tovora, med drugim 100 ton v hladilnih prostorih. Tako bo ta ladja lahko skozi vse leto vzdrževala redne turistične zveze v vzhodnem Sredozemskem morju. S prevozom tovora bo v zimskem času zagotovila rentabilnost potovanj tudi ob manjšem številu potnikov. Hkrati bo »Dalmacija« naša najhitrejša potniška ladja, saj bo lahko razvijala hitrost 20 morskih milj na uro, in bo prav zaradi tega zelo primerna za prevoz hitro pokvarljivega blaga. Obe novi ladji »Dalmacija« in »Istra« bosta nadomestili sedanja potniška parnika enakega imena z 850 brt, ki sta stara že 62 oziroma 54 let in bosta šla v staro železo.

Še enkrat večji promet avtomobilov čez mejo

Že nekaj let naglo narašča število tujih motornih vozil, ki prihajajo k nam čez mejo. Letos v prvih dveh mesecih pa se je v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta to število še več kakor podvojilo. Kljub mrtvi turistični sezoni je v januarju in februarju prišlo čez mejne prehode v Sloveniji 30.674 inozemskih osebnih avtomobilov nasproti 13.220 v enakem obdobju lanskega leta. Z vsemi tujimi motornimi vozili (avtomobili, avtobusi in motocikli) pa je prispelo 62.500 potnikov nasproti 26.400 v prvih dveh mesecih lanskega leta. Tudi mali obmejni promet je bil izredno živahen. Število domačih in tujih motornih vozil, ki so prišla čez mejo, se je povečala za 84 odst., število prispelih domačih in tujih potnikov v maloobmejnem prometu pa se je povečalo od lanskih 99.100 na 208.800. To izredno povečanje rednega kakor tudi maloobmejnega prometa motornih vozil je le deloma pripisati okolnosti, da je bil lani zaradi ostre zime cestni promet otežkočen.

Odkrita velika nahajališča lignita v Metohiji

Znano je, da predstavlja Kosovo s 6,5 milijarde ton ocenjene rezerve lignita skoraj polovico vseh rezerv premoga v naši državi. Zdaj pa kaže, da bodo tudi v Metohiji odkrili podobna nahajališča lignita. Geologi kombinata za eksploatacijo in predelavo kosovskega lignita v Obiliću, kjer že pridobivajo v velikem obsegu lignit v dnevnem kopu, so v zadnjem času začeli raziskovati tudi domnevna nahajališča lignita v Metohiji. V kratkem času so raziskali razmeroma majhno območje okrog 100 kv. kilometrov v vzhodnem delu Metohije med vasmi Tučep, Jošenica in Zlokučan, kjer so po dosedanjih ugotovitvah odkrili rezerve, ki jih ocenjujejo na 3,5 milijarde ton. Pričakovati je, da bodo z nadaljnjimi raziskovanji odkrili še podobne rezerve. Z vrtanjem pridobljeni vzorci metohijskega lignita kažejo, da gre za lignit, podoben kosovskemu. Tudi pogoji za eksploatacijo so enako ugodni, ker dopuščajo pridobivanje lignita v dnevnih kopih. Za letos so predvidena nadaljnja vrtanja, razen tega pa bodo nadaljevali kemično tehnološka raziskovanja metohijskega lignita.

Avstrija namerava uvažati polietilen iz Jugoslavije

Avstrijski tisk poroča o nameri, da bi se Avstrija oskrbovala s polietilenom iz Jugoslavije. Nekateri veliki zahodni proizvajalci so v zadnjem času povečali svoje cene za polietilen in polistirol, medtem ko je ponudba iz Jugoslavije ostala nespremenjena. Za potrebe podržavljenih avstrijskih podjetij naj bi polietilen in polistirol uvažalo podjetje »Stickstoffwerke AG« v Linzu. Kakor je znano, je v Zagrebu začel konec lanskega leta obratovati kombinat organsko-kemične industrije OKI, ki proizvaja polietilen in polistirol, in ima zmogljivosti, ki zdaj še presegajo potrebe Jugoslavije. Kakor v drugih državah, se tudi v Avstriji naglo povečuje potrošnja polietilena za potrebe embalaže (prozorne vrečice), kar še pospešuje razvoj samopostrežnih trgovin na področju živil.

Novi pogledi

Tokratne priprave na predsedniške volitve v ZDA potekajo v posebnem vzdušju. Po eni strani je ameriška in svetovna javnost še vedno pod vplivom šoka, ki ga je povzročil zločin v Dallasu, po drugi strani pa najodgovornejše osebnosti ZDA, kot npr. zunanji minister Dean Rusk, opozarjajo, da je ves svet na robu globokih in korenitih sprememb, sprememb, ki zajemajo vse sektorje človeške skupnosti in ki jim bo treba prilagoditi tudi državno politiko.

Kaže, da o tem, ali se svet res spreminja ali ne, ni nesoglasja med večino vodilnih ameriških politikov. Kako prilagoditi državno politiko tem spremembam pa je že bolj sporno vprašanje in prav o tem je v zadnjih dneh veliko razpravljanja v ameriški javnosti.

Razpravo je sprožil predsednik senatnega odbora za zunanjo politiko Fulbright, ki je 25. marca opozoril na slabe točke ameriške zunanje politike in jim določil natančne koordinate: Kuba, Panama, Kitajska, Južni Vietnam, odnosi Vzhod—Zahod in odnosi bogatih držav do držav v razvoju.

Glede Kube je Fulbright povedal, da je Castro sicer neprijeten za Američane, ne pomeni pa nevarnosti zanje, in da ga je treba tako tudi jemati. V tej zvezi je ostro kritiziral gospodarsko blokado Kube, ki da je imela ravno nasprotni učinek, kot so pričakovali, in zahteval, naj politična razumnost prevlada nad emocionalnostjo.

Govoreč v Panami se je zavzel za revizijo pogodbe iz leta 1903, »ki ni ne popolna ne najbolj idealna«, in opozoril, da je spor s Panamo drugačne narave kot spor s Kubo zaradi sovjetskih raket. Glede Kitajske je zahteval bolj elastično stališče, izrazil pa je tudi globoko zaskrbljenost glede položaja v Južnem Vietnamu, kjer so se, kot kaže, ZDA po MacNamarovem obisku v Sajgonu še globlje angažirale v vojni, ki nima nobene perspektive.

Vsebinsko pravzaprav Fulbright ni povedal nič novega; v Washingtonu so njegov govor ocenili kot nadaljevanje tistega, kar je začel pokojni Kennedy s svojim govorom, ki je dobil naziv »Strategija miru«. Toda Fulbright je bil doslej najbolj konkreten v naštevanju pomanjkljivosti v ameriški zunanji politiki, najbolj konkretno je pokazal, kje je ameriška politika v velikem razkoraku s stvarnostjo in s potrebami, ki iz nje izvirajo. »Najvažnejše v njegovem govoru je to, da je Američanom odkrito povedal, da se njihovi pogledi in njihove ideje razlikujejo od stvarnosti« je zapisal nek washingtonski komentator. »Washington Post« pa je navrgel: »Lahko se z njim strinjate ali pa tudi ne. Njegova zasluga je v tem, da je vnesel dialog v ameriško zunanjo politiko . . .«

Fulbright je povedal, da govori izključno v svojem imenu in da njegove ideje ne odražajo stališč vlade. Povedal je tudi, da njegove izjave niso »poskusni balon«, ki ga je spustila vlada. Isto je na tiskovni konferenci ponovno poudaril zunanji minister Rusk, ki je kritiziral nekatere Fulbrightove izjave, rekel pa je, da so kljub temu zanimive in vredne, da se jih prouči. Na tiskovni konferenci je prav Rusk poudaril, da je svet na pragu velikih sprememb, ki da jih je treba upoštevati . . . Če k vsemu temu prištejemo še izjave nekaterih drugih politikov, npr. senatorja iz Oregona Morseja, ki se je zavzel za ameriško »dezangažiranje« v Južnem Vietnamu, pa senatorja Mansfielda, ki je dejal, da je politična rešitev v jugovzhodni Aziji edina alternativa popolnemu polomu oziroma razširitvi konflikta, ali pa komentarje v mnogih ameriških listih, ki so pozdravili Fulbrightove ideje, potem se vsiljuje občutek, da se je v miselnosti ameriške politične javnosti nekaj premaknilo, da je proces, ki ga je sprožil predsednik Kennedy, preživel svojega avtorja, da se Amerika razen svoje veličine začenja zavedati tudi tega, da se stvari v svetu hitro spreminjajo in da se je treba tem spremembam prilagajati, če nočeš priti v nepopravljiv konflikt s stvarnostjo.

Iskanje novih poti v novi stvarnosti je že samo po sebi težavno. Toliko bolj je težavno v deželi, ki je bolestno zaverovana v svojo moč in v vse naše se nanašajoče superlative, v deželi, kjer na tak proces deluje toliko postranskih faktorjev kot verjetno nikjer drugje na svetu.

Prav zato so pobude, ki smo jim sedaj priča, toliko bolj ohrabrujoče, ker vzbujajo vtis, da so jim botrovale globoko realistične presoje razmer v sodobnem svetu.

M. SUSTAR

TEKSAŠKA DRESURA

»Hamburger Abendblatt«, Hamburg

Ogroženo „zlato desetletje"

Naskok sindikata ameriške avtomobilske industrije na dobičke

POSEBEN DOPIS ZA »DELO«

NEW YORK, marca. (Telex.) — V ameriškem besednjaku pomeni avto veliko več kot ime, ki označuje določeno zvrst prevoznega sredstva. Avtomobil je dobesedno postal družbena in ekonomska kategorija v individualnem in nacionalnem življenju države.

Glede na to, kolikokrat ga lastnik zamenja z novim, ali vsako, vsako drugo ali vsako tretje leto, in po tem, za kakšen tip gre — ali je »ljudski« Chevrolet ali pa ekskluzivni »Lincoln«, je avto javni kriterij družbenega položaja in bančnega računa slehernega Američana.

V ekonomskem življenju je proizvodnja avtomobilov postala kriterij, ki najzanesljivejše kaže, ali se ameriško gospodarstvo razvija ali pa nazaduje, ali kaže znamenja recesije oziroma opozarja na veliki »boom«. Ko je lansko-letni ameriški bruto produkt (vrednost vsega blaga in storitev v tistem letu) dosegel rekordno številko 585 milijard dolarjev, je bilo docela normalno, da se je na vrh seznama uvrstila avtomobilska industrija.

Vodilni gigant te industrije General Motors je ostvaril večji dobiček kot kdajkoli kaka ameriška družba v zgodovini. Pri prodaji 16,5 milijard dolarjev so delničarji General Motorsa spravili v žep milijardo 592 milijonov dolarjev čistega dobička. Ford, ki je druga in daleč manjša družba v avtomobilskem kraljestvu, pa je pospravil z 8,7 milijard dolarjev prodaje 488 milijonov dolarjev dobička, in to potem, ko je družba investirala 350 milijonov dolarjev v modernizacijo in ekspanzijo proizvodnje, da bi se obdržala na drugem mestu, kajti po tretjem, na katerem je družba Chrysler, mesta preprosto ni več.

Spopad velikih številk

Podoba njihove medsebojne moči, prikazana s proizvedenimi avtomobili v prvih dveh in pol mesecih letošnjega leta bi bila videti takale: General Motors milijon 67 tisoč, Ford 483 tisoč in Chrysler 262 tisoč avtomobilov. To je za 11 odstotkov več kot v istem obdobju lani, ki je bilo sicer rekordno leto. Pa ne le to: dobiček narašča z daleč večjo stopnjo kot pročaja. To pomeni, da večino tega velikega zalogaja spravijo v svoj žep korporacije.

Kakor tukaj vse odnose in vrednosti izražajo z velikimi številkami, tako se tudi gigantskemu avtomobilskemu businessu upira gigantski sindikat avtomobilskih delavcev. Njegove značilnosti so: šteje milijon 100 članov, blagajna sindikata pa hrani 89 milijonov dolarjev rezervnega sklada in 65 milijonov dolarjev tako imenovanega stavkovnega sklada.

Kadar se spopadejo velike številke, lahko pride tudi do velikih pretresov. Merjenje sil obeh gigantov je že napovedano za letošnje leto. Obstaja bojazen, da bi to merjenje lahko povzročilo verižno reakcijo, ki bi zasenčila in celo ogrozila nadaljnji razvoj veličastne gospodarske parade v lanskem letu. Zato je predsednik Johnson tudi sklenil, da bo svoj prvi javni nastop pred ameriškimi sindikati prihranil za letno konferenco Reutherovega avtomobilskega sindikata.

Johnson se upira spirali

Johnson se je pred sindikalnim forumom izrekel proti »natezanju »spirale« mezde — cene. To bi se zgodilo, če se med pogajanji ne bodo sporazumeli. Po oceni Johnsonovega »možganskega trusta«, ki ga vodi prof. Heller, bi bile zahteve avtomobilskega sindikata nevarno inflacijske, če bi prekoračile dolgoročno stopnjo nacionalne rasti proizvodnje 3,2 odstotka na človeka — uro, stopnjo ki jo vsebuje tako imenovano »vladno navodilo za delovna pogajanja«.

To navodilo je neke vrste zbirka vladnih napotkov oziroma, kakor jih je Johnson sam imenoval, »sistem signalizacije za alarm«, ki odkriva inflacijska gibanja in zbuja s tem pozornost javnosti na akcije, »ki ogrožajo javni interes«. Ker ni nikakršna skrivnost, da sindikati niso sprejeli te od vlade določene 3,2 odstotne stopnje rasti (Reutherov sindikat se pripravlja, da bo na pogajanjih zahteval 4.9 odstotno stopnjo), je postalo takoj jasno, da so tudi Johnsonove besede naslovljene njegovim poslušalcem, ne pa avtomobilskemu businessu.

Meanyjeva argumentacija je nasprotna predsednikovi koncepciji. Vodja ameriških sindikatov meni, da pomeni uklonitev vladnemu »navodilu« konec svobodnih kolektivnih pogajanj, nacionalno ekonomsko stabilnost pa po njegovem ogroža izključno business. Proizvodnja avtomobilov in zlasti dobički naraščajo hitro in intenzivno, tako da avtomobilske družbe morejo sprejeti ne le povečanje delavskih mezd, ne da bi pri tem povečale cene avtomobilom, temveč lahko po prepričanju sindikatov hkrati cene celo znižajo — namreč na račun svojih velikanskih dobičkov.

Strah pred pretresi

V potrdilo trajnejše veljave svoje teze so sindikati navedli nekaj temeljnih dejstev. Dohodki korporacij so se povečali za 69 odstotkov, osebni dohodki pa samo za 52 odstotkov v zadnjem desetletju; proizvodnja na človeka — uro se je povečala za 20 odstotkov od leta 1956, medtem ko se je resnični zaslužek na uro povečal samo za 10 odstotkov, kar še jasneje kaže razliko v prid dobička.

Zato sindikati tudi kritično presojajo vse domneve ekonomskih teoretikov, da bi utegnilo biti to desetletje v ameriški zgodovini zaznamovano kot »zlata šestdeseta leta«. Sindikati trdijo, da velja termin »zlat« veliko bolj za veliki business in neprimerno manj zanje. Vendar pa izvira iz tega tudi strah ekonomskih teoretikov, da ne bi prišlo do spopada v avtomobilski industriji, kar bi povzročilo resne verižne pretrese v ameriškem gospodarstvu in ogrozilo vizijo teoretikov o »zlatem desetletju«.

Iz tega začetnega spora sklepajo politični analitiki, da bi motnje »delovnega miru« v avtomobilski industriji utegnile imeti v tem volilnem letu nepredvidene posledice in da bi lahko spravili predsednika Johnsona v položaj, v katerem bi se moral neposredno izreči, na kateri strani je. Zakaj proizvodnja avtomobilov je kriterij za vrednotenje razvoja ameriškega gospodarstva, avto pa je izredno pomembna družbena in ekonomska kategorija v ameriškem življenju.

J. VRHOVEC

В РОКИ ГІТЛЕРІВСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ ВЕРХОВОДИ-СІОНІСТИ ПРИСЛУЖУВАЛИ ФАШИСТАМ

ANTISEMITSKI PAMFLET V ZSSR — Agencijska poročila iz Moskve, da je v Kijevu pod pokroviteljstvom ukrajinske Akademije znanosti izšla antisemitska brošura pod naslovom »Židovstvo brez maske«, in da vsebuje brošura antisemitske ilustracije, so vzbudila ogorčenje in proteste naprednih intelektualcev po svetu. Predsednik Mednarodne organizacije pisateljev Vigorelli je pozval sovjetske pisatelje, da obsodijo to brošuro. Tudi komunistični glasili KP Italije in Francije sta ostro obsodili antisemitski pamflet. Židovske organizacije, ki so zasedale v Bruslju, pa so pozvale sovjetsko vlado, na se distancira od brošure, »v kateri so ilustracije, izposojene iz Streicherjevega ‚Stürmerja' (nacistična antisemitska revija, ki jo je urejeval na smrt obsojeni vojni zločinec Julius Streicher)«, ker da je brošura v nasprotju tudi z določili sovjetske ustave in sovjetske zakonodaje. Na sliki: ena izmed ilustracij v omenjeni brošuri in podpis pod njo: »Med nacistično okupacijo so se cionistični voditelji udinjali nacizmu«.

Foto: AP

„Pojasnite, kaj je socializem?"

Kmetje in delavci v ZAR dali pobudo za politične tečaje

POSEBEN TANJUGOV DOPIS

»Zakaj ne odprete šole in ne pojasnite, kaj je socializem, kapitalizem, razredni boj?« To vprašanje so zastavili delavci in kmetje pred letom in pol v Suezu na nekem mitingu, na katerem so v okviru kampanje pojasnjevali nacionalno listino ZAR — politični program države.

Idejo je takoj sprejela, zatem pa več mesecev razvijala manjša skupina publicistov, novinarjev in levo usmerjenih intelektualcev iz Kaira. In kar je bilo zelo važno v času, ko še ni bilo Arabske socialistične unije (politična organizacija ZAR), idejo je s svojo avtoriteto podprl guverner Sueza, nekdanji pripadnik tajne organizacije svobodnih oficirjev, ki je julija 1952 začela revolucionarne spremembe v Egiptu.

Samonikla ideja

Izbrali so približno 120 ljudi, največ delavcev in kmetov, nekaj uslužbencev in lokalnih intelektualcev, ki so se prostovoljno javili, da bi obiskovali zamišljeno politično šolo-institut. »Sprejemni izpit« je bil v bistvu splošen razgovor, ki je pobudnikom omogočil izbor, med katerim so odbrali 80 ljudi, ki so bili slušatelji prvega političnega kursa v Egiptu v zadnjem desetletju. Tečaj je bil trikrat tedensko skozi tri mesece. Prostovoljni predavatelji so predavali prostovoljnim poslušalcem po pravilu zvečer, ko je vsakdo končal svojo redno službo. Na predavanjih, ki so morala biti zelo poenostavljena, so govorili o arabskem nacionalizmu, arabski enotnosti, zgodovini socializma, marksizmu, socializmu in komunizmu ter o terminih, kot so birokracija, centralizacija, kolektivno vodstvo itd.

Od 80 slušateljev jih je kurz z uspehom končalo 50 in takoj so na isti osnovi ter ob materialni pomoči guvernerata začeli drugi tečaji. Tokrat so vanj zbrali člane osnovnih komitejev Arabske socialistične unije, ki je bila medtem ustanovljena. Drugemu tečaju je sledil še tretji, ki poteka prav zdaj, tako da je to prostovoljno šolo doslej obiskovalo okrog 250 ljudi.

Pobudniki so delali tiho, bali so se neuspeha, kritike v tisku in kritike sploh. Zato so bili toliko bolj veseli prvih rezultatov in razgovora v okviru šole med slušatelji s tako ugledno osebnostjo, kot je predsednik izvršnega sveta ZAR Ali Sabri. Skupina prostovoljnih predavateljev je narasla na okrog 40, tisk pa je začel pisati o »sueškem eksperimentu«.

Nastajajo nove šole

Ideja se je začela širiti. Podoben eksperiment na pobudo iste skupine so začeli v guverneratu Beni Suef (Gornji Egipt), kjer je zaostalost velika, jez med administracijo, tehnično inteligenco in vsem, kar spominja na oblast na eni ter kmeti na drugi strani pa ogromen. Tu v Beni Suefu so si predavatelji kot glavni cilj zastavili, da pritegnejo ter »politizirajo« agronome, njihove pomočnike ter učitelje, torej ljudi, ki lahko največ vplivajo na felahe in ki jih je od njih doslej delil jez.

Podobno šolo so nedavno odprli v guverneratu Behejra, te dni pa tudi v Port Saidu. Kmalu bodo podobno šolo odprli tudi v Gazi pri Kairu.

Kaj je s tistimi, ki končajo tečaj? Guverner Sueza pravi, da bi morali postati razširjevalci idej, s katerimi so se spoznali. Prav zdaj pripravljajo širši načrt predavanj in seminarjev v podjetjih in zadrugah, ki jih bodo imeli bivši tečajniki. V Suezu pravijo, da se že zdaj v vseh družbenih dejavnostih čuti vpliv aktivistov, ki so obiskovali tečaje.

Problem – politični kader

Seveda ni šlo brez kritike. Z desnice so se nekateri začeli razburjati zaradi »marksističnih predavanj«. Takšne je pogosto najti v državnem aparatu, kot tudi med množico drobne in med ostanki srednje buržoazije. Spet drugi, tisti z levice, pa trdijo, da predavatelji »širijo drobnoburžoazne nauke in mentalitete«. Odgovor na očitke je takle: najlaže je nič delati in z nečim je pač treba začeti, pa čeprav je napačno in čeprav ni bilo predhodne idejne enotnosti. Napačno je vedno čakati, da pride pobuda iz centra. In še to: izkušnje takšnih tečajev lahko dobro služijo za ustanavljanje visoke centralne socialistične politične šole, o kateri je toliko govorjenja.

Dejansko je problem velik: Egipt ima izreden tehničen kader, nima pa političnega. Problem je pomemben, kajti nova politična organizacija ne more uspeti brez »politiziranega jedra«. Skoro vse, kar je nasledil kot politični kader, mora Egipt zavrniti, kajti vse je desničarsko ali psevdolevičarsko. Videti je, da je bolje začeti na periferiji in končati v centru, začeti pri kmetih in delavcih, ki jih je ustava razglasila za hrbtenico sedanjega sistema.

F. DIZDAREVIĆ

Arabska pomoč Afriki

Sirija bo odločno uveljavila ukrepe, sprejete na nedavni konferenci ministrov za upravljanje vakufskih posesti (posesti islamske cerkve), ki je bila v Damasku. To je izjavil sirski minister za vakufske posesti Mahdi el Kodr. Poudaril je, da bodo v Damasku odprli center za šolanje študentov iz Afrike. Hkrati s tem pa bodo sprejeli ukrepe za otvoritev centrov v 30 afriških državah. V teh centrih bodo ustanovili knjižnice in bodo v njih delale posebne ekipe zdravnikov, bolničarjev, pravnikov in drugih strokovnjakov. V Damasku bodo ustanovili poseben center, v katerem se bodo ti strokovnjaki pripravljali na svoje delo.

Kakor naglašajo v Damasku, je namen te akcije, pomagati afriškim državam, hkrati pa prestreči vpliv Izraela in cionističnih organizacij v Afriki. Po razpoložljivih podatkih si Izrael precej prizadeva za pomoč afriškim državam in daje v ta namen precejšnja finančna sredstva. Razen tega je Izrael pripravljen nuditi tem državam tehnično pomoč in jim poslati svoje strokovnjake.

Arabske države pa sodijo, da je ta izraelska akcija predvsem naperjena proti vplivu arabskih držav v Afriki.

Najnovejša sirska akcija je v glavnem verskega značaja.

Na konferenci ministrov za upravljanje vakufskih posesti so se zbrali v Damasku predstavniki kakih 30 držav.

(TANJUG)

Rekonstrukcija proge Bagdad-Basra

Po vesteh iz Bagdada končujejo rekonstrukcijo železniške proge Bagdad—Basra. Dela so se začela pred štirimi leti v okviru iraško-sovjetskega sporazuma, znašajo pa okrog 112 milijonov dolarjev. Po novi železniški progi — na kateri so okrepili nasip in zamenjali tračnice — bo trajalo potovanje iz Bagdada v Basro sedem ur namesto prejšnjih 14. Na leto bo mogoče po tej progi prevoziti petkrat več blaga kot doslej. Dizel lokomotive za novo progo bo poslala Češkoslovaška, 1600 vagonov pa Poljska.

Dopolnilni kredit Čilu

ZDA so odobrile Čilu dopolnilne kredite v znesku 70 milijonov dolarjev. Te kredite bodo vključili v letošnji program Zveze za napredek. Ameriška vlada je poudarila, da so odobrili kredit Čilu zato, ker je vlada v Santiagu pristala na načela Zveze za napredek, katera zahteva, da mora država, ki dobi kredit iz tujine, tudi sama prispevati finančna sredstva. Skupna sredstva Zveze za napredek v novem proračunskem letu bodo znašala nekaj več kot 500 milijonov dolarjev in ne bodo večja kot letošnja. Predvidevajo, da bodo v novem proračunskem letu nekatere latinskoameriške države dobile manj kreditov in posojil od ZDA. To razlagajo z zaostritvijo ameriškega stališča do tistih držav, ki niso bile dovolj pripravljene upoštevati načela Zveze za napredek.

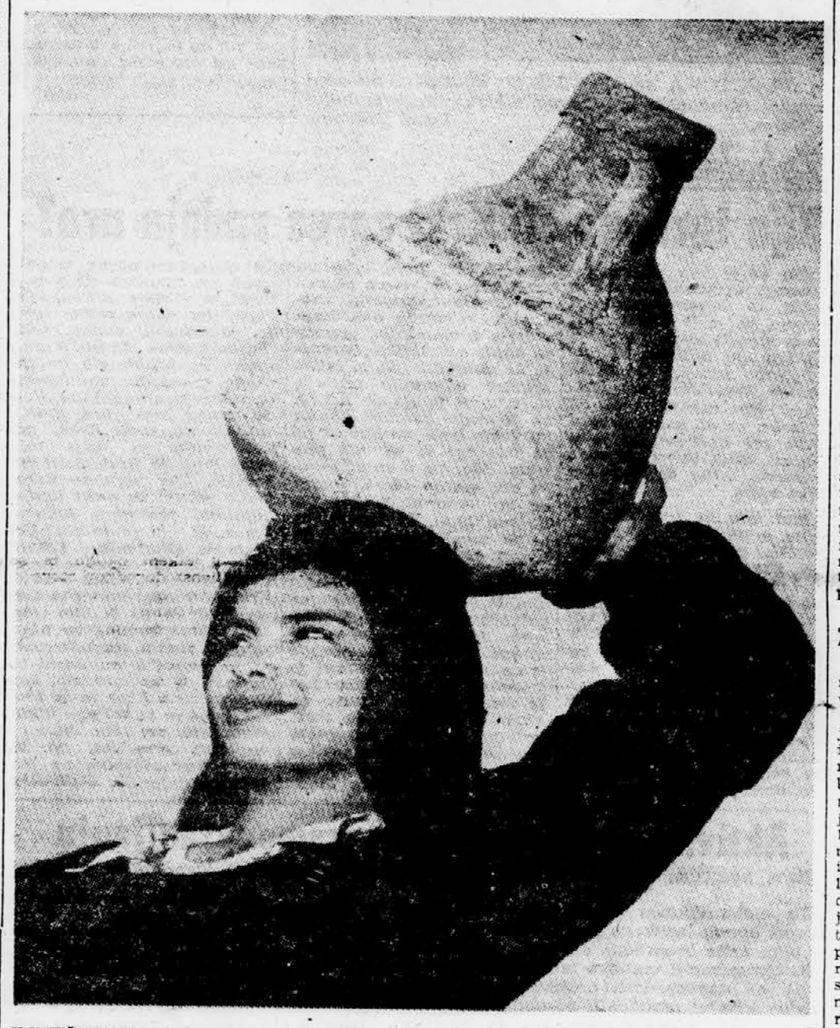

EGIPČANKA Foto: Arhiv Dela

Primanjkljaj držav v razvoju raste

Po uradnih podatkih ekonomske komisije OZN za Azijo in Daljni vzhod (ECAFE) se je trgovinski primanjkljaj držav v razvoju s tega področja leta 1962 v primeri z letom 1953 potrojil, tako da je dosegel 2700 milijonov dolarjev. Navzlic prizadevanjem, da bi povečali uvoz s tega področja, predvidevajo strokovnjaki, da bo primanjkljaj še naraščal. V večini teh držav je čutiti nenehno pomanjkanje deviznih sredstev za nabavo kapitalne opreme, prav tako pa se je tudi priliv tujega kapitala v ta del sveta v zadnjih treh letih močno zmanjšal. Med poglavitne vzroke za trgovinski primanjkljaj sodi tudi dejstvo, da so številne razvite države omejile uvoz surovin, ki jih polagoma nadomeščajo sintetični materiali. Tudi visoke carine in drugi restrikcijski ukrepi industrijsko razvitih držav glede uvoza so povzročili temu področju precejšnjo škodo.

Komisija za razpis mest direktorjev pri

SKUPŠČINI OBČINE TOLMIN

razpisuje mesto

DIREKTORJA

Gradbenega remontnega podjetja v Bovcu

POGOJI:

visoka, višja ali srednja izobrazba v gradbeni stroki, pooblastilo za izvajanje visokih gradenj in ustrezna praksa.

Ponudbam je treba priložiti življenjepis, dokumentirane podatke o strokovni izobrazbi in kratek opis dosedanjega službovanja.

Ponudbe, kolkovane s 50 din takse, pošljite najkasneje do 10. aprila 1964 oddelku za gospodarstvo skupščine občine Tolmin. 2825

SPREMEMBE DELOVNEGA ČASA PRI POŠTAH

S 1. aprilom se spremeni delovni čas pri nekaterih poštah v Sloveniji.

Poslovanje pošt bo prilagojeno krajevnim potrebam, delovni čas pa bo razviden iz objav na posameznih poštah.

V telefonski in telegrafski službi so upoštevane predvsem potrebe uporabnikov, zato večina telefonskih central posluje med 7. in 14. uro, ko so potrebe po tovrstnih uslugah največje.

Informacije o novem delovnem času dobite pri vseh poštah in telefonskih centralah.

2813

SKUPNOST PTT PODJETIJ SR SLOVENIJE

Malezija za skupni trg

Gospodarski krogi Malezijske federacije so vnovič zahtevali ustanovitev skupnega trga, ki bi ga sestavljali Filipini, Burma, Tajland in Južni Vietnam. Industrijske in trgovinske zbornice v Singapuru so sprejele resolucijo, v kateri zahtevajo ustanovitev skupnega trga, češ da bi to izboljšalo ekonomske odnose med državami tega sveta. Indonezija pa nasprotuje ustanovitvi skupnega trga v jugovzhodni Aziji, ker meni, da je ta pobuda prezgodnja. Namesto tega je predlagala tesnejše sodelovanje na gospodarskem področju in izmenjavo mnenj o problemih, s katerimi se srečujejo države.

Indonezijska vlada zbira sredstva

Podpredsednik indonezijske vlade Hairul Saleh je pozval privatne banke, naj mobilizirajo vsa finančna sredstva, ki jih imajo na voljo, in jih namenijo za povečanje proizvodnje, zlasti živilskih izdelkov. Zahteval je še, naj bančniki bolj finansirajo proizvodne gospodarske panoge, tako da bi ublažili brezposelnost.

Ko je podpredsednik Saleh govoril o vzrokih sedanje inflacije v Indoneziji, je med drugim kritiziral prakso privatnih bank, ki odobravajo kredite pretežno trgovini. Ta hitreje ustvarja velike dobičke, s čimer se samo povečuje količina denarja v obtoku. Na koncu je pozval banke, naj se pridružijo »splošnim prizadevanjem indonezijskega ljudstva, da uresniči revolucionarne težnje in ustvari indonezijski socializem«.

Kanadske plačilne težave

Guverner kanadske narodne banke Louis Rasminsky je izjavil, da se bo za popolno odpravo plačilnega primanjkljaja te države v menjavi s tujino treba še precej prizadevati, čeprav so v zadnjem času dosegli precejšnje uspehe. Kanada se mora prilagoditi ekonomskemu razvoju in težnjam sodobnega sveta, njeni proizvodi pa morajo postati cenejši, da bodo lahko konkurirali na svetovnem trgu. Kanadski zunanjetrgovinski primanjkljaj se je od 1.5 milijarde dolarjev leta 1962 znižal na 520 milijonov dolarjev lani. Sovjetski nakupi žita so lani precej prispevali k zmanjšanju tega primanjkljaja, medtem ko po mnenju Rasminskega Kanada letos ne more računati s tem. Kanada ima največji primanjkljaj v menjavi z južno sosedo, četudi se je izvoz v ZDA močno povečal.

ZDA – Panama 50:2

Mehiški ekonomski časopis »Comersio Exterior« piše v zvezi z ekonomskimi aspekti panamske krize, da je priliv častega dobička iz Paname v ZDA bodisi na račun zaslužkov od prekopa, bodisi kot dobiček ameriških korporacij, ki delujejo v kanalski coni ali znotraj Paname, presegel vsoto 100 milijonov dolarjev. Panamski izvoz ne znaša več kot 40 milijonov dolarjev, uvoz pa je dosegel 124 milijonov dolarjev. Menijo, da so te dramatične razlike podlaga za spopad med vlado Roberta Chiarija in ameriško vlado, ki noče sprejeti panamskih zahtev, naj bi bistveno spremenili režim uprave in delitev dohodka od Panamskega prekopa. Iz ameriških virov je razvidno, da imajo ZDA vsako leto od prekopa kakih 50 milijonov dolarjev čistega dobička, Panama pa komaj kaka dva milijona dolarjev.

Kvang Dong obsojen na smrt

Južnovietnamsko revolucionarno sodišče je obsodilo na smrt Fan Kvang Donga, visokega funkcionarja Ngo Din Diemovega režima. Kvang Donga so obsodili na smrt, češ da je kriv ilegalnih aretacij, ubojev in delovanja, ki je škodovalo nacionalnemu gospodarstvu. Njegovo imovino so zaplenili, prav tako pa bo treba izplačati škodo njegovim žrtvam oziroma članom njihovih družin. Skupaj s Fan Kvang Dongom so sodili tudi Ngo Din Kanu, mlajšemu bratu ubitega južnovietnamskega predsednika. Sodni proces pa so zaradi bolezni obtoženca preložili.

Nezadovoljstvo francoskih kmetov

Pričakujejo, da bi v kmetijskih področjih Francije kmalu utegnilo priti do novih nemirov in nezadovoljstva kmetov, ker je vlada odklonila občutnejše povečanje odkupnih cen za mleko in za govejе meso. Cene naj bi se povečale le za dva odstotka. Federacija kmetijskih proizvajalcev Francije je sklenila, da bo 1. aprila preučila ukrepe, ki jih bo izvedla proti vladnemu sklepu. Organizacija opozarja, da je vladni sklep prizadel okrog 1.6 milijona drobnih kmetov, ki živijo od pridobivanja mleka, in da podražitev govejega mesa za 2 odstotka ne ustreza obljubam, ki jih je dala vlada proizvajalcem, saj so leti pričakovali 12-odstotno podražitev.

Novice

LJUBLJANA: **Slavko Jan bo režiral v Beogradu »Tartuffa«** — Na povabilo Jugoslovanskega dramskega gledališča v Beogradu je naš znani režiser Slavko Jan, ki je pred časom dosegel v Sarajevu lep uspeh z režijo »Hlapcev«, prevzel režijo Molièrovega »Tartuffa« z Mijo Aleksićem kot Tartuffom, z Ljubišo Jovanovićem kot Orgonom, z Olgo Spiridonovićevo kot Elmiro in z Majo Čučkovićevo kot Dorino. Predstavo, katere premiera je predvidena za oktober, bo v sceni in kostumih opremil Dušan Ristić.

LJUBLJANA: **predavanje o Shakespearu — Ljubljanska** podružnica Slavističnega društva prireja v sredo, 1. aprila, ob 19.30, predavanje z naslovom »Shakespeare, pesnik vseh časov«. Predaval bo profesor dr. Vladimir Kralj. Predavanje bo na Filozofski fakulteti na Aškerčevi 12..

MARIBOR: **obisk profesorjev Višje pedagoške šole iz Ljubljane** — Pedagoško akademijo v Mariboru je obiskalo sedem profesorjev Višje pedagoške šole iz Ljubljane. Goste je med drugimi pozdravil rektor akademije Miro Bračič. Gostje so si na čelu z direktorjem B. Tomažičem ogledali šolo in se pogovarjali z mariborskimi kolegi o šolskem programu in drugih problemih mariborskega zavoda.

BEOGRAD: **v maju kongres likovnih umetnikov** — Šesti kongres likovnih umetnikov Jugoslavije bo od 7. do 9. maja v Budvi pod pokroviteljstvom Blaža Jovanovića, predsednika Ustavnega sodišča Jugoslavije. Na kongresu bodo sprejeli program in statut zveze in analizirali gmotne pogoje za ustvarjalnost likovnih umetnikov. Govorili bodo tudi o nekaterih problemih teorije in prakse likovnega ustvarjanja. Razen domačih in tujih gostov bo na kongresu osemdeset delegatov.

BEOGRAD: **50-letnica smrti Jovana Skerlića** — V dogovoru s Srbsko akademijo znanosti in umetnosti, Društvom književnikov Srbije in filozofsko fakulteto beograjske univerze so v Beogradu sestavili odbor za počastitev 50-letnice smrti književnika Jovana Skerlića. Odbor sestavljajo Velibor Gligorić, Ivo Andrić, Veljko Petrović, dr. Vojislav Djurić, Mladen Leskovac, Dragan Jeremić, Dimitrije Vučenov, Antonije Isaković, Risto Tošović, Petar Džadžić, Zoran Gavrilović in Predrag Palavestra.

SARAJEVO: **peti festival malih odrov Jugoslavije.** Tukaj se je začel peti festival malih odrov Jugoslavije, ki bo končan 6. aprila, na dan osvoboditve Sarajeva. Prireditev je začel mali oder beograjskega Narodnega gledališča, ker je lani požela največji uspeh. Na prvem večeru sta bili dve enodejanki Jovana Mihajlovića in Branislava Nušića (Oblast).

TITOGRAD: **gledališka turneja** — V nedeljo je ansambel Narodnega gledališča v Titogradu odpotoval na turnejo po severni Črni gori, jugozahodni Srbiji in nekaterih krajih Bosne in Hercegovine. Ansambel bo gostoval v osemnajstih krajih. Uprizarjal bo »Banović Strahinja« Borislava Mihajlovića in »Andreo« Dušana Rosandića.

ZAGREB: **zagrebška opera na Nizozemskem** — Na nizozemskem festivalu od 15. junija do 15. julija bo poleg številnih ansamblov in solistov instrumentalne in vokalne glasbe sodeloval tudi ansambel zagrebške Opere in baleta. Zagrebški umetniki bodo od 2. do 14. julija imeli deset predstav slovanskega repertoarja: Borisa Godunova, Katarino Izmajlovo, šostakovića ter baletni program z Rapsodijo na glasbo Rahmaninova, Človeka pred zrcalom Milka Kelemena in Triptihon Petra Konjovića. Največje zanimanje je za predstavo »Boris Godunov«, ki jo bodo izvedli petkrat.

ZAGREB: **Karajan na obisku** — V Zagreb je prispel znani dirigent in umetniški direktor dunajske Opere Herbert Karajan skupaj z generalnim sekretarjem Salzburških iger Tassilom Neccolom. V gledališču je bil na predstavi »Borisa Godunova«. Karajan je izjavil, da je zelo

zadovoljen, ker je mogel priti v Zagreb, mesto, ki uživa velik ugled v glasbenem svetu. Ker pripravljajo za Salzburške igre v prihodnjem letu »Borisa Godunova«, je Karajan dejal, da bo preštudiral zagrebško uprizoritev tega dela. Za festival namerava namreč angažirati nekatere soliste, kot n. pr. beograjskega pevca Miroslava Čangalovića.

LUGANO: **jugoslovanska nagrajenka na razstavi »Bianco e nero«** — V soboto so v Luganu odprli mednarodno grafično razstavo »Bianco e nero«, na kateri sodeluje letos štiriintrideset držav. Iz vsake države so zastopani trije avtorji. Žirija (njen član je bil tudi Riko Debenjak) je prisodila eno od devetih enakovrednih nagrad druge kategorije Biserki Baretić, članici Združenja likovnih umjetnika Hrvatske. Poleg nagrajenke zastopata jugoslovansko grafiko na tej veliki likovni prireditvi še Janez Boljka in Miodrag Kršić.

RIM: **evropski seminar za tisk in informacije** — Tukaj bo od 7. do 20. aprila evropski seminar o problemih tiska in informacij, ki ga organizirajo Združeni narodi v sodelovanju z italijansko vlado. Na seminarju bodo sodelovali predstavniki vlad, pravni strokovnjaki za probleme tiska in informacij, uredniki listov in agencij in predstavniki novinarskih zvez. Doslej se je prijavilo nad 20 držav in okoli 30 nevladnih organizacij, ki imajo sicer posvetovalni status v Ekonomsko-socialnem svetu Združenih narodov. Razpravljali bodo o vlogi vlade v informativni službi, o zakonodaji, o tisku, o vlogi izdajateljev, direktorjev listov in agencij, o vlogi poklicnih novinarjev kot tudi o problemih poklicne novinarske etike.

FIRENCE: **»Maggio musicale«** — Glasbeni festival »Maggio musicale« v Firencah bo letos v znamenju ekspresionizma. Na sporedu so Alban Berg z »Wozzeckom«, Busoni z »Dr. Faustom«, Schönberg s »Pričakovanjem« in »Srečno roko«, Richard Strauss s »Salomo«, Dallapiccola s »Čudežnim mandarinom« in drugi.

BERN: **švicarski bestsellerji** — Švicarji trenutno najraje berejo »Nazore nekega klovna« Heinricha Bölla, »Namestnika« Rolfa Hochhutha in »Pomije« Huga Loetscherja. Bralci v Zahodni Nemčiji pa zdaj največ prebirajo že omenjene »Nazore nekega klovna«, Grassova »Pasja leta« in Golonov roman »Angelika in njena ljubezen«.

VARSAVA: **poljski izvoz knjig** — Izvoz knjig iz Poljske se je od leta 1957 več kot podvojil. Izvoz v zahodne države je celo osemkrat večji. Tu so vštete poleg knjig v poljščini tudi muzikalije.

MEXICO: **gostovanje »Branka Krsmanovića«** — Folklorni ansambel beograjskega kulturno umetniškega društva »Branko Krsmanović« zaključuje svoje dvomesečno gostovanje v Mehiki, kjer so priredili 25 koncertov in nastopili na televiziji. Pot jih vodi dalje v Kolumbijo, Venezuelo, holandske otoke v Antilih, verjetno pa tudi v Kubo in ZDA.

Upravni odbor trgovskega podjetja

„SOČA KOPER" v KOPRU

razpisuje prosto delovno mesto

komercialista

Pogoji: 1. ekonomska ali pravna višja ali visoka izobrazba s 3-letno prakso v komercialnih poslih; 2. popolna srednješolska izobrazba s 5-letno prakso v komercialnih poslih.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta. Osebni dohodki po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov.

2814

PREMIERA V LJUBLJANSKI DRAMI — Prizor iz Kesselringove igre »Arzenik in stare čipke«. Na sliki Janez Rohaček in Lojze Rozman. Foto: Vlastja

Gledališče

J. Kesselring: Arzenik in stare čipke

Premiera v ljubljanski Drami

Za mednarodni gledališki praznik nas je Drama pogostila s postano in vse prej kakor praznično jedjo, se pravi s komedijo, ki je že dolgo iz mode, ki pa je po svoji naravi taka, da lahko kaj pomeni samo kot modno blago za eno sezijo. Kot poslastico za praznik smo pred predstavo poslušali dialog oziroma v dialogu med angleškim igralcem Olivierom in francoskim režiserjem in igralcem J. L. Barraultom izražene slavnostne misli o gledališču, ki jih je prebrala **Št. Drolčeva** in ki kulminirajo v misli, da gledališče izraža ali odkriva ali drami srce sveta in človeštva, misli, ki so bile nadvse primeren uvod v to igro, ki je res nenavadno »prisrčna« ter duhovit epilog (ali skoraj to) letošnji in ah! ne samo letošnji dramski seziji, ki vsa ali vse govore čemurkoli hočete, samo ne srcu, in o čemerkoli hočete, samo ne o srcu človeka, pa tudi ne sveta. Tej zvrsti dramatike je vodstvo Drame izumilo ime »angažirana« literatura, vtem ko bi si mi v svoji zaostalosti želeli angažujoče literature, pa naj že bo angažirana ali ne.

Igra, ki je bila tako smotrno izbrana za proslavo gledališkega praznika, je sama po sebi komedija najpreprostejše vrste, saj operira od konca do kraja s sorazmerno ceneno, četudi nekoliko nenavadno situacijsko komiko. Posebnost te komike je njen nekoliko grozljivi in skorajda nečloveški značaj, saj so skoraj vsi glavni akterji v nji kratkomalo blazni na nekoliko nevaren način, kar ima za posledico, da se drugi, manj važni akterji ves čas sučejo na ostrem robu med življenjem in smrtjo in tako izvajajo čudne ekvilibristične ekshibicije ali smrtne plese, ki jih poživlja konkretno prekladanje in prenašanje mrličev in ki naj jih občinstvo spremlja — s smehom. Nekakšna komika brezčutnosti in razčlovečenosti; poznamo jo iz ameriških filmov, v katerih človeško kreaturo npr. bijó po glavi z vsem mogočim, ona pa kakor da ni nič in veselo naprej. Resnično ameriška komika, slastna samo za zelo primitiven in grob okus in morda za prefinjeni okus ljudi, utrujenih od angažiranosti.

Režiser predstave je **Žarko Petan.** Predvsem mislim, da bi se bil moral sporazumeti s scenografom za prizorišče, ki naj bi bilo čim toplejše in čim bolj polno domačnosti. V takem okolju bi se grozljivost dogodkov stopnjevala. Scena **Vl. Rijavca** je bila prehladna in preveč samo potrebam igre podrejena. Skoraj brez značaja. Režiser, ki je večidel ravnal igro izkušenih igralcev in igro brez prave notranje problematike, je dosegel povprečno, čisto šablonsko predstavo, dasi bi ji bilo mogoče dati intenzivnejši groteskni slog. Toda dogajanje je teklo gladko in nezahtevno.

Kakšne naloge so pravzaprav imeli igralci? **E. Kraljeva** in **V. Juvanova** sta imeli igrati sestri Breusterjevi, ki tako nedolžno, kratkomalo veselo in samo po sebi umevno izkazujeta poslednjo uslugo osamelim in starim možem, s tem, da jih spravljata na drugi svet. Podali sta svoji patološki figuri preprosto, nekako mehko in brez najrahlejše pošastnosti, čeprav bi ta včasih vendarle morala priti do izraza. **A. Valič** je bil deležen vloge, ki je zelo sorodna njegovi vlogi v »Talcu«. Opravil jo je požrtvovalno in zabavno. Vlogo Jonathana Breusterja, ki je po maski in značaju kratkomalo pošastna, je z izvrstnim čutom za groteskno grozljivi značaj svoje naloge zelo dobro odigral **L. Rozman.** Kljub temu, da je nekajkrat v dikciji rahlo zdrsnil iz pravega tona, je bil ta večer nedvomno najsugestivnejša figura na odru. Sekundiral mu je v vlogi dr. Einsteina **J. Rohaček,** ki bi si ga želel nekoliko bolj pijano nebogljenega, da bi bil čim ostrejši kontrast Rozmanovi pošasti. Ljubavni par, ki je nekoliko intenzivneje zapleten v to igro strahov, sta podala **M. Benkova** in **A. Raner.** Benkova se je v tej vlogi približala potrebni odrski intenziteti. Ranerju preti nevarnost monotonije. Njegov glas in izreka sta prekarakteristična in se težko prilagajata novim in novim človeškim značajem. **I. Jerman, P. Kovič, M. Hlastec, M. Benedičič, K. Muck, D. Skedl** in **M. Furijan** so svoje skoraj brezbarvne in nezahtevne vloge izpolnili zadovoljivo in s potrebno živahnostjo.

Predstava je bila živahna, poglavitni igralci so bili uspešni, predvsem pa so bile uspešne drastične situacije, ki se v igri vrste od začetka do kraja in vzbujajo mnogo smeha, čeprav so po svoji vsebini včasih mučne ali vsaj problematične. — Komedija »Arzenik in stare čipke« res ni obogatitev repertoarja centralnega slovenskega gledališča.

JOSIP VIDMAR

»INDOS« — LJUBLJANA - MOSTE

SPREJME TAKOJ ALI PO DOGOVORU

KORESPONDENTKO

ZA UVOZNO-IZVOZNE POSLE

Potrebno je ustrezna šolska izobrazba, znanje nemškega jezika in strojepisja.

Ponudbe sprejema

TAJNIŠTVO PODJETJA. 2832

Kultura svobodne socialistične osebnosti

Beseda Borisa Ziherla na kongresu Zveze kulturno prosvetnih organizacij

V referatu Branka Babića, kakor tudi v predhodnih tezah, pripravljenih za kongres, so bile dovolj jasno označene nove naloge, ki jih pred Zvezo kulturno prosvetnih organizacij postavlja naš čas z daljnoseznimi spremembami v vsej strukturi naše družbe. Bilo je rečeno, da dandanes pojem proletarske kulture ne ustreza več, jaz pa bi še pristavil, kolikor je sploh kdaj ustrezal socialističnim kulturnim stremljenjem in njihovim družbenim nosilcem, ki jim je bilo od vsega začetka usojeno, da se lahko zares do kraja osvobodijo, če hkrati osvobajajo in osvobodijo človeka kot človeka. Še celo ta pojem ni takim stremljenjem nikoli ustrezal, kolikor so vrhnji sloji pod proletarsko kulturo pojmovali nepolnovredno, nižjo kulturo, kulturo za neuko ljudstvo, ali kolikor so nekateri ultralevičarski propagatorji »čiste« proletarske kulture oznanjali nihilizem do kulturne dediščine, do človeško pomembnih duhovnih stvaritev v preteklosti in sedanjosti.

Skratka, o proletarski kulturi smo lahko govorili samo v tistem smislu, ki ga od vsega začetka ima osvobodilni boj delavskega razreda.

Kolikor bolj se delo osvobaja, toliko bolj postaja sleherni človek delavec in neposredno proizvajalno delo samo s tem vse bolj izgublja svoje razredno obeležje. To je misel, ki jo je pred skoraj sto leti zapisal Marx, mi pa smo danes priča njenega uresničevanja, ali bolje rečeno, človek našega časa je tisti, ki jo je pričel uresničevati. Zato je danes bolj ko kdaj prej neumestno govoriti o neki posebni, čisto novi in samo proletarski kulturi, kakor je po drugi plati zmerom neumestnejše govorjenje o neki posebni, izjemni vlogi, recimo, intelektualcev v naši družbi, govorjenje, za katerim se skrivajo monopolistične težnje vsake vrste, birokratizem, tehnokratizem, samozaljubljenost namišljene kulturne »elite« itd.

Po mojem mnenju je zelo važno tisto, kar je bilo doslej v referatu, tezah in v razpravi rečenega o novih oblikah, obsegu in vsebini kulturno-prosvetne akcije pri nas. Če se bo vse to pričelo spreminjati v prakso vsakdanjega življenja, bo nedvomno prelomnega pomena, zakaj s tem se bo pričela dokončno likvidacija starega prosvetljenstva, ki je zmerom ločilo med subjektom in objektom prosvetljevanja, pri čemer je bil subjekt tisti, ki je objektu določal okvire in vsebino njegove prosvetljenosti. S tem nočem nikakor zanikati ogromnega progresivnega pomena, ki ga je imelo klasično prosvetljevanje v pogojih zaostalosti in nevednosti ljudskih množic.

Smisel socialistične kulturno-prosvetne akcije je svobodni in kar najbolj vsestranski razvoj človeške osebnosti onstran materialne nuje. To ni abstraktni cilj, marveč zgodovinski proces, ki se je že pričel. Ta proces bo šel v širino in globino hkrati s podaljševanjem človekovega prostega časa, se pravi, tistega časa, ki ostane popolnoma na voljo svobodni igri človekovih tvornih sil, mnogostranskemu ali vsaj večstranskemu uveljavljanju njegovih sposobnosti in ustvarjalnega hotenja. Kolikor bolj bo s produktivnostjo človekovega dela rasel njegov prosti čas, toliko bolj vsestranski bo postajal, toliko celovitejši, toliko manj bo usužnjen izključno enemu področju delovanja, ozki delitvi dela v družbi.

Socializacije vseh vrst kulture, o kateri je bilo te dni govora v nekem našem, k sreči humorističnem listu, si potemtakem nikakor ne predstavljamo tako, da bo v socializmu končno čevljar samo čevljaril, marveč ravno nasprotno, da končno ne bo več samo čevljaril in da sploh ne bo več čevljar, ker bo poleg čevljarjenja delal še marsikaj drugega, v čemer se bo razodevala raznoterost njegovih tvornih moči, v načelu od nekdaj lastna vsakemu normalnemu človeku.

Tako danes že povsem realno perspektivo razvoja imajo pred seboj vsi tisti, ki terjajo nove, sodobne, mnogotere oblike kulturno-prosvetne aktivnosti, predvsem pa take oblike, ki bodo omogočile nastajanje kulturnega vzdušja, kulturne atmosfere, v kateri se bo človek lahko razvijal kot svobodna osebnost, dovolj samostojna in kritična, da se bo uspešno upirala monopolizmu, komercializmu in birokratizmu v kulturi, pa tudi vsemu drugemu, kar je v navzkrižju s spoštovanjem človeškega v človeku.

Ustvarjanje take atmosfere, v kateri naš delovni človek ne bo več zgolj objekt prosvetljevanja, marveč bo v njej kulturno živel in rasel, je vezana na vrsto činiteljev materialnega in moralnega značaja. Med prve štejem predvsem dosledno realizacijo novih kriterijev v delitvi narodnega dohodka, ki jih terja že dosežena stopnja našega dosedanjega družbeno-ekonomskega razvoja in ki jih je tako močno poudaril zadnji plenum Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije. Realizacija teh kriterijev bo nujno odstranila mnoge kritične anomalije, ki jih danes še lahko ugotovimo v našem kulturnem življenju na vseh ravneh, ugotovila ustrezna sorazmerja med posameznimi področji naše družbene celote. Realizacija teh kriterijev na vseh ravneh, od podjetja in komune do republike in federacije, bo sprostila mnoga materialna sredstva, potrebna za dvig družbenega in individualnega standarda in s tem tudi kulturnega življenja našega človeka, te prve in najodločilnejše produktivne sile socializma pri nas. Med činitelje moralnega značaja pa sodi predvsem največja povezanost delavcev umskega in ročnega dela, poklicnih kulturnih delavcev in tako imenovanih amaterjev v tistem širokem smislu te besede, v katerem je bila na tem kongresu že večkrat uporabljena. V ta namen nam ni treba nobenih kulturnih sindrionov in monopolističnih centrov kulturne arbitraže, kakršne nam hočejo vsiliti nosilci neke akcije, o katere socialističnem značaju danes že lahko močno dvomimo. V ta namen je predvsem potrebno delo v kulturno-političnih organizacijah, organih družbenega samoupravljanja in na vseh drugih toriščih našega kulturnega življenja, delo na platformi naše socialistične kulturne politike, dovolj široki za vsakogar, ki se je zares pripravljen spoprijeti in boriti z monopolizmom, komercializmom, tehnokratizmom in vsake druge vrste birokratizmom v kulturi, skratka, ki je pripravljen razvijati resnično kulturno iniciativo.

Nova pota kulturno-prosvetne akcije, ki jih nakazuje naš kongres, bodo v marsičem zahtevala pionirskih naporov. Lomiti bo treba moč tradicije v njenih negativnih, zaviralnih manifestacijah, hkrati pa ohraniti in dalje razvijati tisto, kar je v tej tradiciji bilo in ostalo povezano z osvobodilnimi napori našega ljudstva, z najglobljimi človeškimi čustvi. Pravilno ocenjujoč ogromni pomen modernih množičnih komunikacijskih sredstev, kakor sta predvsem radio in televizija, ne smemo nikoli pozabiti, da je družbeni učinek teh sredstev, kakor vsega, kar sta ustvarila človekova roka in razum, odvisen od tega, kdo in kam jih uravnava. Tu je žal še marsikaj prepuščeno slučaju, takemu ali drugačnemu okusu ozko interesnih skupin na raznih področjih kulturnega življenja, brez potrebnega čuta odgovornosti in posluha za resnično novo in napredno.

Te in takšne odpore bomo toliko uspešneje premagovali, kolikor bolj se bodo na tej novi poti razvijale mnogostranost interesa, samostojnost in kritičnost v presojanju kulturnih vrednot in njihovega pomena za razvoj svobodne socialistične osebnosti.

Večer pantomime

Giselle Tolle v ljubljanskem Mestnem gledališču

Nekaj posameznih poskusov, ki so bili bolj ljubiteljski, kakor pa umetniško dognani — to je bilo vse, kar je bilo na Slovenskem doslej pantomime v zadnjih desetletjih, sicer pa je bila v tej zvrsti praznina, če se ne motim, celo na akademiji za igralsko umetnost. Ni še dolgo tega, kar je v Jugoslaviji gostoval eden najpomembnejših sodobnih ustvarjalcev pantomime — Marcel Marceau — a je bila žal Ljubljana tudi za njegovo umetnost prikrajšana. Tako je postal nastop Marceaujeve učenke Giselle Tollé nadomestilo za učitelja in hkrati osvežitev našega gledališkega repertoarja.

Po vsem tem bi lahko lepi in bogati večer Giselle Tollé imenoval propagandno uro pantomime. Morda bo kaj odmeva.

Vseh dvanajst točk — Etude, Marioneta, Sestanek, Rubin, Maska, Morje, Kip, Žival, Cirkus, Sanje, Led in Ognjena vrtnica — je bilo prava demonstracija, koliko in kako lahko telo in kretnja govorita brez besed, če seveda ob ustrezni šoli in kulturi postaneta ubogljivo in precizno sredstvo izražanja misli ali čustva. Kretnja ima zmerom svojo vsebino, včasih zgovornejšo od besede, toda nobena ne sme biti površna, nobena vnemarna, sleherna mora izvirati iz ustvarjalčevega razpoloženja in njegove ideje, hkrati pa temeljiti na tenkočutnem in dolgotrajnem študiju, opazovanju življenja in odbiranju tistega, kar je v tem življenju najznačilnejšega ali najtipičnejšega. V pantomimi je dejansko začetek igralske transformacije — od lika do lika in od ideje do ideje.

O vsem tem je jasno govoril tudi ta večer pantomime. Izredna kultura telesa, ob kateri se do kraja z obžalovanjem zaveš slovenske igralske nepopolnosti, kar se te vrste kulture tiče, in velika mladostna ambicija, ki je nakazala skalo od konkretnih do abstraktnih tem. V mladosti, v iskajoči, še ne dozoreli osebnosti je vzrok, da zlasti abstraktne točke niso izzvenele kot dovršene umetnine, da niso bile vse ideje do kraja izpeljane, pač pa včasih sredi zorenja prekinjene, medtem ko so vse konkretnejše in fabulistično otipljivejše točke upravičeno doživele navdušen aplavz občinstva. Lirično-razmišljajoča podstava večine točk je mogoče izražala večjo ambicijo kot ustvarjalno zmožnost, toda občudovanja vreden je tudi pogum, s kakršnim se je umetnica lotila oblikovanja svojih izpovedi.

S tem svojim pogumom in z bleščečo tehniko je v ne povsem zasedeni dvorani pridobila občinstvo za pantomimo in zase kot mlado, a izredno obetajočo igralko.

MARJAN JAVORNIK

Razstava o XIV. diviziji

Dejavnost Muzeja ljudske revolucije

Razstava, posvečena pohodu XIV. divizije, ki jo je pripravil Muzej ljudske revolucije v Ljubljani, se je po daljši turneji znova vrnila v domačo hišo.

Razstavno gradivo so v tem muzeju, kot je znano, pripravili ob 20. obletnici te legendarne epopeje iz NOB. Po prikazu v Ljubljani so zatem to gradivo poslali še v vrsto drugih krajev. Predvsem je razstava šla po poti nekdanje XIV. divizije. Zato je bila odprta tudi na sosednjem Hrvaškem, konkretno v Varaždinu, kjer je tamkajšnja garnizija tudi naslednica XIV. divizije, nato pa v Koritnici in Čakovcu. Razstava je gostovala zatem še v Ptuju, Mariboru in Celju. Skupno si jo je ogledalo najmanj 15.000 ljudi, zlasti mladine in vojakov. V spominski knjigi, ki je spremljala razstavo, so številni obiskovalci zapisali svoje vtise. Pri tem so marsikateri mladi ljudje v svojih zapiskih ugotovili hvaležnost, ki so jo začutili ob pregledovanju teh dokumentov do tistih, ki so žrtvovali svoje življenje za to, kar danes imamo. Za zapiske s Hrvaškega pa je značilna misel, ki jo je zapisal eden izmed tamkajšnjih obiskovalcev: »Doslej sem zelo malo vedel o zgodovini in borbah slovenskih partizanov, zdaj pa se mi je nudila priložnost, da sem se seznanil z legendarno in slavno preteklostjo ter težkimi prizadevanji v preteklem boju.«

Prihodnji mesec bodo poslali iz Muzeja razstavno gradivo XIV. divizije v Črnomelj, kjer bo prikazano ob tamkajšnjem kulturnem tednu. Zatem pa bo razstavo vodila pot še v Postojno, Ilirsko Bistrico, Vipavo in Tolmin.

Pričujoča razstava pa ni edina občasna in specializirana zbirka, ki jo je uredil Muzej iz svojih eksponatov in dokumentov. Razstavo partizanskega gledališča, pripravljeno v sodelovanju z Akademija za igralsko umetnost v času mednarodnega kongresa gledaliških zgodovinarjev, so povabili v vzhodni Berlin, zanimanje zanjo pa se kaže tudi drugod po svetu. Iz nizozemskega mesta Nijmegen pa je prišlo nedavno pismo, v katerem izražajo željo, da bi v tem mestu ob obletnici odporniškega gibanja proti nemškim okupatorjem priredili razstavo slovenske partizanske grafike.

BP

KORESPONDENTKO

za nemški in angleški jezik išče

Patentna pisarna,

pri Gospodarski zbornici SRS — Ljubljana, Beethovnova 11/VII.

Plača po pravilniku o plačah zavoda. 2830

Qualitas K KARBON PAPIR

lično poslovni
dopis uspeh

HARPER LEE

UBITI OPONAŠAVCA

2. nadaljevanje

Glede tega sva bila vesela, da sva imela Dilla. Igral je karakterne vloge, ki so bile sicer usojene meni — opico v Tarzanu, gospoda Crabtreeja v Roverjevih fantih in gospoda Damona v Tomu Swiftu. Tako sva spoznala v Dillu pravega žepnega Merlina, ki mu je v glavi kar mrgolelo nenavadnih načrtov, čudnih hrepenenj in privlačnih idej.

A do konca avgusta je privlačnost našega repertoarja zbledela, ker smo ga neštetokrat premleli, in takrat naju je Dill napeljal na misel, da bi spravili Booja Radleya iz hiše.

Radleyeva hiša je Dilla prevzela. Kljub najinim opominom in razlagam ga je privlačila kakor luna vodo, a privabila ga ni dlje kakor do droga za svetilko na vogalu, kar je bilo v varni razdalji od Radleyevih vrat. Tam je postajal, z roko objemal debeli drog, strmel proti hiši in razmišljal. Radleyeva hiša je stala v ostrem ovinku poleg naše hiše. Če ste se napotili mimo nje v smeri proti jugu, se je vašim očem odprl pogled proti verandi; nato je pločnik zavil in peljal mimo parcele. Hiša je bila nizka in je imela široko verando; nekoč je morala biti bela, vendar je že davno potemnela do škriljasto sive barve kakor dvorišče okoli nje. Od dežja zarjavele železne ploščice, s katerimi je bila prekrita streha, so visele čeznjo raz pristrešek; hrasti so zadrževali svetlobo.

V hiši je živel zlohotni fantom. Ljudje so pravili, da živi, jaz in Jem pa ga nisva nikdar videla. Pravili so, da gre ob temnih nočeh ven ter kuka skozi okna. Kadar je kaka azaleja zmrznila zaradi hudega mraza, so dejali, da je on dihnil vanjo. Vsi drobni zločini, ki so se zgodili v Maycombu, so bili njegovo delo. Nekoč je bilo vse mesto v strahu zaradi vrste grozotnih nočnih dogodkov: več piščancev in četveronožnih hišnih ljubljencev so našli zadavljenih; in čeprav je bil krivec Nori Addie, ki se je kasneje utopil v Barkerjevem vrtincu, so ljudje še vedno pogledovali proti Radleyevi hiši in ni jim šlo v glavo, da njihova sumničenja niso bila pravilna. Ponoči si ni upal noben črnec mimo Radleyeve hiše, vsak je raje šel na drugo stran ceste ter si med potjo požvižgaval. Dvorišče maycombske šole se je dotikalo Radleyeve parcele. Z dreves na Radleyevi ogradi za kokoši je padalo sadje čez ograjo, a otroci se ga niso upali niti dotakniti: Radleyevi orehi bi vas zastrupili. Žoga, ki je bila padla na Radleyevo dvorišče, je bila za vselej izgubljena in nihče ni niti pomislil, da bi jo šel iskat.

Nesreča je prišla nad tisto hišo že mnogo let, preden sva se rodila Jem in jaz. Radleyevi, ki so jih sicer povsod radi sprejemali, so se raje držali sami zase, to pa je v Maycombu neodpustljiva navada. Niso hodili v cerkev, kar je v Maycombu poglavitna rekreacija, marveč so častili boga doma; gospa Radley je silno poredko, če sploh kdaj, zavila dopoldne h kaki sosedi na klepet ob kavi, vsekakor pa se ni nikdar vključila v misijonarski krožek.

Gospod Radley je šel vsako jutro ob pol dvanajstih v mesto ter se je vrnil natanko ob dvanajstih; včasih je nesel s seboj rjav škrnicelj, v katerem so bila po sodbi soseske živila za družino. Nikdar nisem zvedel, kako se je stari gospod Radley preživljal — Jem je rekel, da »kupuje bombaž«, kar pomeni v olikanem jeziku, da ne počne ničesar —, a gospod Radley je živel v tisti hiši z ženo in sinovoma že od pamtiveka.

Polkna in vrata na Radleyevi hiši so bila ob nedeljah zaprta, kar je bila še ena stvar, tuja maycombskemu načinu življenja: zaprta vrata so pomenila v Maycombu samo bolezen ali slabo vreme. Nedelja je bila dan za formalne popoldanske obiske: gospe so se spravile v steznike, moški v suknjiče, otroci pa v čevlje.

Nikdar pa se ni zgodilo, da bi kak sosed stopil na Radleyevo stopnišče in zaklical nedeljski popoldanski »he — ej«. V Radleyevi hiši ni bilo nobenih steklenih vrat. Nekoč sem vprašala Atticusa, ali so jih sploh kdaj imeli, in rekel je, da so jih imeli, a še preden sem se jaz rodila.

Po soseski je krožila legenda, da se je mlajši Radleyev fant, ko je bil še v puberteti, seznanil z nekaterimi Cunninghami iz Old Saruma. Cunninghami so bili številno in razgrajaško pleme, ki je prebivalo v severnem delu okrožja in če je bila kdaj kaka tolpa v Maycombu podobna gangsterjem, so bili to Cunninghami. Sicer niso počeli kdo ve česa, vseeno pa ravno dovolj, da se je v mestu govorilo o njih ter so jih javno opomnili s treh prižnic. Postopali so okoli brivnice; ob nedeljah so se peljali z avtobusom v Abbotsville, kjer so šli v kino; obiskovali so plese v gostilni Dew-Drop Inn Fishing Camp ob reki, kjer je bil pravi igralski pekel, delali so poskuse s ponarejenim whiskyjem. Nihče v Maycombu pa si ni upal povedati gospodu Radleyu, da njegov sin zahaja v slabo družbo.

Neke noči so fantje v prehudem navalu dobre volje z izposojenim avtomobilom ritensko vozili okrog po trgu in ko jih je hotel stari maycombski birič gospod Conner aretirati, so se mu postavili po robu in ga zaprli v prizidek sodišča. Mesto je sklenilo, da bo treba nekaj ukreniti; gospod Conner je rekel, da natanko ve, kdo vse je bil zraven in da bo že on poskrbel, da se ne bodo izmazali, in tako so fantje prišli pred sodnika za prekrške zaradi nespodobnega obnašanja, kaljenja miru, fizičnega napada in obračunavanja ter zaradi nesramnega in vulgarnega izražanja vpričo ženske. Sodnik je vprašal gospoda Connerja, čemu zadnji del obtožbe; gospod Conner pa je odvrnil, da so preklinjali tako glasno, da so jih brez dvoma slišale vse ženske v Maycombu. Sodnik je sklenil, da bo poslal fante v državno industrijsko šolo, kamor so pogosto pošiljali fante samo zato, da so jim preskrbeli hrano in streho nad glavo; to ni bil zapor in tudi ne sramota. Toda gospod Radley je mislil drugače. Rekel je sodniku, da bo že on poskrbel, da Arthur ne bo več razgrajal, če ga bodo izpustili. Ker je sodnik vedel, da je gospod Radley mož beseda, mu je z veseljem ustregel.

V nekaj vrstah

OKREPITEV ORGANIZACIJ SZDL — ORMOŽ — V občini je včlanjenih v organizacije SZDL le 52,2 % volivcev, glede na to so vodstva krajevnih organizacij sklenila, da bodo storila vse za pomnožitev članstva, tako da bi zajeli vsaj 70 % volilnih upravičencev. Zato bi bilo treba pridobiti nad 2000 novih članov, kar bi z malo večjo aktivnostjo osnovnih organizacij SZDL tudi lahko izvedli. D. R.

TEČAJ ZA ŠIVANJE IN KROJENJE — RADENCI — Na pobudo krajevne konference za družbeno aktivnost žensk in zdravilišča je organizirala prodajalna »Singer« iz Maribora enomesečni začetni šivalni in prikrojevalni tečaj. Obiskuje ga 40 žensk. V načrtu imajo še nadaljevalni tečaj, ki bo predvidoma v jeseni. IKA

NOVA BENCINSKA ČRPALKA — LENART — Med Mariborom in Radgono, to je v razdalji 40 kilometrov, ni nobene bencinske črpalke, čeprav bi bila nujno potrebna že v samem Lenartu. Vozniki morajo po bencin v Maribor ali Radgono, kar je zvezano s precejšnjimi stroški in izgubljanjem časa. Zato je občinska skupščina sklenila zgraditi bencinsko črpalko, ki bi stala nasproti podjetja »Klemos«, v neposredni bližini severne magistrale. T-Š

ŠOLSKA KUHINJA V KLETI — CERKVENJAK — Zaradi pomanjkanja prostorov v osnovni šoli so morali preseliti šolsko mlečno kuhinjo v klet, ki je zelo vlažna in neprimerna za ta namen. Na zborih volivcev že več let govorijo o tem, da potrebujejo novo šolo, vendar občina nima za to potrebnih sredstev. -ec

ODPRLI SO TRGOVSKI PAVILJON — MAJSPERK — Pred dnevi so izročili namenu nov paviljon, v katerem je trgovina s špecerijo in tekstilom, mesnica in frizerski salon. Za gradnjo in opremo so porabili 30 milijonov dinarjev, katere so prispevali občinska skupščina Ptuj, trgovsko podjetje »Panonija«, »Volnenka« in »Strojilka«. F. H.

Švedski filmarji v Ljubljani

Podjetje Triglav-film je pred dnevi začelo skupaj s podjetje Bison-film iz Stockholma snemati koprodukcijski film »Kadeti v modremu«. Triglav-film nudi pri tem predvsem tehnične usluge in statiste, medtem ko so glavni igralci, direktor fotografije in režiser prišli iz Švedske. Do sedaj je bilo že šest snemalnih dni, snemanje v Ljubljani pa bodo zaključili v sredo, ko se bo vsa ekipa preselila najmanj za mesec dni v Piran.

Film režira znani švedski režiser Arne Mattsson, ki je zlasti znan kot režiser filma »Plesala je eno samo poletje«, direktor fotografije pa je nič manj znani Kall Bergholm. V glavnih vlogah igrajo Elisabeth Oden, Grynet Mollvig, Marianne Misan, Lillevi Bergman, Per Asplin, Dirch Passer in Nils Hallberg, medtem ko v filmu nastopajo tudi baletni plesalci iz Skopja in Ljubljane.

Film »Kadeti v modremu« je zabavno glasbena komedija, ki se dogaja v nekem obmorskem mestu, kjer je velika delniška baletna šola, poleg nje pa kadetnica. Do zapleta pride, ko se kadeti in baletke srečajo in slednje pridejo na obisk h kadetom na njihovo šolsko ladjo. E. J.

Na ilirskobistriškem območju 15 krajevnih skupnosti

ILIRSKA BISTRICA, 30. marca. — Javna razprava o statutu občine je pokazala, da je večina prebivalcev za ustanovitev 15 krajevnih skupnosti. Njih območja naj bi dokončno določila občinska skupščina. Krajevne skupnosti naj bi bile med drugim v Ilirski Bistrici, Knežaku, Premu, Jelšanah, Mali Bukovici, Harijah, Podgradu in Pregarjah. S.

Povezava med štipendisti in podjetji

IDRIJA, 30. marca. — Tu so se sestali študenti štipendisti s predstavniki občinske skupščine in podjetij. Govorili so zlasti o potrebi po večji povezavi med študenti, občinsko skupščino in podjetji, ki štipendirajo študente. Vsi so se strinjali s predlogom študentov, da bi zvišali štipendije na najmanj 18.000 din. P.

Dober start industrije na Koprskem

Po še nepopolnih podatkih okrajnega zavoda za statistiko za februar so industrijska podjetja v koprskem okraju dosegla v letošnjem januarju in februarju skupno skoraj 50% večji fizični obseg proizvodnje kot lani v istem obdobju. Podjetja so v teh dveh mesecih izvozila za približno 12% več kot lani v istem obdobju, vendar tudi letos niso dosegla višine, ki jo predvideva plan. Najuspešnejše so poslovala podjetja lesne industrije. N. B.

RAVNE NA KOROŠKEM

Nad milijardo za družbeni standard

Predlog, da bi vsi zaposleni plačevali del anuitet iz osebnega dohodka, kadar podjetje ne bi moglo redno plačati najetih sredstev

V ravenski občini bodo letos vložili 1 milijardo 97 milijonov dinarjev za nadaljnji razvoj družbenega standarda. Od te vsote bodo predvidoma porabili 789 milijonov dinarjev za stanovanjsko gradnjo, medtem ko bodo preostali denar porabili za komunalno dejavnost: za šolstvo in kulturo, za zdravstvo in nekatere druge namene, ki vplivajo na družbeni standard. To so ugotovili na nedavni seji občinske skupščine, ko so po daljši razpravi sprejeli družbeni načrt in proračun občine za letos.

To pa seveda ne pomeni, da so storili že vse za zboljšanje družbenega standarda. Glede na udeležbo zveznih sredstev pri večjih investicijah, predvsem v železarni Ravne, bodo od vseh predvidenih investicij vložili v gospodarske namene 84,2% vseh sredstev, medtem ko na družbeni standard odpade 15.8% investicij. Razprava je pokazala, da s proračunsko potrošnjo zaostajajo za splošnimi družbenimi potrebami občine ter ne morejo kriti vseh potreb v šolstvu, zdravstvu, kulturi in prosveti. Poudarili so, da se ne morejo pomiriti z delitvijo dohodka med občino in višjimi politično teritorialnimi enotami. Leta 1960 so znašala proračunska sredstva na enega občana 20.000 din, letos pa le 22.000 din, kar vsekakor ni v skladu z dejanskimi potrebami. Okrajno povprečje pa znaša blizu 24.000 din. Kolikor bi za ravensko občino upoštevali to povprečje, bi to pomenilo za občinski proračun okoli 44 milijonov dinarjev sredstev. Pri dajanju poroštvenih izjav za kredite bodo v prihodnje temeljiteje proučili kreditne sposobnosti podjetij, ki bodo najemala kredite. Pri tem bodo zahtevali večjo kolektivno odgovornost podjetja, ki bo najelo kredit. V primeru nesposobnosti plačevanja anuitet za kredite smo slišali predlog, naj bi del anuitet v tem primeru vračali vsi člani kolektiva iz tistega dela osebnega dohodka, ki je nad zajamčenim. Prav tako so priporočili, naj se višina kreditov za individualno stanovanjsko gradnjo poviša od 1.2 na največ 2 milijona dinarjev, da bi jo tako pospešili in prispevali k hitrejšemu reševanju perečih stanovanjskih problemov.

Razprava je pokazala, da pri sestavi družbenega načrta niso mogli upoštevati vseh predlogov zborov volivcev in posameznih svetov občinske skupščine. Zaradi tega so sklenili, da bodo na eni od prihodnjih sej temeljito proučili vse predloge in pripombe ter dali zborom volivcev odgovore na njihove predloge, pripombe in želje, ki jih takoj ne morejo uresničiti. M. KOS

CELJE

TTC ima težave s krediti

Letos bo celjska tovarna tehnic povečala obseg poslovanja za 31 odstotkov. Ker ima podjetje nevšečnosti zaradi izredno nizkih rednih obratnih sredstev, se težave s povečanjem obsega poslovanja še zaostrujejo. Komunalna banka namreč posoja na izredno kratke roke, na dva, tri mesece, kar po nepotrebnem otežuje poslovanje na tržišču. -vec

Nova trgovina Contala v Celju

V Miklošičevi ulici v Celju so odprli sodobno opremljeno tehnično trgovino Contala in njegovo predstavništvo. Trgovina je bogato založena z najrazličnejšimi radio in elektro tehničnimi aparati ter predmeti za birotehniko. S to trgovino je Celje pridobilo tudi veliko izbiro gramofonskih plošč. Celjska poslovalnica Contala je že peta v Sloveniji, in šesta v državi. F. K.

Celjske mladinske brigade na Belem polju

Celjski mladinci imajo za letos v načrtu poleg ostalih še tri srednješolske brigade, ki jih bodo poslali na odsek Belo polje Kolašin. Prva brigada s 140 brigadirji bo odšla na delo junija. Julijsko brigado bo sestavljalo 60 brigadirjev iz Kopra in 60 iz Celja. V avgustu pa bo v kombinirani brigadi 70 Celjanov in 50 Koprčanov. J. B.

NAD FUŽINAMI, na Čečovju je že pomlad. Foto: J. Peštaj

Obrat brez samoupravljanja

Doslejšnje razmere v vižmarskem Emajlu ne sodijo v sedanjost

LJUBLJANA, 30. marca. Večina razgovorov, ki so osvetljevali razmere v obratu Emajl — Vižmarje 39, je končana. Vsaj tisti del, ki je obravnaval minulost in sedanjost. Vsekakor pa še niso končani pogovori o prihodnosti tega obrata in njegovega 17-članskega kolektiva.

Emajl je pred časom sodil pod Galvano, ki ga je pred dobrim letom in pol pogodbeno »odstopila« škofjeloški Elri. Za tri leta! Kako so gospodarili v Emajlu? Pred tremi tedni so šele izvolili svet ekonomske enote, ki pa se doslej še ni utegnil sestati, da bi izvolil predsednika, kaj šele, da bi obravnaval problematiko obrata. Res je, da so pred mesecem dni imeli sestanek kolektiva, na katerem so bili tudi vodilni uslužbenci iz uprave centralnega podjetja, vendar pa delavci Emajla s tem sestankom in drugimi podobnimi niso bili zadovoljni, ker so izzveneli preveč deklarativno in aktivistično. Nihče se ni na teh sestankih lotil — kdo ve zakaj? — problemov, ki so jih žulili.

Zmanjkalo je materiala za delo

Minuli četrtek popoldne je vse kazalo, da bo zmanjkalo materiala čez kakšno uro ali dve in delo bi morali slejkoprej prekiniti. In nekdo je sprožil idejo, da bi se med tem pogovoril o razmerah v obratu. Tako se je tudi zgodilo. Nočna izmena tudi ni delala, zjutraj pa so poslali delavci delegacijo na občinski sindikalni svet s prošnjo, naj se kdo oglasi pri njih. V petek dopoldne so imeli sestanek, kjer jim je le uspelo razčistiti nekaj problemov in se prvikrat odkrito pogovoriti o prihodnosti.

Sestanek do enih popoldne

Dejstvo je, da nihče v obratu ne ve, kolikšna je njegova zmogljivost, kako izkoriščajo kapacitete, koliko ustvarijo itd. Razumljivo je potem, da si nihče ni znal z gotovostjo izračunati, kolikšni bodo njegovi osebni dohodki. Le-ti so se gibali lani med 35.000 do 40.000 din. Letos pa so precej nižji (pod 20 in nad 20 tisoč). Razen tega so med tem marsikomu »popravili« normo, (beri zvišali) ne da bi kakor koli popravljali tudi tehnološki proces. Marsikatera norma je nerealna in nestrokovno postavljena in praktično onemogoča kakršenkoli boljši zaslužek. Precej kritičnih pripomb je bilo tudi na odnose v obratu samem med delavci, zlasti pa na račun odnosa »vodilnih« do proizvajalcev ter na organizacijo dela.

Sklepi dolgega razgovora ob mrzlih pečeh

Če bi izluščili sklepe precej dolgega razgovora ob mrzlih pečeh obrata in analizirali vzroke, ki so privedli do zastoja v proizvodnji, potem velja zlasti ugotoviti:

● mačehovski odnos matičnega podjetja »Elra« do pogodbenega obrata v Vižmarjih,

● popolno neinformiranost delavcev o dogajanju in gospodarjenju v podjetju, nerealne in nestrokovne norme, odnosi v obratu, slaba organizacija dela in dejstvo, da bi kakorkoli (pa čeprav je morda iskati vzrok tudi v njihovi nesposobnosti!) sodelovali pri samoupravljanju in

● pogodbeni, izrazito najemniški odnosi do obrata, ki so se naposled kazali tudi v produktivnosti obrata in osebnih dohodkih.

Med sklepi, ki so jih sprejeli delavci skupno s predstavniki družbeno-političnih forumov in škofjeloške Elre, tudi zvemo, da se bo obrat Emajl združil z Elro, da bo postal samostojna ekonomska enota z organom samoupravljanja in bo sindikat v podjetju (poleg drugih!) tudi delal, ne samo obstajal na papirju.

Ustanovili bodo tudi informativno službo, ki bo dnevno in razumljivo informirala kolektiv obrata o proizvodnih nalogah, rezultatih in osebnih dohodkih. Posebna komisija, v kateri bodo normirci »Elre« in predstavniki vižmarskega obrata, pa bo ponovno postavila realne norme in izdelala cenik posameznih del.

VOJKO ČERNELČ

Gneča na obmejnem bloku v Šentilju

MARIBOR, 30. marca. — Na obmejnem bloku v Šentilju imajo carinski organi že tri dni obilo dela. Številni Avstrijci, ki so se odločili preživeti praznične dni v Mariboru in okolici, so pričeli prihajati čez mejo že v petek. V soboto je prestopilo mejo 4367 obiskovalcev, včeraj 2450, rekordno število pa bodo dosegli verjetno danes, saj stoje onstran meje avstrijski avtomobili v dveh vrstah. Mariborske ulice so polne avstrijskih obiskovalcev. (jp)

Pomanjkljivosti v statutih

Z zbora delovnih skupnosti občinske skupščine Radlje ob Dravi

RADLJE OB DRAVI, 30. marca. Osnutek statuta industrije granita, marmorja in glinenca (INGMAG) v Josipdolu med drugim predvideva, da direktor podjetja vodi tudi komercialno službo ob pomoči ostalih služb, kar vsekakor ni normalno. Prav tako manjka določilo, da člani DS lahko pri odločanju tajno glasujejo. Čudno je tudi določilo v členu 31, da morajo sejam DS zaradi »družbeno kontrolne vloge« prisostvovati direktor, tajnik, računovodja, tehnični vodja, vodilni predstavniki vseh družbeno političnih organizacij v podjetju in vsak član delovne skupnosti, ki ga pokliče delavski svet.

To so nekatere zadeve, na katere so danes opozorili v razpravi o statutih delovnih organizacij na zboru delovnih skupnosti občinske skupščine Radlje ob Dravi. V tem osnutku je tudi določilo, da sme direktor odločati mimo sklepa samoupravnih organov, če to nalaga nujnost poslov, s tem, da potem takoj obvesti pristojne samoupravne organe.

Predvideli so, da bo osnutek statuta v javni razpravi osem dni, kar je vsekakor prekratek rok. Menili so, da bi moral biti statut v javni razpravi vsaj 30 dni. V osnutku statuta ni govora o obveščanju članov kolektiva in o javnosti dela.

V osnutku tovarne lesovine in lepenke v Podvelki so med drugim predvideli, da je sleherni član delovnega kolektiva dolžan čuvati poslovno skrivnost. V razpravi so menili, da poslovna skrivnost ni konkretizirana in da lahko pretiravanja na tem področju škodijo javnosti dela samoupravnih organov. V osnutku trgovskega podjetja Planina v Radljah so določili, da se šest mesecev ne more zaposliti delavca na ukinjenem delovnem mestu, s čimer želijo preprečiti morebitna izigravanja. V osnutku gradbenega podjetja Radlje bodo morali podrobno obdelati načela o delitvi osebnega dohodka, javnost dela in določiti daljši rok za javno razpravo o osnutku statuta. Pripombe so dali tudi k statutom trgovskega podjetja Dravski magazin Radlje, komunalnega zavoda Radlje, KZ Vuzenica in zdravstvenega doma Radlje. Poudarili so, da ne morejo razumeti odločitve zavoda za prosvetno pedagoško službo Dravograda, ki občinski skupščini Radlje ni predložil svojega statuta, čeprav občinska skupščina v sodelovanju z drugimi skupščinami koroške regije sodeluje pri njegovem financiranju. Ugotovili so, da že dlje čakajo na statuta GG Maribor in Marlesa, ki imata v občini svoja obrata. M. K.

ŠKOFJA LOKA

Referendum o odcepitvi

ŠKOFJA LOKA, 30. marca. Delovni kolektiv poslovne enote Ljubljana-transporta v Škofji Loki se je na referendumu odločil za odcepitev od Ljubljana - transporta. Proti odcepitvi sta glasovala samo dva člana delovnega kolektiva. Kolektiv škofjeloške poslovne enote je zahteval samostojen obračun, poleg tega pa je bilo še nekaj spornih zadev, o katerih se ta delovni kolektiv ni mogel sporazumeti z vodstvom podjetja. O vzrokih, ki so pripeljali do referenduma o odcepitvi, bomo še poročali.

Generalni direktor Ljubljana-transporta nam je nocoj po telefonu izjavil: »Sodim, da je referendum nezakonit. Interna določila, to je pogodba, ki smo jo sklenili ob integraciji, predvideva le referendum vseh ekonomskih enot in ne le ene ekonomske enote. Centralni organi upravljanja o kakšnih težavah ekonomske enote v Škofji Loki, menim pa, da je vsa stvar le v tem, da so nekje potrebna občinska podjetja in občinske meje. Centralni delavski svet bo jutri popoldne razpravljal o referendumu v Škofji Loki. J. VETROVEC

Težave v trolejbusih z druge plati

Govori direktor podjetja Ljubljana – stransport Rado Lipičar

LJUBLJANA, 30. marca. Dobro organiziran in hiter potniški mestni promet je eden izmed osnovnih pogojev komunalnega standarda občanov, ki v urejenih razmerah lahko bistveno vpliva na pravočasen prihod ljudi na delovna mesta. V ljubljanskem mestnem prometu pa žal še zmeraj ni vse tako, kot si vsi želimo, zato prahaja do pogostnih negodovanj in kritik občanov na račun podjetja Ljubljana-transport. Podjetje nas je zato povabilo, da bi nam enkrat mesečno posredovalo vse novosti v zvezi z mestnim prometom in nam odgovarjalo na vrsto vprašanj, ki se redno sprožajo ob tem. Direktor podjetja Ljubljana-transport Rado Lipičar nam je v tem uvodnem razgovoru na postavljena vprašanja tokrat takole odgovoril:

— Kako ste si opomogli z najnovejšo podražitvijo vozovnic v mestnem prometu in kako bo to vplivalo na povečanje števila avtobusov in trolejbusov v javnem mestnem prometu?

— Januarja in februarja smo imeli v mestnem potniškem prometu sicer nekaj suficita, vendar pa glede na zimske mesece, ko po navadi, prepeljemo največ potnikov, ni preveč obrabrujoč. Že lani smo kupili 12 novih avtobusov, ki vozijo na novih progah v mestnem prometu oziroma izpolnjujejo vrzeli na starih. Vsa ostala sredstva, ki smo jih pridobili na račun nepopularne podražitve, bomo porabili za nakup rezervnih delov in električne energije. Samo električna energija nas bo letos veljala 20 milijonov dinarjev več kot lani.

— Koliko ljudi vsak dan prevozijo trolejbusi in avtobusi v mestnem prometu?

— V tako imenovanih konicah — posebej zjutraj — imamo v prometu 83 voz, čez dan, razen opoldne, pa nekoliko manj. Februarja so naši vozovi v mestu prevozili povprečno po 134.000 ljudi na dan ali skozi ves mesec 3,724.000 potnikov.

Lani so kilometrski števci naših avtobusov in trolejbusov po ljubljanskih mestnih ulicah skupaj namerili 5,844 tisoč kilometrov, skozi vse leto pa smo prepeljali nekaj več kot 44,200.000 potnikov. Vsak mesec smo torej prevozili okrog 455.000 kilometrov.

— Katere so tri osnovne težave, s katerimi se srečujete pri organizaciji mestnega prometa?

Pri tem naj omenim predvsem veliko fluktuacijo delovne sile. Zaradi zelo težavnih delovnih pogojev: naporne vožnje po mestu, deljenem delovnem času — podnevi, ponoči, ob nedeljah in praznikih — nam sedaj primanjkuje 40 šoferjev za mestni promet. Kljub rednim štirinajstdnevnim razpisom v dnevnikih smo letos dobili le dva nova šoferja. Razen tega nove voznike za mestni promet vzgajamo tudi v svojih tečajih. V odstotkih je bila fluktuacija delovne sile lani takale: šoferji 19 odstotkov, prometniki 34 odstotkov in sprevodniki 30,9 odstotka, medtem ko se je v servisnih delavnicah ta odstotek povzpel celo do 56 odstotkov. Kje so vzroki za to? Ne gre samo za deljen delavnik, težke pogoje dela in pomanjkanje stanovanj, temveč tudi za možnost boljšega zaslužka v drugih podjetjih. Zaradi omenjenih vzrokov smo samo lani v potniškem prometu izgubili 470 ljudi.

— Kolikšna je vaša polna lastna cena za prevoženi kilometer v mestnem prometu in kdaj boste namestili table z označenimi smermi in postajami na vseh progah?

— Prevoženi kilometer za trolejbus nas velja 228, za avtobus 210, avtobus v medkrajevnem prometu 180 in desettonski tovornjak 175 dinarjev. Ker so orientacijske table razmeroma drage, jih za zdaj ne kaže nameščati, dokler ne bodo trolejbusne in avtobusne proge ustaljene. Stalnost posameznih smeri in prog pa je odvisna od urbanistične in prometne ureditve posameznih delov Ljubljane. Sistem proge, ki nam jo je predlagala občina Moste, je za nas iz tehničnih razlogov povsem nesprejemljiv.

— Kako je s prestopnimi vozovnicami in z avtomati za vozne listke. Kdaj si lahko obetamo kulturnejšo vožnjo v konicah?

— Povsod po svetu odpravljajo prestopne vozne listke. Da pa bi se ognili dvojnemu plačevanju, uvajamo proge, ki bodo počasi povezale z direktnimi linijami vse mestne dele. Med najbolj zapostavljene sedaj sodita Trnovo in krajevna skupnost Kolezija, ki sta zares »odrezana« od mesta. Takoj, ko bodo tod primerno uredili ceste, bomo uvedli redno avtobusno progo. Po makadamskih cestah zares ne moremo voziti.

Avtomate za vozne listke smo že poskušali uvesti, kar pa je vsekakor daljši proces. Za zdaj imamo pet tipov različnih voz — z dvojnimi, trojnimi vrati, desnim in levom volanom, tako da sedaj še ne moremo uvesti enotnega sistema vstopanja in izstopanja ter s tem avtomatiziranega plačevanja. Mestni svet Ljubljane bo v kratkem naročil posebno študijo, ki bo nakazala, kako naj bi se čim uspešneje ognili neprijetnim konicam zjutraj in opoldne.

—Avtobusno-prevozna podjetja v nekaterih drugih mestih naše države imajo precej nižje tarife za prevoz potnikov, pa kljub temu lahko žive?

— Povsod v Jugoslaviji so v zadnjem času zvišali cene za prevoz potnikov v mestnem prometu. Te cene pa so še zmeraj nekoliko nižje kot pri nas, ker večina podjetij kupuje stare avtobuse. Taksna politika urejevanja mestnega prometa je le začasna in za nas nesprejemljiva, ker nima kakšne posebne perspektive.

N. LAPAJNE

RAČE

Zbor občanov se ne strinja z občinskim proračunom

Premajhna pomoč občine pri komunalnih delih

Zbor občanov, ki je bil pred dnevi v Račah, je bil izredno razgiban. Obravnavali so družbeni plan in proračun občine Maribor-Tezno. Prvič se je tudi zgodilo, da so predlog proračuna v Račah zavrnili. Vzrok so bila predvsem prenizko odmerjena sredstva krajevni skupnosti.

Njej je proračun odmeril le 500.000 dinarjev, medtem ko je za vse krajevne skupnosti na razpolago 1 milijarda 36 milijonov dinarjev.

Zelo burna je bila tudi razprava okoli dotacije sindikalni podružnici občinske skupščine v višini 2 milijonov dinarjev. Znesek je celo višji od dotacije občinskemu sindikalnemu svetu.

Občani krajevne skupnosti Rače so mnenja, da je bila dosedanja pomoč občinske skupščine premajhna. Vendar so z lastnimi sredstvi marsikaj naredili za lepšo podobo kraja, zato tudi poslej upravičeno pričakujejo več razumevanja. J. V.

Obrtno podjetje MESNICE – LOŠKA DOLINA,

razpisuje mesto

RAČUNOVODJE

Pogoji: srednja šolska izobrazba s petletno prakso.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta. 2815

Skrajšan delovni teden tudi za gozdne delavce

V Lovrencu na Pohorju bodo izpopolnili mehanizacijo

Na področju gozdnega gospodarstva Maribor že delajo od začetka letošnjega leta po skrajšanem delovnem tednu. To je novost, ki se je delavci še niso povsem navadili.

Tako so imeli na zborovanju delovnega kolektiva v Lovrencu na Pohorju veliko pripomb in vprašanj glede zaslužka. Ta je pozimi precej manjši, ko delajo samo 7 ur, poleti, ko pa bodo delali 10 ur, bodo seveda občutno na boljšem. Prav na področju Lovrenca imajo letos velike naloge, saj predvideva plan kar 45.000m³ poseka. Ta plan bodo dosegli le, če bo vreme ugodno in vsa mehanizacija pripravljena pravočasno. V gozdnem obratu Lovrenc so imeli že lani 15 motork in 3 traktorje, letos pa bodo to število še dopolnili, kar je nujno že zaradi pridobljenih površin kmečkih gozdov. Na tem delu Pohorja bodo tudi poskrbeli za prehrano delavcev na sečišču. Zgradili bodo obrat družbene prehrane visoko v planini na Kepu, kot pravijo vrhu med Peskom in Klopnim vrhom. I. P.

Uprava Mladinskega doma Malči Beličeve — Vič-Ljubljana

proda iz svojih osnovnih sredstev

PIANINO MERILNI APARAT UNIVO

Prednost do nakupa imajo gospodarske organizacije in državni organi. 2827

Veliki obeti v kmetijstvu

Visoke naložbe v radgonski občini zahtevajo smotrno uporabo sredstev

RADGONA, 30. marca. Letošnji družbeni plan radgonske občine, ki so ga sprejeli na današnji seji občinske skupščine, predvideva, da bo vrednost ustvarjenega družbenega bruto produkta dosegla blizu 5 milijard din oziroma 12 % več ko lani.

Najbolj odgovorne naloge so pred radgonskim kmetijstvom, ki je zastopano s polovico planiranega dohodka. Največ tržnih presežkov si obetajo letos v živinoreji, kjer naj bi po zaslugi visokih investicij dosegli najboljše rezultate v radgonskem kmetijskem kombinatu. Pomanjkljivo izpolnjevanje investicijskega programa lani je zahtevalo prenos dobršnega dela naložb za nedokončane objekte na to leto; zato ni odveč zahteva, naj bi letošnji program investicij zlasti v kmetijstvu uresničevali dosledno z boljšimi načrtnimi gradnjami.

Odborniki so med drugim razpravljali tudi o statutih delovnih organizacij, ki so sicer svoje temeljne listine v glavnem že predložile občinski skupščini, vendar je občinska komisija, ki dela ločeno za posamezne dejavnosti, ugotovila več osnovnih pomanjkljivosti. Vse pač kaže, da je delež kolektiva pri oblikovanju statutov premajhen. Občinska skupščina je sicer ocenila statute delovnih organizacij, vendar je za večino predloženih osnutkov odložila potrjevanje, da bi o svojih temeljnih listinah in o vseh pripombah komisije delovni kolektivi še enkrat temeljito razpravljali. B. B.

Pri oglasu ISKRA - KRANJ«,

ki je bil objavljen v »DELU« dne 29. marca l. 1964, se glasi pravilno:

Kandidati naj pošljejo svoje vloge na naslov:

ZAVOD ZA AVTOMATIZACIJO — referat za štipendije — LJUBLJANA, Miklošičeva c. 28,

telefon 33-144, kjer lahko dobijo tudi vse morebitne informacije.

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

„GORICA" - NOVA GORICA

sprejme takoj v službo:

dva kvalificirana avtomehanika

mehanika – varilca

žerjavovodja 2816

V visoki starosti 85 let nas je zapustila naša ljuba mama, stara mama

Jožica Jordan

rojena LAMPER

Na zadnji poti jo bomo spremili v sredo, dne 1. aprila 1964, ob 18.15 iz Marijine mrliške vežice na pokopališče Žale.

Žalujoči:

hčerka Herma, sinova Friderik in Vilibald, snahi Irena in Milica, zet Gustav ter vnuki Jure, Marjan, Miro, Nada, Andrej, Egon in Ljuba.

Ljubljana, dne 30. marca 1964.

Sporočamo žalostno vest, da nas je za vedno zapustil naš oče in stari oče

Ivan Zagorišek

upokojenec

Dragega pokojnika bomo spremili na njegovi zadnji poti v sredo, 1. aprila 1964, ob 16.15 iz Žal na pokopališče v Trbovlje.

Žalujoči:

hčerki Tilka, Štefi, sinova Edo in Mirko z družinami ter vnuki in vnukinje.

Trbovlje, Ljubljana, Lievin, Niš, 30. marca 1964.

Dotrpela je naša draga mama, sestra in teta

Ivana Hočevar

rojena ZALERINA — upokojenka

Pogreb drage pokojnice bo danes, v torek, 31. marca 1964, ob 15. uri v Tržišču na Dolenjskem.

Žalujoči: **sinovi Ciril, Stefan, Lojze, hčerki Štefka in Mici, sestri Angela in Micka z družinami ter družine Hočevar, Zalerina, Ribič, Konte in Lindič.**

Tržišče, Ljubljana, Trbovlje 30. marca 1964.

Sporočamo žalostno vest, da je umrl tovariš

Jože Pirš

vlagač lesa

Dolgoletnega sodelavca in dobrega tovariša bomo ohranili v lepem spominu.

Sindikalna podružnica, aktiv ZB in uprava tovarne celuloze in papirja »Djuro Salaj«, Videm-Krško

Krško, 29. marca 1964.

Po dolgi in mučni bolezni nas je za vedno zapustil naš ljubljeni mož, oče, stari oče, brat, stric, svak in tast

Leopold Koman

upokojenec

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, 1. aprila, ob 17.30 iz Andrejeve mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči: **žena Gemma, sin Lovrenc, snaha Vida, vnukinja Vandica, sestra Ivana Uršič z družino in ostalo sorodstvo.**

Ljubljana, Koper, Šempeter pri Novi Gorici, Celovec, dne 30. marca 1964.

Delo komentira nedeljske športne dogodke - Delo komentira nedeljske športne dogodke -

Spet obakrat v polno . . .

Zadnja marčna nedelja — neprijazna in preveč mokrotna — je po nogometnih terenih v bojih za točke (v I. ligi z 18., v II. z 20. in v SNL s 15. kolom) skoraj vsem gledalcem — bilo jih

NOGOMET

je na najimenitnejših igriščih kakih 70.000 — ponajveč prihranila vsa prehuda razburjenja. Dogodki so potekali brez preveč »nepričakovanih« zapletljajev in tudi razpredelnic za naprej ni bilo treba preveč prenarejati.

Nam in ob naših nogometnih tribunah se je treba kajpak najprej ustaviti ob obeh drugoligaših v zahodnem sektorju, ki nam predvčerajšnjim nista ostala dolžna ničesar. Vtem ko so Mariborčani — čeprav samo najtesneje — obračunali z nekdanjim strašilom slovenskih enajstoric, kadar so silile v družbo boljših, so se Ljubljančani celo sredi Osijeka — tudi tam našim kandidatom za vstop v družbo najboljših jugoslovanskih moštev ni bilo nikdar postlano z rožicami — pošteno odrezali. Konkretno: Maribor in Olimpija sta še enkrat oba hkrati zadela v polno, ne da bi jima šel kakšen gol v izgubo. Tako sta ostala prijetno uvrščena prav pod vrhom — prvi skupno z Borcem kot drugi ozir. tretji, Olimpija pa kot četrta — izpred spoštljivo odmaknjene Slobode iz Tuzle — na petem mestu. V eni sapi pa je treba dodati, da je tudi vodeči Zagreb ta dan po trdem boju z banjaluškim Borcem pobral ves dobiček in se z njim še naprej bliža končnemu cilju s komaj dohitljivo rezervo šestih poenov. Kaže pa, da je forma naših dveh ligašev v tej družščini slednjič le dobila bolj zarisan okvir, kar bi utegnilo tudi v naslednjih nedeljah prinašati dobre in odločujoče sadove.

Elitna štirinajstorica z zagrebškim Dinamom na čelu v tem kolu medsebojno pravzaprav ni opravila več kakor izpolnila tekmovalno obveznost po pričakovanjih. Če izvzamemo že nekaj nedelj občudovano Rijeko, ki si je dala vzeti obe točki po zaslugi bolj borbenih Nišlij, in nemara še Vojvodino, ki ni znala izkoristiti moralne podpore domačega rekordnega avditorija v srečanju z Dinamom, marveč si je — kakor berémo — sama zadrgnila vrv z uvodnim avtogolom in neučinkovito obrambo pred koncem, je ta nedelja minila skoraj brez neuganljivih razpletov v korist favoritov na papirju. Crvena zvezda je (že v soboto) odpravila ekipo Novega Sada, Hajduk doma Mostarce, pa tudi zagrebška Trešnjevka se je v nizu zadnjih uspehov še tokrat gladko otresla zelo nevarnega tekmeca iz Sarajeva. Najboljše mesto je za zdaj z enakim številom točk zasedeno z obema slovitima zastopnikoma Zagreba in Beograda, kar pomeni z drugimi besedami, da se tehtnica zanj še ni nagnila na nobeno stran.

Slovenski ligaši so se predvčerajšnjim srečali v spopadih za točke tretjič to spomlad. Obe najbolj podjetni moštvi, ki jima je naslov najbliže na vidiku, Kladivar in Svoboda, sta se v Ljubljani razšli brez zmage in brez gola, kar je treba nasploh ocenjevati kot uspeh Celjanov, ki so zaradi delitve nedeljskega izkupička slej ko prej za točko na dobrem pred prvim zasledovalcem — Svobodo. Dobro se drži še trboveljski Rudar, ki (s tekmo manj) čvrsto zaseda častno tretje mesto. Med užaljenimi te nedelje so prav gotovo mariborski železničarji, ki so morali s tekme proti nogometašem z ljubljanskim imenom odpeljati do Drave kar pol ducata zadetkov, čeprav Ljubljana vsaj doslej v tej konkurenci še ni imela več ko osrednje vloge. Najtežje čase v tej nogometni srenji doživlja vsekakor drugo celjsko moštvo Olimp, ki se ne tako ne drugače ne more odlepiti z repa tabele. lst

Močno slovensko zastopstvo

Izbirne tekme kegljavk za EP končane

Po končani izbirni tekmi moških v nedeljo na kegljišču Doma Maksa Perca je popoldne do večera odigralo še drugih 200 lučajev — kakor v petek v Zagrebu — vseh 16 kandidatinj za sestavo ženske državne kegljaške reprezentance. Kakor pri moških — ali pa še malo bolj — je prišlo pri kegljavkah do precejšnjih premikov, saj so nekatere pridobile nove kazenske točke in si s tem pokvarile zaporedje, druge pa so se uvrstile na ljubljanskem kegljišču na boljša mesta in prejele manj slabih točk. Tako je Pipiničeva, ki je v Zagrebu podrla 873 kegljev, dosegla v Ljubljani slab rezultat 742, enako je bilo z Bulićevo (747), Jakovčevo (745) in deloma tudi s Kodrnjevo (770) ter Čadeževo (776), medtem ko so se postavile z izvrstnimi dosežki Zebčeva 853, Dudovićeva 841, Erjavčeva 825, Žumrova 823, G. Erskijeva 810, Klemenčičeva 807 in Petehova 806, a najslabša v obeh izbirnih tekmah pa je bila Backovićeva s 718 keglji.

Glede na to, da so šteli slabe točke za tekmovalke enako kakor za tekmovalce — iz tekem hrvatsko-slovenske lige ter obeh izbirnih nastopov, glede na razvrstitev na posameznih kegljiščih in ne glede na število podrtih kegljev, je — po mnenju tehničnega referenta KZJ tov. Likovnika — to najrealnejša izbira kandidatov in kandidatinj za državno reprezentanco. Prav zaradi tega skoraj do nastopa zadnje tekmovalke v nedeljo ni bilo mogoče že vnaprej odrediti deset najboljših, ki se bodo odslej pripravljale za nastope državne reprezentance.

To pot so slovenske kegljavke dosegle zadovoljiv uspeh, saj so se od petih uvrstile v deseterico kar štiri, med katerimi so se kar tri prebile med prvo peterico.

Končni vrstni red (glede na število kazenskih točk — v oklepaju so rezultati iz Ljubljane) je takle: G. Erski 10 (810), **Čadež 16** (1776), Jakovac 17 (745), **Petek 17** (806), **Erjavec 18** (825), Zebec 18 (853), Dudović 18 (841), Pipinič 19 (742), Bulić 21 (745), **Žumer** 21 (823), Novačić 21 (793), Kodrnja 21 (770), M. Erski 23 (779), **Klemenčič 25** (807), Delač 38 (742), Backović 38 (718). T. B.

Plavalci za Reko in Zagreb

REKA 30. marca — Po zelo uspešnem zimskem plavalnem prvenstvu Jugoslavije so se odločili, da bo 21 tekmovalcev nastopilo na mednarodni prireditvi 18. in 20. aprila na Reki, oziroma v Zagrebu. Med temi tudi pet ljubljanskih plavalcev: Dermastija (100 m prosto) in Vrhovšek (hrbtno) ter Trtnikova (prosto), Souvanova (hrbtno) in Petermanova (prsno). Drugi udeleženci mednarodnega mitinga so: ženske: Zeier (Jug), Tresić (JS), Jelovac (POŠK, Split), Pilić (JS), Šegert (Jug), Bjedov (Mornar), Maričić (Mladost); moški: Depolo: (JLA), Rogušić (JS), Dijaković (Mornar), Zlatić (Crvena zvezda), Dorčić (Primorje), Perišić (Partizan), Tomičić (Mladost) in Boneti (Primorje).

Po sedanjih prijavah bo na tekmovanju na Reki in v Zagrebu nastopilo tudi po pet tekmovalcev iz Italije, Madžarske, Avstrije in NDR. Reprezentanti ČSSR še niso dokončno potrdili svojega nastopa. P.

ŠPORTNIKOM NAGAJA DEŽ — Začela se je sezona tekmovanj na prostem, ki pa jo močno moti deževje. Na posnetku je prizor z rokometne tekme med državnim prvakom Zagrebom in Slovanom (20:12) na Kodeljevem. Foto: S. Busić

Športni nastopi za milijone ljudi

Med svetovno razstavo v New Yorku od aprila do septembra

POSEBEN TANJUGOV DOPIS

NEW YORK, marca — Od aprila do septembra letos bo New York nadvse živahno središče športnih tekmovanj, na katerih bo sodelovalo skoraj 2000 najboljših športnikov ZDA. Izločilna tekmovanja za sestavo ameriškega olimpijskega moštva bodo glavni, toda ne edini dogodek, ki bo nedvomno privabil rekordno število gledalcev na mestne stadione poleg razstave v okolici New Yorka.

Vodstvo razstave in ameriški olimpijski komite sta sestavila program tekmovanj, ki bodo trajala do septembra, ko se bodo ameriški olimpijci umaknili v Los Angeles, kjer bodo končali zadnje priprave pred odhodom v Tokio. Po že objavljenem programu bodo v New Yorku kvalifikacijska tekmovanja v atletiki, košarki, veslanju, sabljanju, dviganju uteži, waterpolu, orodni telovadbi, plavanju, kolesarstvu in kajakaštvu. Doslej v zgodovini ameriškega športa in priprav za olimpijske igre izbirna tekmovanja niso bila razporejena na tako ozkem področju, kakor pri pripravah za olimpijske igre v Tokiu. Organizatorji menijo, da po vsej verjetnosti nikdar niso toliksne množice gledalcev spremljale priprave in izbirna tekmovanja, kolikor jih bo med športno elito pod okriljem svetovne razstave.

Predsednik ameriškega olimpijskega komiteja Wilson meni, da bo prisotnost velikega števila gledalcev zelo ugodno vplivala na tekmovalce, tako da bodo vložili čimveč znanja in zmogljivosti za dosego čimbljše kvalitete in uvrstitev v ameriško olimpijsko ekipo. Toda ne glede na to, da gre za tako pomembna izločilna tekmovanja za olimpiado, bodo športni dogodki v ospredju pozornosti vseh ljubiteljev športa in strokovnjakov skozi vseh pet mesecev. Milijoni obiskovalcev razstave bodo hkrati lahko spremljali tekmovanja v športnih zvrsteh, za katere se pač najbolj zanimajo.

Športna tekmovanja bodo na novem stadionu, ki so ga zgradili ob razstavnem prostoru. Njegova zmogljivost je omejena na skupno 18.000 gledalcev, toda na voljo bo niz drugih stadionov v mestu samem in okolici, med njimi tudi znani stadion na otoku Rendal, ki je nekaj kilometrov oddaljen od razstavnega prizorišča. Ta stadion, na katerem so vsakokrat od maja do avgusta tradicionalna nogometna tekmovanja v okviru newyorškega mednarodnega nogometnega turnirja, ta čas preurejajo in povečujejo, tako da bo lahko sprejel več deset tisoč gledalcev. Že pred dvema letoma sta se newyorški župan Wagner in predsednik svetovne razstave Moses trudila, da bi vodila prireditev olimpijskega komiteja ZDA za kvalifikacijska tekmovanja pred odhodom v Tokio. Mestna uprava je prispevala 250 tisoč dolarjev, uprava svetovne razstave pa 100.000 dolarjev. ZDA bo zastopalo na XVIII. olimpijskih igrah 307 tekmovalcev in 79 tekmovalk.

New York bo hkrati tudi prizorišče nacionalnih prvenstev v judu, orodni telovadbi, rokoborbi in dviganju uteži. Seveda bo tudi tokrat od maja do začetka avgusta tradicionalni mednarodni nogometni turnir. Prvi del turnirja bo od maja do junija, drugi pa od junija do konca julija. Tekmovali bosta dve skupini s po šestimi klubi. Zmagovalca obeh skupin bosta igrala v finalnih tekmah ob koncu julija in v začetku avgusta. Zmagovalec letošnjega tekmovanja se bo srečal s češkoslovaškim moštvom Duklo, ki mu je uspelo, da je v vseh treh preteklih letih obdržal pokal tega turnirja.

Ni še znano, katera moštva bodo letos tekmovala na newyorškem turnirju, vendar je zanesljivo, da bodo zastopala naslednje države: Jugoslavijo, Madžarsko, Italijo, Spanijo, Anglijo, Francijo, Avstrijo, ZRN, Poljsko, Portugalsko in Švedsko ter Brazilijo. Pričakujejo rekorden obisk, saj so evropska nogometna moštva onkraj morja zelo popularna.

Svetovna razstava bo odprta 22. aprila v prisotnosti najvišjih zastopnikov političnega in javnega življenja ZDA. Aranžerji pričakujejo, da bo razstavo obiskalo 70 do 100 milijonov ljudi. Mnogi med njimi pa si bodo nedvomno želeli ogledati tudi vsaj nekatere športne prireditve.

RUDI ŠTAJDOHAR

Šahovski turnir v Bordeauxu

BORDEAUX, 30. marca. — V tretjem kolu mednarodnega šahovskega turnirja v Bordeauxu je Matanović prekinil s Forintosom (Madžarska), Marić pa remiziral z Gheorghiejem (Bolgarija). Po III. kolu so v vodstvu Marić, Gheorghiu in Darga z 2,5 točke.

Podzvezno prvenstvo

Bratstvo prevzelo vodstvo

Po XVI. kolu nogometnega prvenstva ljubljanske podzveze je vodstvo prevzelo Bratstvo iz Hrastnika; in sicer najvez zaradi poraza Svobode iz Duplice. Svobodo je namreč hudo porazila Sava, kar je nedvomno veliko presenečenje. Tudi visoka zmaga »Slavije« nad »Domžalami« in pa zmaga »Bele krajine« nad »Svobodo« - Kisovec sta presenetili v tem tekmovanju.

Rezultati:

Proletarec	: Ilirija	0:4
Slavija	: Domžale	1:5
Kamnik	: Litija	0:4
Bela krajina	: Svoboda Kis.	3:0
Sava	: Svoboda Dupl.	4:1
Kočevje	: Rudar	1:1
Bratstvo	: Mengeš	6:1

Po XVI. kolu je lestvica podzvezne lige takale:

Bratstvo	16	11	2	2	46:23	24
Ilirija	16	9	4	3	51:24	22
Svob. Dupl.	16	11	0	5	37:19	22
Litija	16	9	4	3	33:24	22
Sava	16	9	2	5	41:21	20
Rudar	16	7	3	6	40:20	17
Domžale	16	8	1	7	31:32	17
Slavija	16	5	6	5	33:31	16
Kamnik	16	6	4	6	27:39	16
Proletarec	16	5	2	9	43:47	12
Mengeš	16	5	2	9	34:50	12
Kočevje	16	4	2	10	25:44	10
Bela kraj.	16	3	2	11	19:43	8
Svobod. Kis.	16	2	2	12	2:51	6

Podzvezna mladinska liga — rezultati:

Slavija	: Domžale	6:1
Bratstvo	: Mengeš	6:0
Bela krajina	: Svoboda Kis.	2:3
Proletarec	: Ilirija	2:0
Sava	: Svoboda Dupl.	5:2
Kamnik	: Litija	2:0
Kočevje	: Rudar	3:2

LESTVICA:

Bratstvo	16	11	2	3	62:19	24
Proletarec	16	12	0	4	51:29	24
Kočevje	16	11	0	5	66:38	22
Kamnik	16	9	3	4	49:24	21
Domžale	16	9	3	4	38:36	21
Slavija	16	10	0	6	50:29	20
Svob. Kis.	16	8	3	5	46:38	19
Ilirija	16	8	1	7	42:26	17
Mengeš	16	5	1	10	24:46	11

Štiri značilnosti z lepimi obeti

Dva razburljiva večera, ki sta minila ob najboljših jugoslovanskih plavalcih, sta za nami. Reški ljubitelji plavanja so napolnili do zadnjega kotička novi bazen, da bi z

PLAVANJE

bučnim odobravanjem dali duška veselju ob razglasitvi drugega mesta zanje. Letošnje zimsko prvenstvo v vodi je kazalo štiri značilnosti: zagrebška Mladost je že tretjič zapored osvojila naslov, Ljubljančani so pospravili največ prvih mest, pojavil se je nov talent Depolo s Korčule in drugo mesto reškega Primorja. Škoda, da se tekem niso mogle udeležiti plavalke splitskega Jadrana, ki so morale zaradi gripe ostati doma.

Zagrebčani so povsem zasluženo segli po najvišjem naslovu, saj so bili zastopani najštevilneje, vrh tega pa tudi dobro pripravljeni. Imeli so finaliste v 18 disciplinah, na 200 m metuljček pa so imeli kar tri zastopnike. Čeprav so si priborili samo eno prvo mesto, ni bila njihova zmaga nikdar ogrožena. Podobno zmagoslavje so si privoščili reški plavalci, ki so se morali pred dvema letoma posloviti od tekmovanja v prvem zveznem razredu. Pred letom dni so dobili dolgo pričakovani pokriti bazen in brž dokazali, da so se z resnim delom oprijeli novih pogojev za delo. V enem samem letu so vznikla imena Bonetti, Sabol, Radovanović in druga, ki so skupaj s starejšimi tekmovalci gospodarili na letošnjem prvenstvu.

Kakor lani, tudi letos ni skoraj nihče napovedoval, da bi se plavalci Ljubljane lahko potegovali za eno višjih mest. Kljub temu pa se je ponovilo prejšnje leto in tako je že drugič zapored prišel v Ljubljano pokal za tretje mesto. Vse te napovedovalce pa so Ljubljančani temeljito poučili, saj so se osemkrat pojavili na prvih mestih in tako dokazali, da je možno tudi brez idealnih pogojev storiti toliko, kolikor niso zmogli ostali. Dedvomno je bil Dani Vrhovšek najuspešnejši plavalec, saj si je priboril trikratni naslov državnega prvaka z rezultati, ki ga uvrščajo v evropski razred. S časom 1:02,4 na 100 m hrbtno bi se bil lani uvrstil na četrto mesto med evropskimi hrbtaši, s časom 2:20,0 na 200 m hrbtno pa na enajsto. Ta uspeh mu vliva mnogo upanja, da si bo zaslužil potni list za Tokio. Urban Dermastija je slavil zmago na 100 m metuljček s časom 1:02,9 in prišel še na drugo mesto na 100 m prosto s časom 58,2. Oba rezultata pa uvrščata med naše najboljše sprinterje. Novi državni prvakinji sta postali še Trtnikova na 100 m prosto in Souvanova na 100 m hrbtno. Da so bili Ljubljančani najplodnejši na tem prvenstvu, priča tudi njihova zmaga v obeh mešanih štafetah. Rezultat moške štafete je celo odličen, saj je samo 3,6 sekunde slabši od rekorda državne reprezentance.

Slovence sta zastopala še Triglav iz Kranja in Celulozar iz Krškega. Triglav je imel tri tekmovalce v finalu, Celulozar pa dva. Vzrok za njuno slabo udeležbo v finalnem delu tekmovanja je ta, da sta oba kluba zelo težavno delala požimi. Kranjčani so npr. pričeli trenirati v novem zimskem bazenu šele pred slabim mesecem in še to v prav malo rožnatih pogojih. V bazen jih puščajo šele po 20. uri, kar je seveda za mladino prepozno. Celulozar je še na slabšem. Imeli so le desetdnevni trening na Reki, sicer pa so si pomagali s telovadbo, ki kajpak ne more nadomeščati vode.

ZLATA TRTNIK — najhitrejša v državi

Korčulanec Depolo je zastopal športno četo JLA in vzbudil z izvrstnimi dosežki splošno pozornost. Postal je pravo odkritje prvenstva, čeprav je prišel iz vrst korčulanskih waterpolistov. Njegov trener, ki trenira tudi olimpijskega kandidata Dijakovića, je dejal, da je to plavalec velikega sloga, ki bo zmožen plavati 100 m prosto pod 56 sekund. Upajmo, da bo res tako . . .!

Čeprav se nam je v predtekih drugega dne zdelo, da so tekmovalci že nekoliko utrujeno, smo se zmotili. Kar smo videli, je le taktiziranje, katerega žrtev bi bil skoraj postal Vrhovšek, saj se je uvrstil v finale kot šesti s časom 2:35,6, sedmi pa je bil Kranjčan Levičnik z 2:36,2. Torej le šest desetink razlike! Slabše pa se je godilo Petermanovi, ki ni prišla do finala samo za eno desetinko sekunde na progi 100 m prsno.

Z Reke je precej znanilcev, da se bomo sčasoma le uveljavili v bazenih tudi v mednarodnih plavališčih. Zlasti glede na čase na 100 m prsno, 200 m hrbtno in 200 m prosto pri moških ter 100 m prsno pri ženskah. DK

Dobri učenci in prijatelji

O treningu grških smučarjev na Pokljuki

LJUBLJANA, 30. marca. — Na Pokljuki se je pred dnevi končal trening grških smučarjev — teka čev, ki ga je vodil trener Janez Pavčič. Le-ta je sekretar planinskega kluba Grčije sta se že v Innsbrucku dogovorila za 10-dnevni trening skupinice grških smučarjev, ki bi se posebej usposobili za tekme na 10 in 15 km. Kot njihova rojakinja sem jih obiskala na Pokljuki.

Najprej naj povem, da poznamo belo odejo v Grčiji le v januarju in začetku februarja, v gorah je seveda drugače. Toda težko so dostopne, razen tega pa so tudi tereni slabi. Na olimpijske igre v Innsbrucku je Grčija poslala tri zastopnike.

Na Pokljuki so mi rojaki povedali, da se od leta 1952 dalje niso več ukvarjali s to zvrstjo zimskega športa. — Od takratnega rodu je ostal samo en tekmovalec, ostali trije pa so mladi in še skoraj začetniki.

Na vprašanje, zakaj so se odločili ravno za Jugoslavijo, so odgovorili, da so vedeli, da se bodo v prijateljski državi dobro počutili, pa tudi cena jim je bila pogodu. Razen tega je zastopstvo v Innsbrucku opazilo, da imajo jugoslovanski tekači zelo izdelano tehniko. Tako so si zagotovili — so poudarili — res dober trening ob izredni pozornosti trenerjev Janeza in Cveta Pavčiča.

Trenerja sta izjavila, da so bili njuni učenci povsem nepripravljeni, pa tudi neprimerno opremljeni. Imeli so prekratke smuči, težke jeklene palice, o mazanju smuči pa so bili skoraj nepoučeni. Najstarejši med njimi, Hristos Bliatkas je sicer že tekmoval, toda njegov slog je bil zastarel, imena ostalih treh Kostas Karacaidis, Antonis Veriotis in Dimitrios Andrealis. — Brata Pavčič sta dejala, da sta bila zelo zadovoljna z marljivimi gosti, ki so v tem kratkem času dosegli lep napredek. Tudi predsednik Smučarske zveze Jugoslavije Konstantinović in predsednik ŽTKS Janez Zemljarič sta ob prihodu gostov iz Grčije izrazila zadovoljstvo, ker se bodo odslej športni stiki med Jugoslavijo in Grčijo razvijali tudi na smučarskem področju.

Grški smučarji so predlagali, naj bi jih eden izmed bratov Pavčičev prihodnjo zimo treniral tudi v Grčiji.

Efim Kassimati — De Latour

Kdo je lahko amater?

Kdor bi dandanes kot zasebnik in na lastno pest poskušal gojiti šport z namenom, da bi se povzpel med vrhunske športnike, bi bil podoben človeku, ki bi se lotil konkurenčnih poskusov proti Rusom ali Američanom za polete v vesolje — tako je mnenje nekin zahodnih strokovnjakov, ki se ubadajo z vprašanji amaterizma in profesionalizma v sodobnem športnem gibanju. Kdor hoče tukaj napredovati, mora delati smotrno in mnogo žrtvovati, predvsem pa mora imeti izpolnjenih naslednjih pet pogojev. Prvič ne sme imeti niti najmanjših skrbi za materialna sredstva, ki so mu potrebna, na voljo mora imeti potrebne športne naprave in rekvizite, pristojni organi morajo podpirati znanstveno delo na tem področju, ker so zahteve na njem vedno bolj prignane, obenem pa imeti na voljo čas za izpolnjevanje po sistemu in se seveda ne more ozirati na zastarele predpise o amaterščini. Kajti velike storitve na športnem področju so prav tako vezane na določene izredne okoliščine (reci: stroške in investicije sploh) kakor na drugih področjih, najsi bo v znanosti, tehniki, umetnosti in — če hočete — tudi v politiki. Tako je to s toliko opevano olimpijsko idejo in njenimi prelepimi plemenitimi težnjami . .

Po domačih krajih

Tekme uslužbencev za notranje zadeve

V počastitev 20-letnice ustanovitve uprave državne varnosti (sedaj organov za notranje zadeve) so kegljači sindikalnih aktivov TNZ Ljubljana in RSNZ organizirali tekme v kegljanju, na katerih je nastopilo šest vrst iz vseh okrajev, med njimi pa izven konkurence tudi vrsta JLA.

Prejšnjo soboto in nedeljo so odigrali dve tekmi po 6x200 lučajev mešano, pri čemer je zmagala vrsta RSNZ z 9535 kegli (4820, 4715) pred TNZ Maribor 9352, TNZ Celje 9322, JLA (izven) 9311, TNZ Ljubljana 9314 in TNZ Koper 9052. Najboljši so bili Čavlović 1677 (858, 819), Kavčič 1675 (853, 822) in Stefe (vsi RSNZ) 1637 ter Žnidaršič (MRB) 1633.

Tekmovanje so končali to soboto z borbenimi igrami 10-članskih vrst v treh tekmah in so bili doseženi tile rezultati: RSNZ 1160, JLA 1138, TNZ Ljubljana 1134, TNZ Koper 1110, TNZ Celje 1088 in TNZ Maribor 1070. T. B.

Svež veter v rokometnem vodstvu

BEOGRAD, 30. marca. — Tukaj je bil včeraj sestanek strokovnega sveta Rokometne zveze Jugoslavije, ki so mu prisostvovali najbolj znani jugoslovanski trenerji. Sklenili so, da bodo izvršnemu odboru RZJ predlagali, naj bi v prihodnje skrbel za priprave jugoslovanske reprezentance zvezni kapetan sam, ne pa trojica funkcionarjev kakor doslej. Za priprave moške nacionalne ekipe so bili doslej odgovorni trenerji Snoj, Jankelić in Simić, za pripravo ženske ekipe pa Vučinić, Henigman in Tičić. Zvezni kapetan naj bi ne bil profesionalec, ampak amater, ki bi po potrebi nameščal trenerje, o katerih bi rokometna zveza menila, da so najboljši.

O tem, da bi spremenili sistem pri pripravah državne reprezentance so začeli razpravljati po delnem neuspehu jugoslovanske ekipe na svetovnem prvenstvu v Pragi. Tamkaj se je namreč jugoslovanska reprezentanca uvrstila komaj na šesto mesto, kar še zdaleč ni v skladu z dejansko vrednostjo našega rokometa in njegove reprezentance.

SMUČANJE

Mladinsko prvenstvo v alpskih disciplinah

BEOGRAD, 30. marca. — Od 3. do 5. aprila bo na smučiščih severnovzhodnega dela Šare pri Brezovici državno prvenstvo v alpskih disciplinah za mladince in mladinke. Prvi dan bo na sporedu smuk, potem slalom in naposled veleslalom.

Naslove državnih prvakov z lanskega prvenstva, ki je bilo na Sljemenu, branijo — smuk: Danica Nišarić (Avala, Bgd) pri mlajših in Vida Tevž (Fužinar, Ravne) pri starejših mladinkah; Janez Lajbaher (Partizan, Tržič) in Mica Gorjup (Jesenice); slalom: Romana Klajndinst (Jes.) in Vida Tevž ter Alojz Potočnik (Fuž.) in Blaž Jakopič (Jes.); veleslalom: Maja Savor (Pantovčak, Zgb) in Milka Fanedl (Fuž.) in Janez Lajbaher ter Igor Zajc (Enotnost, Lj.); v trojni kombinaciji so prvaki Danica Nišarić, Vida Tevž, Janez Lajbaher in Davor Senci (Zgb).

Atleti Olimpije že na planem

LJUBLJANA, 30. marca. — Prejšnjo nedeljo so se atleti Olimpije-Svobode pomerili v krosu, včeraj pa so imeli prvi miting metalcev. V slabem vremenu in na razmočenem terenu so dosegli še kar dobre rezultate. Najbolje so se odrezali mladinci. Disk: člani Kračun 39.90, mladinci Lavrih 39,20, Benčina 36.98; krogla — 6 kg, ml. Benčina 12.54, Lavrih 12.40, kladivo — 6 kg ml.: Zajc 39.78, Kulovec 36.90. K.

Iz mednarodnih aren

Turčija : Jugoslavija 2:0 (2:0)

HAAG, 30. marca. Na mednarodnem turnirju mladinskih nogometnih reprezentanc je ekipa Turčije premagala jugoslovansko reprezentanco 2:0 (2:0).

Ostala srečanja so se končala takole:

Španija : Madžarska 2:1 (2:0) ČSSR : Francija 3:2 (2:0), Škotska : Švica 2:0 (1:0), Anglija : Irska 6:0 (3:0), Avstrija : Severna Irska 3:1 (1:1), Portugalska : Grčija 2:1 (1:1)

Na dirki »Po Tunisu«

Jugoslavija samo s tremi vozači

TUNIS, 30. marca. — Jugoslovanska ekipa na mednarodni kolesarski dirki »Po Tunisu« ne sodeluje več v borbi za ekipni plasma zato, ker so ostali samo še trije vozači, ostali pa so morali odstopiti. Med slednjimi je tudi Škerlj, ki je bil najboljši Jugoslovan do V. etape. Boltežar je v generalnem plasmaju po VII. etapi na 12. mestu s časom 26;29;02. V generalnem plasmaju vodi ekipa Belgije, med posamezniki pa še nadalje Sved Gosta Petterson, s časom 26,12;26

Danes bodo dirkali na VIII. etapi od Gafse do pristanišča Gabes.

Jovanović in Pilić izgubila v finalu

MIAMI BEACH, 30. marca — Avstralska teniška igralca Emerson in Fletcher sta se v finalu tukajšnjega teniškega turnirja v igri parov srečala z Jugoslovanoma Jovanovićem in Pilićem, in ju premagala s 6:3, 6:8, 6:4.

Naslov med posamezniki je osvojil Emerson, ki je v finalu odpravil Španca Santana 7:5, 6:4, 6:2.

Turnir v Montbrisonu

Olimpija zmagovalec

MONTBRISON, 30. marca. — Košarkarji ljubljanske Olimpije so zasedli prvo mesto na mednarodnem turnirju. Olimpija je v finalu premagala poljsko ekipo iz Wroclawa 60:41 (26:19).

Najboljši strelec na turnirju je bil Poljak Lopatka, ki je na dveh tekmah nametal 52 košev. Za njim je igralec Olimpije Logar z 39 koši itd.

Za krožnik juhe, pripravljene z ETO zelenjavno začimbo

V ETO JUHO LAHKO VKUHATE:

BISKVITNE KOCKE:

ETO juho pripravimo po navodilu na vrečki.

BISKVITNE KOCKE (biskvitni ponvičnik): 2 jajci, 4 dkg moke, sol in seseklјan zelen peteršilj. — Trdemu snegu iz obeh beljakov primešamo rumenjaka, sol, moko in peteršilj. To zmes damo v namazano in z moko potreseno ponev in spečemo, pečeno pa razrežemo na kocke. Serviramo na posebnem krožniku.

KOLINSKA TOVARNA HRANIL — LJUBLJANA.

Časopisno podjetje »DELO, podružnica Novo mesto

sprejme

1. VESTNEGA RAZNAŠALCA
2. KOLPORTERJA za kiosk
3. POVERJENIKE za pridobivanje novih naročnikov

(primerno za dijake)

ZASLUŽEK ZA NAVEDENA MESTA JE DOBER

INDUSTRIJA IN RUDNIKI NEKOVIN

„KREMEN" - Novo mesto

razpisuje delovno mesto

GRADBENEGA INŽENIRJA ali GRADBENEGA TEHNIKA

za obrat STEKLARNO v izgradnji

Osebni dohodek po dogovoru. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Ponudbe sprejema splošni sektor podjetja. 2824

ZDRAVILIŠKO GOSTINSKO PODJETJE ROGAŠKA SLATINA

sprejme v redno delovno razmerje

- dva vodovodna inštalaterja ali ključavničarja
- elektrikarja

Nastop službe takoj ali po dogovoru. Za stanovanje je priskrbljena opremljena soba. Ponudbe sprejemamo do zasedbe delovnih mest na naslov podjetja 2625

IZŠLA JE NOVA ŠTEVILKA tovarševega NN „PLAČANI STRELEC" avtorja WESLEYA RAYA.

Priskrbite si pravočasno novo številko pri najbližjem prodajalcu časopisov

Eksplozija bencinskih hlapov

V minulem tednu je bila to najhujša nesreča, ki spet opozarja na neprevidno ravnanje z eksplozivnimi snovmi v stanovanju

LJUBLJANA, 30. marca — Minulo nedeljo ob 16,39 je nastala v stanovanju Franca Vintarja Privoz 11, v Ljubljani, huda eksplozija bencinskih hlapov. Eksplozija je nastala v kopalnici, kjer je žena Jožefa v bencinu prala obleko, pri čemer je imela prižgan plinski bojler. O podobnih nesrečah je bilo že veliko napisanega, dovolj je bilo nasvetov, kako je treba ravnati z bencinom v stanovanjih, dovolj opozoril o nevarnostih bencinskih hlapov, če pridejo v dotik z iskro ali celo plamenom. Eksplozija je povzročila precej gmotne škode; razbila je več šib, iztrgala okenske in vratne okvire ter jih vrgla iz stanovanja precej stran od hiše. Poškodovala je zidove v stanovanju, vmesno steno pa dobesedno prestavila za nekaj centimetrov. Močne opekline sta dobila mož in žena, medtem ko je 15-letno hčer Darinko pritisk vrgel iz kuhinje na dvorišče z divanom vred. Na srečo Darinka ni bila huje ranjena. Škoda je ocenjena na 400.000 din.

Minuli teden so goreli trije gospodarski objekti — kozolec, ki ga je zažgal 5 let star otrok, skedenj, v katerem je bilo seno, deske, plug in drugo poljsko orodje. Tudi tega sta zažgala dva otroka. Zgorelo je še gospodarsko poslopje, v katerem je bilo 2,5 tone sena in več kosov poljedelskega orodja. Preiskujejo še vzrok požara, skupna škoda na teh treh objektih znaša 2,300.000 din.

Med hudo nevihto je udarila strela v zvonik piranske cerkve. Zaradi močnega treska je popokalo nekaj šip na poslopju bolnišnice in na nekaterih drugih stavbah.

Zaradi slabega dimnika so se vžgali v stanovanju Darinke Zdravič iz Ljubljane leseni stropni trami. Ogenj je prodrl v stanovanje in plameni so že zajeli pohištvo. Stanovanje je bilo prazno in zaklenjeno. Požar so ugotovili sostanovalci po dimu, ki je prodiral skozi okenske špranje. Na srečo je dim zadrževal širjenje požara. Gasilcem je za to tudi uspelo, da so požar hitro lokalizirali in pogasili.

M. V.

Včeraj v koprski luki

KOPER, 30. marca. — Danes so v luki naslednje domače ladje: »Zemun«, ki razkiada laneno seme, »Ravni Kotari«, ki razkiada umet. gnojilo, »Tamnava« in »Plataka«, ki razkladata juž. sadje, dalje izraelska ladja »F Buismane, ki razkiada banane, nizozemska ladja »Sonja«, ki tudi razkiada južno sadje, italijanska ladja »Ricardo Manuel«, ki naklada les v tranzitu. Na sidru čakajo na raztovor domače ladje »Natko Nodilo«, »Biograd« in »Jelsa« ter grška ladja »Anastasia«. Z. T.

Konec omejitev na cesti Zagreb-Reka

ZAGREB, 30. marca (Tanjug). V republiškem sekretariatu za promet in pomorstvo so sporočili, da je od 30. marca na cestah Zagreb—Reka in Zagreb—Vrbovac—Bjelovar spet dovoljen promet z avtobusi in tovornimi vozili do 12 ton bruto teže brez prikolic. Za vozila nad 12 ton in vozila s prikolicami bo promet na teh cestah spet dovoljen od 10. aprila. Šoferje na teh cestah posebej opozarjajo, naj se za varnost v prometu drže vseh določenih omejitev hitrosti in drugih znakov.

V prvem tromesečju 723 prometnih nesreč

LJUBLJANA, 30. marca — V prvih treh mesecih letošnjega leta se je na cestah v naši republiki pripetilo 723 prometnih nesreč. Smrtnih žrtev je bilo 29. V istem razdobju lani so bile 604 nesreče, smrtno pa se je ponesrečilo 22 ljudi.

Osebni avto se je prevrnil v jarek

NOVO MESTO, 30. marca — Sinoči se je na cesti v Karteljevem pri Novem mestu iz neznanega vzroka prevrnil s ceste v tri metre globok jarek osebni avtomobil brez registrske tablice, ki ga je upravljal Radoslav Marković, uslužbenec tovarne »Crvena zastava« iz Kragujevca. Škode na avtomobilu je za 400.000 dinarjev. Voznik je ostal nepoškodovan.

Pri prehitevanju zadel pešca

MARIBOR, 30. marca — Mopedist Pavle Požgan je včeraj ob 11,50 v Radljah ob Dravi pri prehitevanju zadel pešca Mihaela Stoparja, Pešec je šel po desni strani ceste in se je v trenutku, ko ga je prehiteval mopedist, obrnil, mopedist pa ga je zadel v levo nogo in mu jo zlomil. Pešca so odpeljali v slovenjegraško bolnišnico.

Minuli teden 4 mrtvi na cesti

V 82 nesrečah je bilo ranjenih 115 oseb — Gmotno škodo cenijo na

LJUBLJANA, 30. marca. V minulem tednu se je v Sloveniji pripetilo 82 prometnih nesreč. Ranjenih je bilo 119 oseb, štirje od teh so umrli. Gmotno škodo so ocenili na približno 25 milijonov dinarjev.

Med povzročitelji nesreč je bilo 48 voznikov motornih vozil, osem mopedistov, osem kolesarjev in 14 pešcev. Tri nesreče pa so se zgodile zaradi objektivnih vzrokov.

Dve smrtni nesreči sta se pripetili na železniškem prehodu. Prva na nezavarovanem prehodu pri Podklancu v okolici Dravograda v nedeljo, 22. marca. Lokomotiva je z vso silo zadela avtomobil, ki je zapeljal na progo, tako da je potnico vrglo iz avtomobila in je bila takoj mrtva. Voznik, ki je tudi padel iz avtomobila, je bil hudo ranjen.

V ponedeljek, 23. marca se je pripetila podobna nesreča na zavarovanem prehodu čez progo v Podkorenu. Zapornice niso bile pravočasno zaprte; na progo je pripeljal vojaški »jeep«, v katerem so bili poleg voznika še štirje potniki. Enega izmed njih, kapetana JLA, je takoj po trčenju vrglo iz avtomobila in je obležal mrtev. Drugi trije so bili hudo ranjeni ter so jih odpeljali v jeseniško bolnišnico, šoferju na srečo ni nič hudega. Lokomotiva je potiskala avtomobil še kakih 70 metrov, preden je strojevodja lahko ustavil vlak.

O drugih dveh nesrečah, ki sta tudi zahtevali smrtni žrtvi, smo obširno poročali. Pripetili sta se v petek zvečer, ena v Ljubljani, druga pa na avto cesti v bližini odcepa proti Mokricam. V Ljubljani se je osebni avto zaletel v trolejbus, pri čemer se je smrtno ponesrečila sopotnica, ki je sedela na prednjem sedežu. Voznik in druga sopotnica, ki je sedela zadaj, pa sta se hudo ranila. Avtomobil je z veliko hitrostjo pripeljal po Prešernovi cesti proti Viču. Voznik je hotel zaviti na Tržaško cesto, vendar mu to ni uspelo, peljal je kar naprej do Aškerčeve ulice in v križišču trčil v zadnji del trolejbusa. Voznik ni zavíral, čeprav je pred križiščem znak »stop«.

Približno ob istem času je po avto cesti peljal tovorni avto s priklopnikom. Počili sta mu obe zadnji levi gumi. Avto je zaneslo, priklopnik se je odtrgal in se prevrnil na spodnjo cesto, nakar se je prevrnil še tovornjak. Voznik je ob cesti zakuril ogenj in tako opozarjal avtomobiliste na nevarnost. Iz Brežic je tedaj pripeljal »volkswagen« in se kljub opozorilnemu ognju z veliko hitrostjo zaletel v prevrnjen kamion. Ljudje, ki so pritekli pomagat ponesrečencem, so v razbitinah osebnega avtomobila videli žalosten prizor. Voznik je bil mrtev, ženska, ki je sedela v zadnjem delu avtomobila, je bila hudo ranjena, sopotnik na prvem sedežu pa tudi.

—VER

Pol milijona škode zaradi neprimerne hitrosti

LJUBLJANA, 30. marca — Z osebnim avtom LJ-137-66 se je sinoči ob 22,30 Ignac Perne zaletel v tovornjak GO-17-58, ki ga je upravljal Milan Ščurk. Perne se je z neprimerno hitrostjo peljal iz Domžal proti Ljubljani. Ker je vozil po levi strani ceste, se je pred hišo štev. 217 v Črnučah zaletel v tovorni avto, ki je pripeljal nasproti. Perne se je pri nesreči ranil po levi nogi in kolku ter so ga odpeljali na nezgodno postajo; preiskali so mu tudi kri. Škode na obeh avtomobilih pa je za nekaj več kot pol milijona dinarjev.

Neprevidno je prehiteval in se zaletel

AJDOVŠČINA, 30. marca — V Logu nad Vipavo in Ajdovščino se je včeraj ob 12,30 Franc Bačar z oseb. avtom KP-29-10 zaletel v osebni avto TS-15885, s katerim se je peljal Tržačan Emilio Gregori. Bačar je peljal iz Vipave proti Ajdovščini, prehiteval je neki osebni avto, ko je nasproti pripeljal tržaški avtomobil. Pri nesreči se je Gregori udaril v prsi, njegov sopotnik Ivan Jamšek pa je dobil pretres možganov in so ga odpeljali šempetrsko bolnišnico. Na avtomobilih pa je za nekaj manj kot 300 tisoč dinarjev škode.

Ostrejši ukrepi v prometu na Hrvatskem

Lani je v sosednji republiki 326 ljudi izgubilo življenje v prometnih nesrečah

ZAGREB, 30. marca. Na Hrvatskem je bilo v zadnjih petih letih v prometnih nesrečah ranjenih 22.000 ljudi, gmotno škodo pa cenijo na dobre 3 milijarde din. Samo lani se je pripetilo 6.649 prometnih nesreč, v katerih je izgubilo življenje 326 ljudi, nad 4000 pa je bilo ranjenih.

Po krivdi šoferjev, pešcev in potnikov se je pripetilo 70% prometnih nesreč. Največ nesreč so na cestah od tujcev zakrivili Nemci; slede jim Avstrijci, Italijani in Francozi. Število prometnih nesreč narašča vzporedno z občutnim naraščanjem števila mopedov.

Odbor za notranjo politiko izvršnega sveta sabora meni, da so potrebni nujni ukrepi za zmanjšanje števila prometnih nesreč. Odbor je predlagal, naj bi poostrili kazni za prometne prekrške. Šoferska dovoljenja naj bi vzeli ne le samo pijanim šoferjem, marveč tudi tistim, ki se vedejo na cestah »objestno«. Strože bi bilo treba kaznovati tudi šoferja, ki uporablja pokvarjeno vozilo.

Na nekaterih cestah naj bi ponoči ter ob sobotah in nedeljah omejili vožnjo z vozovi in bicikli, vsi mopedisti pa bi morali opraviti izpit iz prometnih predpisov.

T. V.

Enajst obtožencev

V pretepu je bil ubit Mirko Gradišek iz Trbovelj

LJUBLJANA, 30. marca. Danes se je začela pred petčlanskim senatom ljubljanskega okrožnega sodišča razprava proti Esedu Husiću, ki je obtožen, da je 15. avgusta lani ubil v Trbovljah blizu gostilne »Španc« 22-letnega Mirka Gradiška. Hkrati z njim se zaradi sodelovanja v pretepu, v katerem je bil ubit Gradišek, zagovarjajo še trije Esedovi bratje Ethem, Omer in Muhamed, vsi doma iz Čaglica (občina V. Kladuša, BiH), ter Husa Osmankić, Janez Ahlin, Franc Lukančič, Vinko Žibert, Ladislav Potokar, Janez Žlak in Albert Barič.

Malo pred polnočjo 15. avgusta lani je bilo v gostilni »Španc« več družb. Husa Osmankić se je v veži pogovarjal z nekim dekletom. Mimo je prišel Ahlin, ki je namignil dekletu, naj gre z njim. Ob tem je padlo nekaj žaljivk, kar je bilo dovolj, da je več domačinov napadlo obtožene brate in Osmankića. Le-ti so se umaknili iz gostilne. V medsebojnem prerivanju in obmetavanju s kamni je eden iz skupine hudo ranil Gradiška v vrat, tako da je že med prevozom v bolnišnico umrl.

Čez nekaj časa so prišli v samski dom miličniki, vendar pri nikomer niso našli noža. Šele pri podrobnejši preiskavi so našli tri od dežja izprane nože. Med preiskavo in na današnji obravnavi je Esed Husić trdil, da ni zabodel Gradiška. V preiskavi so bratje deloma drug drugega obremenjevali, prav tako na današnji obravnavi. Nobeden pa ni konkretno odgovoril, kdo je udaril Gradiška. Vsi so le videli, da je »nekdo imel v rokah razbito steklenico«. Jutri bodo zaslišali preostale obtožence.

Otrok pod mopedom

MURSKA SOBOTA, 30. mar. Davi se je v Malincih (v soboški občini) zgodila prometna nesreča, pri kateri je dobil hujše telesne poškodbe triletni Slavko Ozmec iz Melinec. Otrok je tekel po vaški cesti, kjer je po sredini cestišča vozil 27-letni mopedist Štefan Kramar iz Srednje Bistrice. Pri tem je otrok prišel pod moped. Kramar je kazal znake vinjenosti. Slavka Ozmeca so takoj prepeljali v soboško bolnišnico.

B. B.

Huda nesreča motorista

GORNJA RADGONA, 30. mar. — V Drobtinčih v radgonski občini se je sinoči po 19. uri peljal 26-letni Franc Pisanec iz Apač (s sopotnikom) in na blagem ovinku zavozil s cestišča v poldrug meter globok jarek. Zatem se je zaletel še v leseno vrtno ograjo, kjer je obležal hudo ranjen po glavi. Motorist je vozil motorno kolo v vinjenem stanju; tako so ga prepeljali v soboško bolnišnico. Sopotnik Anton Trošt iz Črncev ni bil ranjen.

B. B.

IZDAJA IN TISKA ČASOPISNO PODJETJE DELO, LJUBLJANA, TOMŠIČEVA 3 — UPRAVA TOMŠIČEVA 1 — TELEFONI 23-522 DO 23-526 — OGLASNI ODDELEK: LJUBLJANA, TITOVA 1, TELEFON 21-896 — PRODAJNI ODDELEK: LJUBLJANA, TITOVA 1, TELEFON 20-463. PODRUŽNICA LJUBLJANA, TELEFON 21-832. POŠTNI PREDAL 29 — BRZOJAVNI NASLOV: »DELO«, LJUBLJANA. ŽIRO RAČUN PRI NARODNI BANKI LJUBLJANA 600-11-1-167 — MESEČNA NAROČNINA 550 DINARJEV — ROKOPISOV NE VRAČAMO

Telefon dežurnega urednika: 20-646

Gledališče

DRAMA

Torek, 31. marca, ob 19.30: Kesselring: ARZENIK IN STARE ČIPKE (komedija). Abonma K. — (Vstopnice so tudi v prodaji.)
Sreda, 1. aprila, ob 19.30: Behan: TALEC (komedija). — Abonma Dijaški 9 večerni. (Nekaj vstopnic je tudi v prodaji).
Od danes dalje so v prodaji vstopnice za sobotno in nedeljsko predstavo — komedijo »Kdo se boji Virginije Woolf« v soboto 4. aprila in komedijo »Arzenik in stare čipke« v nedeljo, 5. aprila, obakrat izven abonmaja (tel. št. 21-402).

OPERA

Torek, 31. marca, ob 19.30: Beethoven: FIDELIO. — Abonma D. — (Vstopnice so tudi v prodaji.)
Sreda, 1. aprila, ob 19.30: Massenet: MANON. Abonma H. (Manon — Vilma Bukovčeva, de Grieux — Rajko Koritnik. Vstopnice so tudi v prodaji.)

Od danes od 18. ure dalje bodo v Operi v prodaji vstopnice za prvo izvenabonmajsko predstavo Massenetove »Manone«, ki bo v soboto, 4. aprila in ko bo prvič v letošnji novi izvedbi pel vlogo de Grieuxa Rudolf Francl, z Nado Vidmarjevo Manon. Prav tako bodo od danes dalje tudi v prodaji vstopnice za »Fausta« za nedeljo, 5. aprila, ko bo v naslovni vlogi nastopil gost Jan Hlavse, član Narodnega divadla v Pragi. Za »Fausta« so cene zvišane, od 700 din navzdol.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO, Gledališka pasaža:

Torek, 31. marca, ob 19.30: P. Ustinov: LJUBEZEN STIRIH POLKOVNIKOV (komedija). — Abonma Mladinski II. (Vstopnice tudi v prodaji.)
Sreda, 1. aprila, ob 19.30: P. Ustinov: LJUBEZEN STIRIH POLKOVNIKOV (komedija). Abonma Kolektivi S. (Vstopnice tudi v prodaji.)

MALO GLEDALIŠČE Ljubljana — Komenskega 12

Torek, 31. marca, ob 17. uri: V DEŽELI PRAVLJIC, II. program. Abonma C in izven. Za osnovne šole: Ledina, Prule, V. Pregarc, Z. Runka in T. Tomšiča.
Predprodaja eno uro pred pričetkom.

Koncerti

Radio-televizija Ljubljana bo priredila v sredo, 1. apr. ob 20.30 v Studiu 14 Radijskega doma VEČER SKLADB SLAVKA OSTERCA. Na sporedu bodo naslednja Osterčeva dela: »Belokranjska suita« za ženski in »Vstajenje« za mešani zbor, »Koncert za violino in 7 instrumentov«, »Sonata za saksofon in klavir« ter ciklus »Male pesmi za Irenoc«. Sodelovali bodo: tenorist Mitja Gregorač, violinist Rok Klopčič in saksofonist Srečko Dražil kot solisti, pianista Marijan Lipovšek in Pavel Šivic, Komorni zbor RTV Ljubljana pod vodstvom Lojzeta Lebiča in ansambel »Slavko Osterc« pod vodstvom Iva Petrića. Vstopnice so v prodaji po enotni ceni 100 din v recepciji RTV Ljubljana. K

BOROŠKI HARMONIKARSKI ORKESTER iz Beljaka bo gostoval drevi ob 20.15 v Filharmoniji s koncertom originalnih skladb za to sestavo. Ansambel vodi RUDOLF PILIH, solista sta RUDI KAIMER in HERMANN ORTNER. Vstopnice dobite v Filharmoniji od 10. do 12.30 in od 16. do 18. ure.

PIANIST ALDO CICCOLINI bo koncertiral v petek, 3. aprila v Filharmoniji za BELI ABONMA. K

RTV Ljubljana

SPORED ZA TOREK

5.00—8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored in dnevni koledar) — vmes ob 6.20—6.35 Začetni tečaj angleščine — 24. lekcija; 8.05 Od tod in ondod; 8.35 Nekaj domačih v instrumentalni zasedbi; 8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo — Nenavaden obisk v Slovenskem šolskem muzeju; 9.25 Popevke se vrstijo; 10.15 Veliki zabavni orkestri; 10.40 Drobni prizori iz Thomasove »Mignone«; 11.00 Pozor, nimaš prednosti! (Oddaja za voznike in potnike motornih vozil); 12.05 Zabavna glasba; 12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Dolfe Cizelj: Naredimo načrt, kako bomo spravljali seno; 12.25 Domači napevi za opoldne; 13.15 Obvestila in zabavna glasba; 13.30 Majhen koncert popularne domače glasbe; 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo (ponovitev) Potovanje v Indijo; 14.35 Mariborski komorni zbor poje skladbe Rada Simonitija, dirigent Rajko Stkošek; 15.15 Zabavna glasba; 15.30 V torek nasvidenje; 16.00 Vsak dan za vas; 17.05 Koncert po željah poslušalcev; 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu; 18.10 Madžarska zabavna glasba; 18.25 Plesni orkester RTV Ljubljana in njegovi solisti (24. oddaja); 18.45 Na mednarodnih križpotjih; 19.00 Obvestila; 19.05 Glasbene razglednice; 19.30 Radijski dnevnik; 20.00 Slovenske narodne za solo, zbor in orkester v priredbi Karla Pahorja; 20.20 Radijska igra— F. M. Dostojevski: Krokodil; 21.14 Od balade do burleske; 22.10 Glasbena medigra; 22.15 Skupni program JRT — Studio Beograd — Zabavni ansambli RTV Beograd; 23.05 Za vsakogar nekaj; 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje.

DRUGI PROGRAM

19.00 Napoved II. programa — poročila; 19.05 Tečaj makedonskega jezika — 24. lekcija; 19.20 Iz del skladatelja Camilla Saint-Saensa; 20.00 Po svetu jazza — Jazz pod drobnogledom — III. 20.30 Radijski dnevnik II. programa; 20.45 Igor Stravinski: »Kralj Edip«, opera-oratorij v dveh dejanjih (Soliste, zbor in orkester dirigira skladatelj, pripovedovalec Jean Cocteau); 21.45 Godala v noči; 22.00—22.10 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled sporeda II. programa za naslednji dan.

Kino

SPORED ZA TOREK

KINOTEKA, Miklošičeva c. 28: franc. film VEČERNI OBISKOVALCI. Režija: Marcel Carné. Glav. vl.: Arletty, Alain Cuny, Marie Déa, Marcel Herrand, Jules Berry, ob 15., 17. in 20. uri. Prodaja vstopnic od 14. ure dalje.
KINO UNION: amer. barv. CS film ŠTIRJE APOKALIPTIČNI JEZDECI. — Igrajo Glenn Ford, Ingrid Thulin in Charles Boyer. Brez tednika. Predstave ob 15, 17.45 in 20.30. Zaradi izredne dolžine filma cene vstopnic zvišane. Ob 10. uri matineja ital. franc. filma SOBOTNE ZABAVE.
KINO KOMUNA: angl. film ŽENA V DOMAČI HALJI. Yvonne Mitchell je bila nagrajena za najboljšo žensko vlogo v Berlinu 1958. Tednik F. N. 13. Predstave ob 15, 17 19 in 21. uri.
KINO SLOGA: ameriški vojni film »VOJNI HEROJ«. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. uri.
KINO VIC: amer. barv. vojni CS film NAVARONSKA TOPOVA. Predstave ob 15, 17.45 in 20.30. Zaradi izredne dolžine filma cene vstopnic povišane.
KINO ŠIŠKA: ameriški barvni CS western SEDEM VELICASTNIH. Režija: John Sturges. Igrata Yul Brynner in Horst Buchholz. Predstave ob 15, 17.30 in 20. uri. Zaradi izredne dolžine filma cene vstopnic povišane.
Prodaja vstopnic v vseh kinematografih od 13. ure dalje.
MLADINSKI KINO: ameriške barvne risanke EL MAGNIFICO, ob 10 in 16. uri. (Samo danes.) VEČER DOBREGA FILMA — francoski film IGRA LJUBEZNI, ob 19.30.
KINO SAVA: mehiški film NAZARIN, ob 16, 18 in 20. uri.
KINO TRIGLAV — LJUBLJANA: švedski film POLETJE Z MONIKO. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. uri. Film bomo danes zadnjikrat predvajali.
KINO LITIJA: angleški barvni CS film PEKLENSKI KLUB, ob 17 in 19.30.
KINO RADOMLJE: švedski VV film SODNIK, ob 19. uri.
POTUOČI DOMŽALE: gostuje v MORAVČAH s franc. filmom PLOČNIK PARIZA, ob 19. uri.
KINO DOM — KAMNIK: RAZBURKANO MORJE, ob 20. uri.
KINO RADOVLJICA: francoski film POLNOČNI SESTANEK, ob 20. uri.
KINO CENTER — KRANJ: amer. film »GENERAL« BUSTERJA KEATONA, ob 17 in 19. uri.
KINO STORŽIČ — KRANJ: švedski film VOJNI ZLOČINCI, ob 16, 18 in 20. uri.
KINO »KRKA«, NOVO MESTO: italijanski film »MRK«, ob 15, 17 in 19. uri.
KINO SORA — ŠKOFJA LOKA: ruski film PETER VELIKI, ob 20. uri.
KINO PLAVŽ — JESENICE: ameriški barvni CS film ORJAK IZ RHODESA, ob 18 in 20. uri.
KINO RADIO — JESENICE: ital. franc. barvni CS film BAGDADSKI TATIČ, ob 17 in 19. uri.
KINO DOM JLA, NOVO MESTO: zahodnonemški film DEZERTER«.
KINO METROPOL — CELJE: italijanski barvni film PASJE ŽIVLJENJE, ob 16, 18 in 20. uri.
KINO ČRNOMELJ: francoski film SERENADA, ob 20. uri.
KINO DEL. DOM — TRBOVLJE: francoski VV film BURKEŽI (komedija), ob 18 in 20. uri.
KINO PARK — MUR. SOBOTA: zahodnonemški film DEKLE S FLAMSKEGA, ob 17.30 in 20. uri.
KINO »SVOBODA«, SEŽANA: angleški film TUDI TO JE LJUBEZEN, ob 20. uri.
KINO »SOČA«, NOVA GORICA: ameriški barvni film APRILSKA LJUBEZEN.
KINO »SVOBODA«, ŠEMPETER: francoski barvni film NA JAMAJKO.

Čestitka

Dipl. inž. PRIMOŽU ZONTARJU za diplomo iskreno čestita družina Košir. Č

Zapora cest

Cestno podjetje v Celju obvešča uporabnike ceste Podsreda—Bistrica ob Sotli, da je zaradi porušitve mostu v km 1,00 (Levstikov most) cesta zaprta za ves promet do 4. 4. 1964. Obvoz Podsreda — Buče — Prelasko — Bistrica ob Sotli. O

Republiški sekretariat za promet SRS obvešča, da je cesta Trojane — Zagorje zaradi zmehčane podlage zaprta za tovornjake s prikolicami. O

Obvestila

NARODNA GALERIJA. Danes ob 18. uri bo po razstavi Straussov strokovno vodstvo. O

OBVEŠČAMO vse, ki so bili v letu 1963 zaposleni v podjetju OBC »Zarja« Zalec, da prevzamejo pri blagajni podjetja svoj delež ustvarjenega dohodka v letu 1963. O

DESETTISOČI vaših sotrpinov, ki so kakor vi bolehali na želodcu, jetrih, žolču in črevesju, so se pozdravili z učinkovitim prirodnim zdravilom: rogaškim »Donat« vrelcem. Vprašajte zdravnika! Zahtevajte »Donat« v svoji trgovini, te pa ga dobe v Ljubljani pri »Prehrani« in Mercatorju.

V MESTNI GALERIJI v Ljubljani je razstava del članov Zveze likovnih umetnikov uporabnih umetnosti Jugoslavije, ki je odprta od 10. do 18. ure. O

DRUŠTVO likovnih pedagogov Slovenije prireja II. republiško razstavo »Otroci grafiki — otroci kiparji«. Otvoritev razstave bo danes v torek, 31. marca 1964 ob 18. uri v prostorih Moderne galerije v Ljubljani. Razstava je pomemben likovni in kulturni dogodek. Zbrana in razstavljena so najboljša grafična in kiparska otroška likovna dela iz vse Slovenije. Pripravljalni odbor društva vljudno vabi k otvoritvi in ogledu razstave! O

Maribor

DEŽURNA LEKARNA:
Torek, 31. marca: lekarna »Meljes«, Meljska 2.

KINO:

UNION: špansko-italijanski CS film OSVAJALEC MARACAIBA.
PARTIZAN: francoski CS film JULES IN JIM.
UDARNIK: ameriški barvni CS film PLAMTEČA ZVEZDA.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE:

Torek, 31. marca, ob 16. uri: Roksadnić: ANDREA — za ZIS.
Ob 20. uri: Čajkovski: EVGENIJ ONJEGIN, red ZMS, beli. Abonente ZMS beli opozarjamo, da imajo tokrat izjemoma pričetek predstave ob 20. uri.
Mariborska Opera pripravlja v režiji Cirila Debevca k. g. in pod glasbenim vodstvom Marka Žigona Nicolajevo opero VESELE ŽENE WINDSORSKE. Kostumograf: akad. slik. Vlasta Hegedušić, scenograf: Jože Polajnko.

KOMPAS OBVEŠČA

VABIMO NA NAŠE IZLETE

RIM—NEAPELJ — šestdnevni prvomajski izlet; prijave do 31. marca;
MÜNCHEN — petdnevni avtobusni izlet na mednarodni obrtniški velesejem v maju; prijave do 5. aprila;
PARIZ—LONDON — osemdnevni izlet v maju; prijave do 23. aprila;
PRAGA — tridnevni avtobusni izlet na mednarodno nogometno tekmo Jugoslavija : Češkoslovaška; odhod iz Ljubljane 16. maja; med potjo ogled Dunaja; prijave do 15. aprila;
PO SEVERNEM JADRANU — tridnevni prvomajski izlet s posebno ladjo na Mali Lošinj in Rab; prijave do 20. aprila;
RAB — tridnevni prvomajski izlet z ladjo; prijave do 20. aprila;
PARIZ — sedemdnevni avtobusni izlet v maju na mednarodni salon gradbenih strojev; prijave do 31. marca;
TOKIO — 12-dnevni izlet s posebnim letalom na Olimpijske igre v oktobru; ogled Bombaya in Hong-Konga; prijave do 1. avgusta;
NEW YORK — 11-dnevni izlet s posebnim letalom na Svetovno razstavo; prijave do 15. maja;
MOSKVA — 14-dnevni izlet po Sovjetski zvezi; ogled Moskve, Leningrada in Kijeva ter na povratku Budimpešte; prijave do 15. maja.
Prijave za izlete sprejemajo vse poslovalnice KOMPASA, kjer dobite tudi programe posameznih izletov in ostale informacije: Na željo pošljemo programe izletov tudi po pošti. Sporočite vaše želje in naslov Turističnemu podjetju KOMPAS Ljubljana.

Mali oglasi

SOBO potrebujeta dva mirna študenta. Ponudbe pod »Ljubljana« upravi. 4051-6

LAMBRETTO (17.000 km), dobro ohranjeno in gradivo (les) za garažo prodam. Ogled v popoldanskem času od 15.—17. ure v Martina Krpana ul. 24/I., stanovanje št. 4. 4053-3

SASIJO 5 ton, 76 cm široko, 6 m dolgo, kupi Ljubić, Zagreb, Tuškanac 56/a. 4044-3

MLAJŠO UPOKOJENKO sprejmem k štiričlanski družini za dopoldne. Ponudbe v oglasni oddelek pod »15. maja«. 4046-1

BRIVSKO POMOČNICO sprejmem takoj. Ponudbe pod »Dobra«. 4035-1

ŽENSKO sprejmem za varstvo otroka od 8. do 14. uri. Stariha, Celovška 74 — dopoldne. 4042-1

SOBO, opremljeno ali prazno, nujno potrebuje uslužbenec, po možnosti v bližini železniške postaje. Ponudbe pod »Sama«. 4039-6

SIVILJO, katera me nauči šivati perilo, sprejmem takoj. Ponudbe pod »Dobro plačam«. 4041-8

FRIZERKO, lahko je tudi začetnica, sprejme salon »Izabela«, Šentvid. 4040-1

VOLKSWAGEN 52 export, brezhiben, kupim. Ponudbe po telefonu 31-694 do 14. ure. 4037-3

OTROŠKO posteljico poceni prodam. Kupic, Perузzijeva c. 91, Ljubljana. 4034-4

ENOSOBNO stanovanje z garažo zamenjam za dvosobno. Ponudbe pod »Ljubljana«. 4050-6

DOPOLDANSKO ali celodnevno pomoč v gospodinjstvu (starejša oseba) nujno potrebuje odrasla tričlanska družina. Pojasnila vsak dan od 14. do 16. ure. Rems, Prule 23. 4047-1

REALITETNA PISARNA, Ljubljana, Tavčarjeva 6 proda: hišo v kateri je štirisobno stanovanje vseljivo proti zamenjavi dvoinpolsobnega najemniškega, Ljubljana-Center, 7,000.000 din. Hišo, vseljivo (dve dvosobni stanovanji), vrt, pri Ljubljani, 4,100.000. Polovico hiše, vseljive pri Grosupljem (dve dvosobni stanovanji), 3,000.000 din, dvosobno stanovanje 1,500.000. Trgovski lokal, vseljiv, Ljubljana, 3,000.000 din. Hišo, vseljivo, Črnuče. Posestvo, hiša, poslopja, zemlje 7 ha, pri Mokronogu, vse takoj vseljivo, 2,000.000 din. Hišo, enodružinsko, štirisobno stanovanje, komfortno, vseljivo, Ljubljana. — Hišo, enodružinsko, vseljivo, Šoštanj, 5,000.000 din. Vilo, enodružinsko, delno vseljivo, Laško, 12,000.000 din. Hiše pri Domžalah, vseljive, po 1,900.000, 2,800.000, 3,500.000 din. Podrobnejše informacije dobite osebno v naši pisarni 2752-1

IZGUBLJENA zlata zapestnica v soboto, 28. 3. od trga do samopostrežne trgovine ter trolejbusne postaje Ilirija-Vič. Poštenemu najditelju dam nagrado. Kočevar, Vrhovnikova 11. 4032-8

DVE HIŠI — VILI v Portorožu kupim za inozemce. Ponudbe pod »Sidro«. 4028-7

SOBO potrebuje uslužbenka kjerkoli v Ljubljani. Ponudbe pod »Takoj«. 4012-6

ZA ENOSOBNO stanovanje v Ljubljani ali najbližji okolici dam nagrado 300.000 din. Ponudbe pod »Odločbar«. 4009-6

28. MARCA dopoldne je ušel zeleni papagajček. Vrnite proti nagradi v Hrenovo 10/I. 4025-8

PES, lovski terier; star 10 tednov, se je izgubil v okolici »Leva«, 29. III. okoli 21. ure. Juh, Vošnjakova ul. 4. 4026-8

DVOSTANOVANJSKO HIŠO ali posamezne prostore prodam v Domžalah 111. 3820-7

FRIZERSKO pomočnico in vajenko sprejmem za non-stop. Polanc, Kopitarjeva 1. 4027-1

GOSPODINJSKO pomočnico sprejmem takoj. Ponudbe pod »Zelo ugodno«. 4031-1

HIŠO s štirimi sobami, kuhinjo, delavnico, drvarnico in nekaj zemlje ugodno prodam na Škofijah II. Benko, Škofije 50 — Koper. 379-7

Kolinska tovarna hranil — Ljubljana
Šmartinska cesta št. 30

sprejme:

- **več transportnih in skladiščnih DELAVCEV**
- **2 VAJENCA za strojna ključavničarja**
- **ŠOFERJA C-kategorije s kvalifikacijo**

Delovni čas je 42 ur tedensko.

Interesenti naj pošljejo pismene ponudbe ali pa naj se osebno zglase v TAJNIŠTVU TOVARNE.

2826

POPRAVEK

Pri osmrtnici **MARIJA UFFENHEIMER-BASELLI, roj. KOTNIK**, objavljeni 30. marca 1964 v »Delu«, je pravilno med žalujočimi: **Saša Antonijević ter pranečaki.**

Za vedno me je zapustil moj ljubljeni mož

IVAN KOREN
upokojenec

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, 1. aprila 1964 ob 17. uri iz Frančiškove mrl. vežice na Žalah.

Žalujoči: **žena Roza, svaki Tone, Milan, Pavle, Franci Simic** z družinami in svakinji **Marija** in **Ana** ter ostalo sorodstvo.

Ljubljana, 30. marca 1964.

Po daljši bolezni mi je umrla mama

Marija Ljubič
upokojenka

Na zadnji poti jo bomo spremili danes, v torek, dne 31. marca 1964, ob 17. uri 30 minut iz Jakobove mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči:
SIN ANTON Z ŽENO MERI.

Ljubljana, dne 30. marca 1964.

UMRLA NAM JE NAŠA LJUBA SESTRA IN TETA

Mimi Fajdiga
UPOKOJENA UČITELJICA

POGREB DRAGE POKOJNICE BO DANES, V TOREK, 31. MARCA, OB 16. URI NA TUKAJŠNJEM POKOPALIŠČU.

ŽALUJOČI: SESTRA IN BRATJE Z DRUŽINAMI.

NOVO MESTO, KRANJ, LJUBLJANA, 29. III. 1964

Tiho in skromno, kot je živel, je v svojem 70. letu starosti za vedno odšel od nas

Ivan Keržin
svetnik v pokoju

K zadnjemu počitku smo ga položili v Beogradu dne 27. marca 1964.

Globoko žalujoči: **brata Tone in Stefan, sestre: Micka, por. Gašperšič, Tončka, por. Duša, Cecilija, por. Remec, Anka, por. Kovačević, Francka, por. Kregar, L

Vrtimo globus

SEATTLE — Seizmografi so zaznamovali potres jakosti 7,5 po Richterjevi lestvici. Središče je bilo na Aleutskih otokih, ki ležijo okoli 1700 milj severozahodno od Seattlea, mesta na severozahodu ZDA. Kakor poroča AP, so potres, ki je bil v ponedeljek ob 2,20 po Greenwichu, zaznamovali tudi instrumenti v Pasadeni (Kalifornija), in sicer jakost 6,7 po Richterjevi lestvici.

TOKIO — Hud požar je uničil bolnišnico v Itamiju, mestu v jugozahodnem delu Japonske. Med bolniki je bilo devet smrtnih žrtev, dva pa sta dobila hujše opekline.

NEW ORLEANS — V požaru, ki je izbruhnil v neki hiši na robu New Orleansa — ogenj se je širil zelo naglo — je zgorelo sedem ljudi, štiri stanovalce pa so zaradi hudih opeklin prepeljali v bolnišnico.

HAMILTON — Letalka Jerrie Mock iz Ohia, ki hoče z enomotornim letalom obleteti naš planet, je morala zaradi slabega vremena čez nedeljo ostati na Bermudih.

REGENSBURG — Potemko so ugotovili na dveh otrokih vnetje možganske mrene in ju prepeljali v münchensko bolnišnico, so zdravstvene oblasti razglasile karanteno na območju vojašnic ameriških enot v Regensburgu. Vse ljudi (vojake in njihove svojce) so zaščitno cepili proti meningitisu.

LENINGRAD — Razen nadzvočnih potniških letal se obetajo za prihodnost tudi zrakoplovi, ki jih je mogoče krmariti. Skupina sovjetskih inženirjev je objavila načrte za komad 50 m dolgi zrakoplov, ki bi mogel vzeti s seboj do 1100 kg koristnega tovora in bi ga lahko krmarila dva pilota. V načrtu imajo tudi čezoceanski zrakoplov za 300 potnikov, ki bi jim bilo med poletom na voljo vse udobje od plesne dvorane do kina, preurediti pa bi ga bilo mogoče tudi v »leteče zdravilišče«.

BUDIMPEŠTA — Neki madžarski fotograf izdeluje v prostem času gosli. Potrebno znanje si je pridobil iz raznih priročnikov, doslej je prišlo iz njegove delavnice osemnajst violin. Preizkusila sta jih David Ojstrah in Vilmos Tatrai, oba sta pohvalila dober ton in mojstrsko izdelavo.

LIZBONA — Bernardinca, o katerem je bil prepričan, da je bolan, je vlekel gospodar v četrto nadstropje neke stavbe brez dvigala v Lizboni. Veterinar je ugotovil, da je pes popolnoma zdrav. V tretjem nadstropju se je moral bernardinčev gospodar zateči k zdravniku, da mu je dal injekcijo za blažitev bolečin. Na stopnicah je možakar zdrsnil in si nategnil kite v gležnju.

MOSKVA — Letos bodo izročili prometu prekop »Volga—Baltik«, s čimer se bosta Leningrad in Neva priključila na omrežje plovnih rek in prekopov v evropskem delu Sovjetske zveze. Novi prekop, ki je dolg 360 km, bo nadomestil staro plovno pot, ki so jo zgradili že za carja Petra I. in jo prenovili sredi prejšnjega stoletja. Dosedanjih 37 lesenih zapornic bo nadomestilo osem železobetonskih jezov z avtomatičnimi napravami. Po prekopu, ki ga bodo izročili prometu v začetku letošnje plovne sezone, bodo sprva prepeljali dobre tri milijone ton blaga.

SAMO SPOMIN na nekdanjo podobo Fourth Avenue je tale posnetek glavne ulice v Anchorageu na Alaski, ki jo je — kakor pravijo poročila — potres v petek popoldne (po krajevnem času) »zravnal z zemljo«. Stavbe so zgrmele na kup, nekaj poslopij se je do strehe pogreznilo v zemeljske razpoke, ki so nastale med enim najhujših potresov v moderni zgodovini. Foto: AP

Paži in lajna v starem gradu

Nova zamisel na spisku turističnih »akademskih usług gostom«

Dekleta v noši srednjeveških pažev so v gruči ždela ob dolgi mizi v viteški dvorani. Po kamnitem, delno s preprogami pregrnjenem tlaku so se vsake toliko sprehodile njihove pokroviteljice, grajske gospe s klobuki, ki po obliki spominjajo na trikotne papirnate vrečke. Slikovitim nošam prilagojene kretnje so bile dostojanstveno mirne, v dobro naučeni »pristnosti« se je živo zlivalo z mrtvim v ubrano celoto, katere skladno vzdušje je otožno poživljala lajna, eno izmed glasbil starinskih godcev v kotu nasproti gledalcem, napravljenim čisto vsakdanje, kakor se pač oblačijo turisti.

Prizorišče: dvorana starega gradu Ottenstein v avstrijskem Waldviertlu; prireditev po zamisli in v izvedbi »Akademskih usług gostom«. Se namen: proti primerni odškodnini razvedriti tuje in domače goste z izletom v zgodovino.

Kot »dve muhi na en mah« ocenjujejo te »usluge gostom«, ki so za zdaj menda edine te vrste v evropskih deželah: prvič, ljudje se razvedrijo, in drugič — to je brškone še pomembnejše, če ne bistveno — študentom je zagotovljen priložnostni zaslužek.

Zamisel je stara že nekaj let, prvotno so bile »usluge« namenjene le tujim obiskovalcem Dunaja. Zasnoval in izvedel jo je študent tehnike, pri katerem je »Merkur kmalu po prvem uspehu v celoti premagal Palado Atene«.

Dejavnost se je širila, študentovska organizacija se zdaj udejstvuje na mnogih področjih: po želji pošilja pestunje in šahovske partnerje na dom, priskrbi vse potrebno za »cocktail-party« (z gospodinjo), izbere primernega plesalca ali plesalko za prireditev, na katero ni mogoče drugače kot v parih, ipd. V svojem »strojnem parku« ima tudi majhne motorne kosilnice, ki jih prav tako omenja tujcem namenjeni prospekt — čeprav si je ob tem težko predstavljati kaj pravega, kajti le redki so popotni tujci, ki bi želeli kositi travo ali pa se ravno na turističnem potovanju naučili ravnati s takim strojčkom.

Sicer pa je spisek »usług gostom« kar zanimiv: tujec, ki bi rad zvečer v družbi v lokal, v gledališče ipd., naroči pri študentovski organizaciji družabnico ali družabnika. Za prvo uro stane »usługa gostom« 25 šilingov, za vsako naslednjo nekaj manj, razen tega plača naročnik tudi vstopnico, zapitek itd. Študentka ali študent dobi določen odstotek tega honorarja, skoraj polovico obdrži uprava »akademskih usług gostom« (za organizacijo, administracijo, propagando itd.).

Izkušnje povedo, da tujci pravilno razumejo v seznamu usług na vidnem mestu v več jezikih natisnjeno obvestilo, da bodo »študentje (študentke) opravili po vaši želji ali naročilu kakršno koli kratkotrajno delo«, kajti uprava, ki skrbno pazi na sloves in na neoporečnost svoje dejavnosti, vsaj doslej — z izjemo priložnostnih »plahih poskusov« — še ni ugotovila ničesar takega, kar bi utegnilo spraviti »usluge gostom« ob dober glas.

Študentkam in študentom je ta dejavnost v veliko pomoč: zagotavlja jim postranski zaslužek, razen tega pa se v razgovorih z »naročniki« izpopolnjujejo v tem ali onem tujem jeziku, dobivajo od ljudi določenih strok koristne napotke za študij ipd.

V začetku opisana prireditev sodi v novo skupino »akademskih usług gostom«, ki obsega razen grajskih prizorov tudi obiske ateljejev (muzejev in galerij), izlete v »panonsko pusto« vzdolž severnega dela avstrijsko-madžarske meje in avstrijsko folkloro. — Celotna dejavnost »akademskih usług gostom« je vir priložnostnega zaslužka za študente, posredno pa precej prispeva k razmahu turizma. E. G.

Kos prinaša srečo . . .

Sedemnajst avtomobilistov iz Angleške grofije Kent bo v prihodnjih tednih hodilo peš, ker so si v njihovih vozilih kosi uredili gnezda. Po angleški ljudski modrosti kos prinaša srečo, razen tega pa — »zgražala bi se vsa soseska, če bi postavili na hladno ptičje pare, katerih samice sedijo na jajcih«. Člani teh 17 družin bodo potemtakem do nadaljnjega navezani na uvidevnost prijateljev ali pa se bodo vozili s kolesom in hodili peš.

Nova cesta v nadstropju

Montaža na stebrih nad sedanjo cesto v Porurju

Svojevrstna tehnična novost se obeta na avtomobilski cesti iz Kölna v Porurje, kjer je zaradi silno gostega prometa tudi največ zastojev in drugih težav. Na 75 km dolgem odseku Leverkusen—Oberhausen bodo v kratkem začeli graditi nadstropje nad sedanjo avtomobilsko cesto. V travnatem pasu, ki deli avtostrado na dvoje, bodo postavili močne železobetonske, šestnajst metrov visoke stebre, ki bodo nosili novo cesto s štirimi vozišči.

Po tem viaduktu bodo vozili hitri avtomobili na dolge proge. V vsej dolžini ne bo niti ene vpadnice, marveč le zasilni vstopi in izstopi za primer nenadnih okvar in za pomožna vozila. V lokalnem prometu bodo vozili avtomobili in avtobusi samo v »pritličju«, se pravi po sedanji cesti.

Hkrati z napovedjo graditve so v grobem nakazali tudi način oziroma povsem nov prijem v tej dejavnosti: najprej bodo v sedanjem zelenem pasu po sredini avtomobilske ceste postavili 16 m visoke nosilne stebre, potem pa bodo nanje po montažnem sistemu »obesali« vnaprej izdelane sestavne dele, pravzaprav cestne oziroma neke vrste mostne odseke z vsem, kar sodi zraven. Cestno nadstropje bodo gradili tako, da se bo »v pritličju«, se pravi na sedanji avtomobilski cesti nemoteno nadaljeval promet.

Za cesto v nadstropju so se odločili, ker ni bilo drugega izhoda: promet je čedalje gostejši, ceste so speljane skozi porurska industrijska središča, treba bi jih bilo razširiti, pa ni prostora, razširitev bi pomenila, da bi morali podreti množico poslopij in preseliti celo vrsto tehničnih naprav (tovarn in drugih industrijskih objektov). — Zaradi naraščajočega prometa so pripravili načrte tudi za razširitev sedanje avtomobilske ceste (od štirih na osem vozišč) iz Kölna prek Karlsruhe v Stuttgart. Nova cesta bo tekla vzporedno z dosedanjo, graditi pa jo bodo začeli prihodnje leto.

Katastrofa pri Vezuvu

Štirideset žrtev letalske nesreče

Iz Torina v Napoli namenjeno štirimotorno letalo »Viscount 785-D« letalske družbe »Alitalia« je strmoglavilo in se razbilo na obronkih okoli Vezuva. Vsi potniki in člani posadke so mrtvi.

Po vmesnem pristanku v Rimu, kjer je izstopilo 49 izmed dotedanjih 56 potnikov, preostalim sedmim pa se je pridružilo 33 novih, se je letalo ponovno vzdignilo ob 22.10 in bi moralo ob 22.50 pristati v Napoliju. Kontrolni stolp na napolitanskem letališču je izgubil radijsko zvezo ob 22.37. Čakali so kakih deset minut. Ker se letalo ni prikazalo, se je slutnja spremenila v sum, da se je nekaj pripetilo. Razposlali so izvidnike, ki so pregledali območje Vezuva.

Okoli treh ponoči je prišla prva skupina gasilcev na kraj nesreče. Deli razbitega letala so bili raztreseni daleč naokrog, vmes so ležala trupla potnikov in članov posadke. Pomagati jim ni bilo več mogoče, vsi so bili mrtvi. Gasilci so zadušili plamene, ki so še vedno oblizovali razbitine, karabinjerji so zastražili kraj nesreče. Prispela je komisija, ki še ni objavila dokončnih ugotovitev o vzrokih.

Med smrtnimi žrtvami nesreče je največ tujih turistov, ki so bili namenjeni v Napoli. Letalo je krmaril izkušen 53-letni pilot »Alitalie«.

Na tistem področju se je pripetila nesreča tudi leta 1957: strmoglavilo je ameriško transportno letalo; bilo je dvanajst smrtnih žrtev.

Rdeče krvničke in žeja kamel

Ugotovitve o odpornosti »puščavskih ladij«

Vso pravico imajo kamele do vzdevka »puščavske ladje«: poskusi so pokazali, da lahko izgubi trdoživa tovorna žival na dolgi poti skozi puščavo do 30 odstotkov prvotne teže, vendar se zaradi tega vsaj bistveno ne zmanjša njna delovna sposobnost. Tako nagle spremembe morajo bistveno vplivati na presnovo v živalskem organizmu, so sodili raziskovalci, zato so skušali ugotoviti, zakaj se kamela tako zlahka in uspešno prilagaja življenju v puščavi.

Izraelski znanstvenik Perk je proučeval rdeča telesca v krvi velblodov. Ugotovil je, da se bistveno razlikujejo od rdečih krvničk pri drugih, razmeroma precej podobnih živalih, na primer pri kravah.

Po dolgotrajni žeji lahko kamela skorajda na dušek popije okoli 130 litrov vode, deset minut kasneje ima spet takšno zunanjo podobo, kot jo je imela pred začetkom žeje na dolgi poti skozi puščavo. Posebnega pomena je, pravi Perk, da kamelje krvničke pri tem ne doživijo nikakršnih sprememb, kakršne bi bile neizogibne na primer pri kravi, ki bi hkrati spravila v svoj organizem (glede na razliko v velikosti in teži med njo in kamelo) razmeroma enako količino vode.

Med raziskavami je Perk primerjal naraščanje in obseg osmotične sposobnosti rdečih krvničk pri velblodu in pri kravi. Ugotovil je, da so rdeče krvničke velblodov mnogo bolj odporne proti delovanju močno razredčenih raztopin. Rdeča telesca v krvi kamel lahko dvakratno povečajo svoj obseg, kravje pa se razširijo kvečjemu za 33 odstotkov.

IRA LEVIN

Poljub pred smrtjo

1. nadaljevanje

»Tako lepo sem si bil vse zamislil. Poleti, med počitnicami, bi prišel v New York in ti bi me predstavila očetu. Potrudil bi se, da bi mu bil všeč. Ti bi mi že prej povedala, kaj ga posebno zanima in o čem rad razpravlja, kaj mu je po srcu, česa ne mara . . .« Na krratko se je prekinil, nato pa nadaljeval: »In potem ko bi oba diplomirala, bi se poročila. Ali pa mogoče že prej, nemara že te počitnice. Septembra pa bi se vrnila sem, da bi dokončala še zadnja dva letnika. Imela bi majhno stanovanje, najino, prav zraven univerzitetne četrti . . .«

Dvignila je glavo. »Kam meriš z vsem tem?« je zahlipala. »Zakaj mi pripoveduješ te stvari?«

»Hočem, da vidiš, kako lepo, kako čudovito bi lahko bilo.«

»Saj vem. Mar misliš, da ne vem?« Glas se ji je trgal, ko se je borila s hlipanjem. »Ampak jaz sem noseča. Že dva meseca nosim otroka pod srcem.« Utihnila je in nastala je tišina, kakor da bi se nenadoma ustavil nevidni mehanizem. »Ali bi . . . Ali bi se me rad odkrižal? Me pustil na cedilu? Ali to naklepaš?«

»Ne! Bog ne daj, Dorrie!« Vzel je njen obraz v dlani in ga približal svojemu.« Nikoli!«

»Čemu pa me potlej trapiš? Zdaj se morava poročiti, morava se! Saj druge izbire nimava!«

»Imava jo, Dorrie,« je rekel s poudarkom.

Zdrznila se je.

»Ne!« se ji je utrgal prestrašen vzdih in vsa iz sebe je jela divje odmahovati z glavo.

»Poslušaj, Dorrie,« ji je prigovarjal. Z dlanjo ji je oklenil brado, tako da je morala držati glavo pokonci. »Poslušaj!« Počakal je, da se je njeno burno dihanje nekoliko umirilo. »Poznam nekoga na univerzi, Hermyja Godsena. Njegov stric je apotekar. Od Hermyja lahko kupiš marsikaj. Lahko bi mi priskrbel nekaj tablet.«

Izpustil jo je. Ni mu odgovorila.

»Mar ti ni jasno, punčka? Poizkusiti morava! Saj je vendar toliko odvisno od tega!«

»Tablete . . .« je izgovorila negotovo, kakor da bi bila to zanjo nova beseda.

»Poizkusiti morava. Tako čudovito bi lahko živela.«

Zmajala je z glavo, vsa zbegana. »O bog, ne vem . . .«

Objel jo je. »Punčka, saj te vendar ljubim,« jo je prepričeval. »Ne bi ti dovolil poskusiti nič takšnega, kar bi ti lahko škodovalo.«

Brez moči je naslonila glavo na njegovo ramo. »Ne vem . . . Ne vem . . .«

Ponovil je: »Tako čudovito bi lahko živela . . .« in jo tolažljivo božal. »Imela bi svoje malo stanovanje . . . Nič več nama ne bi bilo treba čakati, da se zoprna hišnica odpravi v kino . . .«

Nazadnje je spravila iz sebe: »Kako — kako pa veš, da bo učinkovalo? Kaj pa, če tablete ne bodo delovale?«

Globoko si je oddahnil. »Če ne bodo delovale,« je rekel in jo poljubil na čelo, na lice in na kotičke ustnic, »če ne bodo delovale, se pri tisti priči poročiva, pa k vragu s tvojim očetom in Kingshipovo družbo za baker. Prisežem, da se koj poročiva, punčka.«

Odkril je bil, da ji je všeč, če jo kliče »punčka«. Kadarkoli jo je poklical »punčka«, je postala vsa voljna in pripravljena pokoriti se mu kot gospodarju. Razmišljal je bil o tem in si razložil stvar tako, da mora biti to v neki zvezi z odporom, ki ga je čutila do očeta.

Prigovarjal ji je s toplimi, ljubečimi besedami in Dorothy se je čez čas pomirila. Skupaj sta pokadila cigareto. Vsakokrat, kadar je Dorothy potegnila dim, ji je žareči vršiček cigarete bežno ozaril svetle lase in velike rjave oči. Na vsem lepem jo je nekaj obsedlo, da je s tlečo cigareto začela hitrih kretenj risati po zraku živordeče loke in kolobarje, ki so čudno poplesovali v temi. »Stavim, da lahko koga hipnotiziraš s temle,« je rekla. Cigareta mu je zakrožila pred očmi. »Oženil se boš z menoj,« mu je pošepnila Dorothy. »Oženil se boš z menoj in boš moj vdani suženj! Iz oči mi boš moral brati vsako željo!«

Ni si mogel kaj, da se ne bi nasmehnil.

2

Na svet je prišel v Menassetu, v predmestju Fall Riverja v Massachusettsu. Bil je edinček pomožnega delavca v eni izmed tekstilnih tovarn v Fall Riverju ter njegove žene, ki je morala včasih na štero, kadar nista imela kaj deti v lonec. Njuni predniki so bili Angleži, vmes pa se je prismuknil v rod še kak Francoz, a živela sta v soseski, ki so jo naseljevali večinoma Portugalci. Njegovega očeta ni to prav nič motilo, toda mati se kar ni mogla vživeti v okolje. Bila je zagrenjena in nesrečna ženska, ki se je omožila mlada in si je obetala, da bo njen mož postal v življenju kaj več kakor samo pomožni delavec.

Hiša se sama obrača po soncu

Inženirjeva domislica utegne postati turistična posebnost

»Uresničenje sanj za tiste, ki jim ni sonca nikoli preveč,« pravijo občudovalci. — »Prava mora za urbaniste,« dodajajo snovalci novih večjih naselij. — »Izvrstna misel,« ugotavljajo ljudje, ki so bodisi sprti s sosedi, bodisi ne marajo, da bi jim kdo gledal v lonec. »Poglej, samo na gumb pritisneš in že obrneš radovednežem hrbet. Zavrti se ne le tebi, marveč vsem in vsemu, kar je v hiši . . .«

»Takole,« razpredajo misli tisti, ki se navdušujejo za novost, »po stezi prihaja ta ali oni, ki ga ne maraš v goste. Pritisneš na gumb in vežna vrata mu izginejo spred oči, še preden utegne pritisniti na kljuko.« — »Že res,« dodajajo drugi. »Samo — če nanese, da se predolgo v noč zadržiš pri stalnem omizju in je žena huda in ti v hipu umakne stopnice in vhod spred nosa . . .«

Vse skupaj zveni kot šala, vendar ima vsaj otipljivo ozadje, če že nič več. Bruno Ghirelli, 35- letni industrijski inženir v severnoitalijanskem mestecu Noceto, si je omislil družinsko hišo, ki se vrti ob pritisku na gumb. Pravi ji »satelit«, in sicer zato, ker lahko v njej ves dan sledi soncu — seveda če ga ne zakrivajo oblaki.

Drobna fotoelektrična celica nad vhodnimi vrati lovi sončne žarke. Povezana je z osrednjim »vrtiljakom«, ki se suče tako, kakor se sonce premika po nebu. Če želi gospodinja, da bi jo med delom v kuhinji razvedrili sončni žarki, pritisne na gumb. Kdor bi se rad sončil, obrne na pravo stran tisti del hiše, ki je najbolj primeren za to. In če je v dnevni sobi preveč sonca, spet pritisk na gumb in že je tu senca.

Hiša stoji na vrtljivem osrednjem stebru, ob katerem je ladijskemu krmilu podobno kolo — po želji se da hiša zavrteti tudi z močjo človeških rok. Po zaslugi generatorja je mogoče z samim pritskom zasukati v zaželeni položaj ta ali oni del hiše, ki ima razen kuhinje še pet prostorov. Za »normalno« vrtenje, se pravi, da hiša ni vrtiljak, je potrebne kvečjemu za tisoč lir električne energije na leto.

»Od prve misli do izdelave načrtov sem porabil kopico prostega časa,« pravi ing. Bruno o svoji hiši, ki jo označuje kot »eksperimentalni stanovanjski vrtiljak« in ki jo je dal tudi patentno zaščititi, ker proučuje možnosti za prilagoditev te zamisli potrebam raznih sezonskih turističnih krajev (v smučarskih centrih, v naseljih ob gorskih jezerih in drugod, kjer je sezona razmeroma kratka) po primernih manjših objektih za turistične goste.

»Pri izdelavi načrtov ni zadostovalo inženirsko znanje ene same stroke, pravi ing. Bruno, »zato sem se kot strojnik posvetoval z arhitekti, z gradbeniki in s strokovnjaki za elektroniko.« Spričo zanimanja v raznih deželah razmišlja o industrijski proizvodnji sestavnih delov, tako da bi takšne hiše gradili po montažnem sistemu.

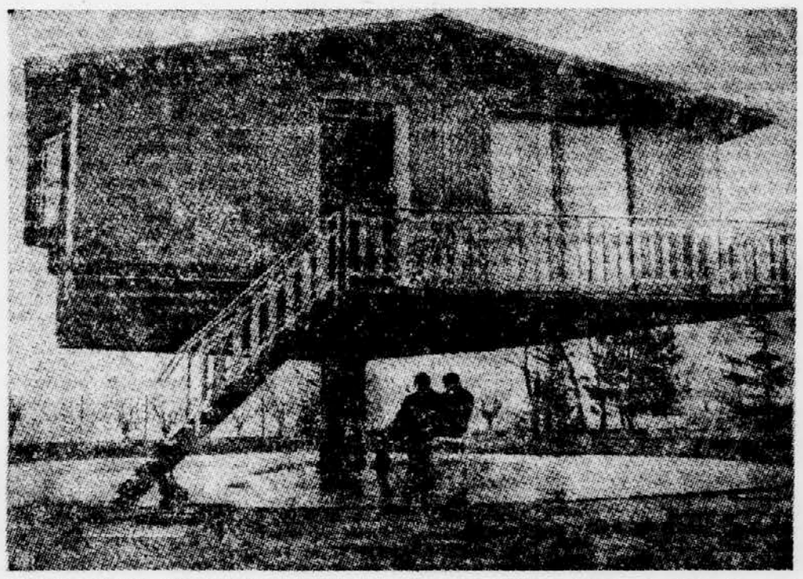

ELEKTRIČNE IN DRUGE napeljave so v osrednjem stebru, ki hkrati nosi »družinski vrtiljak«, zgrajen po zamisli ing. Bruna Ghirellija.

Za dobro voljo

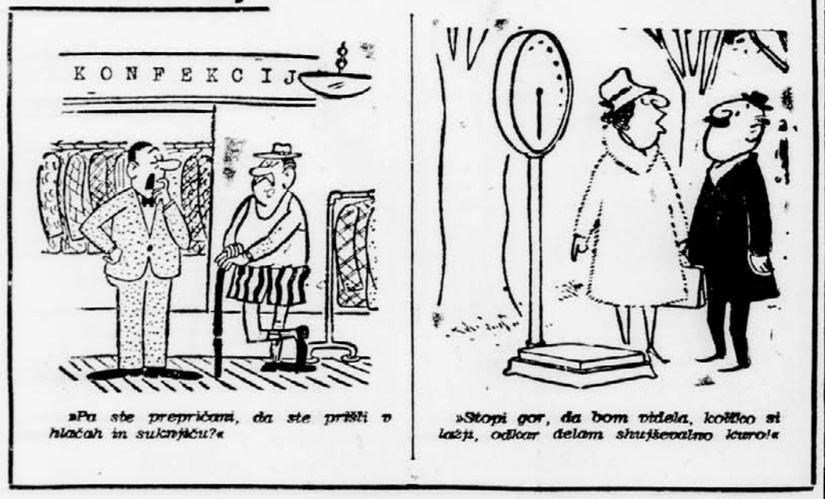

»Pa ste prepričani, da ste prišli v hlačah in suknjiču?«

»Stopi gor, da bom videla, koliko si lažji, odkar delam shujševalno kuro!«

Križanka

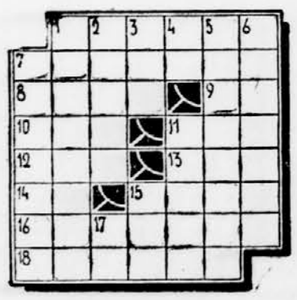

VODORAVNO: 1. pomorščak, 7. sekretar CK ZKS, 8. ime italijanske filmske igralke Magnani, 9. rimski novčič, 10. del umetniškega imena prve slovenske filmske igralke, 11. pesem hvalnica, 12. premikanje po zraku, 13. kotran, 14. različna soglasnika, 15. velike morske ribe, 16. kanadska pokrajina in jezero na meji med ZDA in Kanado, 18. kdor govori neresnico.

NAVPIČNO: 1. eden največjih slikarjev italijanskega rinascimenta, 2. slovesna obredna oprava, 3. tuje žensko ime, 4. oznaka za neznanca, 5. član najvišje znanstvene ustanove, 6. argentinsko mesto z več kot pol milijona prebivalcev, 7. poleg Rodina največji francoski kipar novejšega časa, 11. zareze, v katere se vstavi soda dno, 15. pritok Visle, 17. različna soglasnika.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. skavt, 6. seboter, 8. ar, 9. tona, 10. Lea, 12. meh, 13. Andi, 15. ro, 16. Maugham, 18. Aston,

MESTO NAD ZALIVOM

Piše J. TRATNIK — riše S. MIKEC

38. Smeh drugih ranjencev je Marka najprej zmedel, potem pa se je le ojunačil in vprašal: »Kaj res znajo narediti táko nogo, no, táko, kakor da je prava?« Dvom je dihal iz njegovega glasu.

»Seveda znajo!« je rekel sosed. »Plesal boš in tekal! Na lastne oči sem videl fanta, ki je počel z umetno nogo vse to in še marsikaj drugega! Še žogo je brcal! No, ne rečem, previdno in počasneje, ampak igral je. Hoditi se je pa spčoh tako navadil, da si komaj opazil, da nima več obeh svojih nog.«

Zdaj se je tudi Marko skušal nasmehniti. In drugi ranjenci so za vpletli v pogovor, ki se je z njihovih težav kmalu preselil drugam in se končal tam, kakor menda vsakokrat, kadar so se ranjenci pogovarjali med seboj: pri svobodi. Kako bo, ko bodo ozdraveli, se vrnili v svoje enote in izbojevali zmago . . .

Preden so zvečer umolknili, da bi zaspali, je Markov sosed šepetaje dodal: »Da ne boš mislil, da nisem vedel, da so ti odrezali nogo. Seveda sem vedel! Vsi smo vedeli, povedali so nam, in nam prepustili, da sami najdemo način, kako bi ti povedali, da boš čimprej prebolel ta udarec. No, šlo je, ali ne? Zdaj pa lahko noč, tovariš!«

»Lahko noč,« je odvrnil Marko in se zagledal v temo. Tovariš, je dodal v mislih.

PREDSEDNIK IN ADMIRAL — Brazilski predsednik Goulart se prisrčno rokuje z upokojenim admiralom Rodriguesom, ki je po uporu mornarjev prevzel ministrstvo za mornarico in s tem odločil konflikt v korist Goularta. Foto: AP

DOBRODOŠLICA FINCEM IN ŠVEDOM — S prihodom prvih čet OZN, ki jih sestavljajo Finci, Švedi, Kanadčani in Irci, se je položaj na Cipru vsaj deloma obrnil na bolje. Prebivalci so toplo pozdravili prve »modre čelade«. Na sliki: generala Carver in Džani pozdravljata finske in švedske oficirje. Foto: AP

NORI PLES SEIZMOGRAFA — Joseph Lynch, direktor seizmografskega observatorija fordhamske univerze, kaže krivulje, ki jih je ob katastrofalnem potresu na Aljaski zabeležil seizmograf. Puščica kaže, kje je moč potresnih sunkov prekinila delovanje aparata.

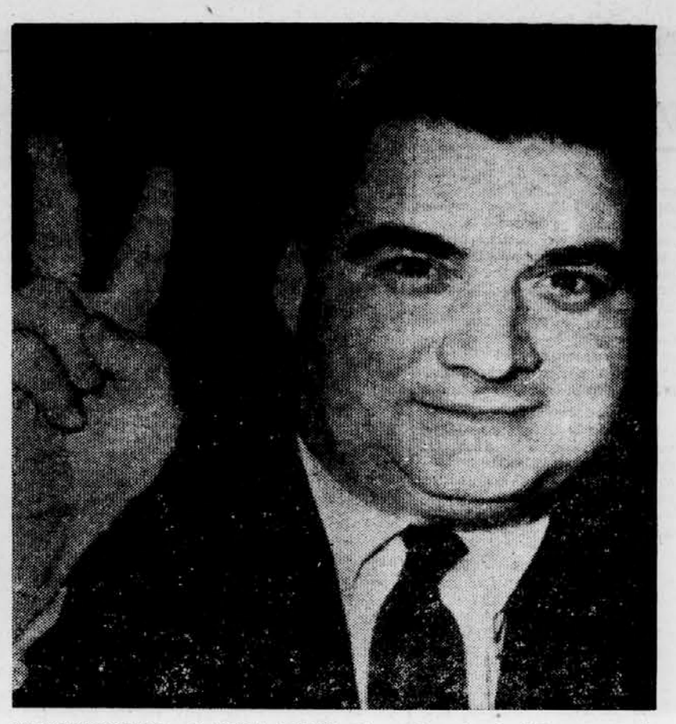

KENNEDYJEVA GARDA ODHAJA — Dosedanji tiskovni predstavnik Bele hiše Pier Salinger je odstopil. Kandidiral bo na demokratski listi na volitvah za senat. Na sliki: Pier Salinger v trenutku, ko mu je vrhovno sodišče Kalifornije sporočilo, da so ga vnesli na spisek kandidatov. Foto: AP

Nadaljevanje s prve strani

●

Nove izkaznice

bodo to posebej želeli sami ali njihovi starši.

Osebne izkaznice naj bi se — po osnutku novega zakona — izdajale in zamenjavale v krajevnih uradih, na postajah Ljudske milice itd.

Novi zakon o državljanstvu bo določil enotnost jugoslovanskega in republiškega državljanstva in v zvezi s tem postavil osnovni princip, da je lahko jugoslovanski državljan republiški državljan.

Izseljencem bodo dane večje ugodnosti za dosego jugoslovanskega državljanstva. Avtomatsko bodo lahko dobili jugoslovansko državljanstvo otroci naših izseljencev, ki se bodo stalno zaposlili v Jugoslaviji ali če bodo prišli na šolanje v Jugoslavijo. Prav tako dolga odsotnost iz Jugoslavije ne bo več vzrok za izgubo našega državljanstva.

V zvezi z novim zakonom o posesti in nošenju orožja bo verjetno še veliko razprav in tudi protipredlogov, ker naj bi novi zakon — predvsem zaradi zaščite življenj in varnosti občanov — preprečil množično posedovanje orožja.

Osnovni zakon o organih notranjih zadev bo preciziral dolžnosti in pristojnosti organov ter uslužbencev notranjih zadev, da bi s tem zagotovili popolno zakonitost in efikasnost zahtevnih in občutljivih nalog in preprečili v vsakdanji praksi tako kršitev pravic in interesov občanov. Zvezni zakon bo reguliral dolžnosti organov notranjih zadev iz pristojnosti federacije in v vseh tistih zadevah, ki so v interesu celotne države, medtem ko bodo druge naloge organov notranjih zadev določene z republiškimi zakoni in drugimi predpisi.

Osnutek zveznega zakona o organih notranjih zadev predvideva ustanovitev enotnega organa notranjih zadev v vseh občinah, pri čemer pa naj bi imele občine možnost ustanavljanja skupnih specializiranih služb.

Za uslužbence notranjih zadev je predvidena posebna zakonska in kazenska odgovornost, hkrati pa bo novi zakon določil za tiste, ki delajo v službi državne varnosti, v kriminalističnih organih in v milici dolžnost, da opravljajo službene naloge tudi po opravljenem delovnem času. Takšen položaj in odgovornost uslužbencev notranjih zadev pa zahteva po mnenju sekretarja za notranje zadeve Lukića tudi iskanje najustreznejših načinov za njihovo materialno stimuliranje.

JAK KOPRIVC

●●

Ozadje

tem ko tisti, ki imajo večje dohodke, marsikdaj laže pridejo do strehe nad glavo že zato, ker so na odgovornejših delovnih mestih.

Naslednji diskutant je sodil, da je bila časopisna informacija o »zadevi Prule« v bistvu dezinformacija, ker je problem prikazala enostransko, na podlagi mnenj oziroma izjav manjše skupine ljudi. Ugotovil je, da je bil osnutek zazidalnega načrta za ta mestni predel v javni razpravi. Udeležilo se jo je več kot 300 tamkajšnjih občanov, ki da so se v veliki večini izjavili za to, da se tudi Prule urede v okviru širše, enotne urbanistične rešitve.

Ob tem primeru se je na posvetu razvila širša razprava o informiranju ter odgovornosti tako tiska kot javnih organov do javnosti. Med drugim je ta razprava ugotovila, da v občini še ni izdelanega sistema, ki bi zagotavljal kvalitetno obveščanje v obeh smereh, od občinske skupščine do občana in obratno, kar pa je nujen pogoj za to, da bi občan lahko aktivno sodeloval v občinski politiki.

Več diskutantov je govorilo o razvijanju družbenih služb. Med drugim so omenili, da se problematika šolstva (za katerega gre 45% občinskih sredstev) v občini razmeroma dobro ureja, čeprav je odprtih še mnogo problemov. Prepočasen pa je razvoj nekaterih drugih družbenih služb, kakor kulture, zdravstva, komunale. Na nekaterih teh področij se problemi rešujejo precej parcialno, ob pomanjkanju kompletnejših analiz.

Prav tako je posvetovanje opozorilo na hudo pomanjkanje samskih domov ter družabnih prostorov (mladina ima v občini na razpolago le klub v ulici Moša Pijade ter odprti plesišči na Taboru in v Soči). Iz neurejenega štipendiranja, maloštevilnih in odločno prenizkih štipendij pa je moč ugotoviti kratkoviden, skrajno primitiven odnos nekaterih delovnih organizacij in drugih organov do kadrovske politike.

Spričo zelo obsežne problematike v tej občini je posvetovanje lahko načelo le nekaj problemov. Dalo pa je več izhodišč za nadaljnje, specializirano in konkretnejše obravnavanje posameznih vprašanj. Le-ta naj bi komunisti v predkongresni aktivnosti še zlasti temeljito idejno proučili ter se kot člani samoupravnih in drugih organov zavzemali za uveljavljanje naprednih rešitev.

M. Z.

●●●

Pomanjkljivo

kjer bo moral kolektiv v tem letu zato, da bo zagotovil dražje cinkove koncentrate za svojo osnovno proizvodnjo (koncentrate so rudniki podražili), ustvariti tudi več sredstev (400 milijonov din). Tak dodaten izdatek brez dvoma ne stimulira kolektiva, saj navsezadnje zaradi maksimiranih cen svojih proizvodov ne more tega kriti drugače, pač pa mora z notranjimi rezervami to uskljevati.

V razpravi na posvetu je sodeloval tudi član IK CK ZKS Stane Kavčič, ki je med drugim opozoril na naloge komunistov v medsebojnih odnosih v delovnih kolektivih. Posveta se je udeležil tudi član CK ZKS Franc Simonič.

F. K.

●●●●

Incident

Iz New Yorka poroča Tanjug, da bo posredovalec OZN v ciprskem problemu, finski diplomat Sakari Tuomioja, ki je prispel v New York na posvet z U Tantom, jutri zaključil posvetovanje z generalnim sekretarjem OZN in potem odpotoval na Ciper, kjer bo prevzel vlogo posredovalca.

Neodvisni grški ciprski list »Kipros« komentira danes vesti o odpoklicu ameriškega veleposlanika Frazera Wilkinsa ter izraža mnenje, da to ne pomeni spremembe v ameriški politiki do Cipra. List piše, da je State Department začel dvomiti o objektivnosti Wilkinsovega poročanja po obisku državnega podsekretarja Georga Bala, kateremu je Wilkins zagotovil, da bo predsednik Makarios privolil v prihod atlantskih sil na otok.

List »Kipros« predlaga nacionalizacijo vseh tistih ciprskih rudnikov, v katerih imajo veliko delnic ZDA, ker bi to precej zboljšalo gospodarski položaj na otoku. List predlaga tudi ukinitev vseh ameriških radijskih postaj na Cipru.

✲

Peza

Egana. Dejal je, da je lani znašal izvoz nafte 92% celotnega venezuelskega izvoza. Njegova vlada je v zadnjih 5 letih reorganizirala petrolejsko industrijo in povečala izvoz nafte za 26%. Toda samo za 4 odstotke se je povečala vrednost tega izvoza, kar je dokaz, da v pogojih monokulturnega gospodarstva tudi z največjimi napori ni mogoče doseči pravega napredka brez pametne stabilizacije surovinskih cen.

Kar se tiče metod za rešitev njihovih gospodarskih in izvoznih problemov, so se latinsko ameriške države, ki ne uživajo ne britanskega ne francoskega preferencialnega sistema, tudi danes zavzele za globalni dogovor o surovinskih cenah in industrijskem izvozu ter podprle predlog generalnega sekretarja Prebischa o novem mednarodnem trgovinskem mehanizmu.

Mavretanija je kot članica francoske skupnosti podprla D'Estaingov predlog o izboljšanju izvoznih pogojev in o ustreznem nadomestilu za izgubo pri morebitnem padcu cen na svetovnem tržišču, Malezija pa se je — zanimivo — izrekla za indijski predlog, naj bi GATT razširili in vključili vanj vse nerazvite države in države s planiranim gospodarstvom, torej tudi socialistične. Ta indijski predlog meri pravzaprav na ustanovitev nove mednarodne trgovinske organizacije; kajti GATT bo samo tako dolgo instrument trgovinske politike zahodnih držav, dokler bodo imele te države v njem odločujoče mesto.

SLAVKO FRAS

□

ZAR

Kitajsko kot stvarnostjo, s katero je treba računati.

Predsednik Naser je potem govoril o sedanjih etapah egiptovske revolucije, rekoč, da je treba ustvariti socialno demokracijo, da bi postavili politično življenje na zdravo podlago. V nacionalni uniji, ki naj bi vključevala vse razrede, so si kapitalisti in fevdalci prizadevali prevzeti oblast, da bi zavarovali svoje koristi. Zato je bilo treba ustanoviti socialistično unijo, iz katere so izključeni vsi tisti, ki jih je ošinila agrarna reforma, razlastitev premoženja in socialistični zakoni.

Na vprašanje, ali socialne revolucije v arabskem svetu, zlasti v Alžirji, spreminjajo sedanje temeljne odnose med arabskimi državami, je predsednik Naser izjavil, da je večina v arabskem svetu za takšen razvoj in da se z razvojem alžirske revolucije krepijo odnosi ZAR z Alžirijo, čeprav imata različna gledišča, kar zadeva metode.

○

Arabci

svet in obsodi Britanijo zaradi kršitve miru na tem področju.

Današnji londonski »Guardian« opozarja, da utegne napad britanskih letal na utrjeno jemensko naselje Hareb »drago veljati«, ker lahko povzroči »emotivno reakcijo« neodvisnih azijskih in afriških držav. Britanska »maščevalna akcija«, ki jo je odobril minister za vprašanja Commonwealtha in kolonije Sandys skupaj z vojaškimi šefi ob popolni podpori britanskega premiera, utegne po mnenju liberalnega glasila postaviti na laž »iskrenost« britanske akcije na Cipru in britanske diplomacije v Južni Rodeziji, če se bo začela o tem razprava v OZN.

Današnji komunistični »Daily Worker« piše, da je bil en sam nagib za ta napad: ohraniti britanske petrolejske interese na Srednjem vzhodu.

Drugi listi se v glavnem omejujejo na krajše vesti, pri čemer poudarjajo, da so britanski uradni predstavniki sinoči priznali, da je bilo pri napadu ubitih več Jemencev. Prejšnje britanske uradne izjave so ustvarjale vtis, da pri napadu ni bilo žrtev in da so napadli neki vojaški objekt.

Britanski uradni krogi opravičujejo napad na Jemen kot »maščevalen ukrep« zaradi dozdevnega jemenskega letalskega napada na državo Beihan v Južnoarabski federaciji, pri čemer so bili obstreljeni trije velbloji.

Po najnovejših informacijah je svet Arabske lige na današnjem izrednem sestanku odločno obsodil britansko agresijo. Članice lige so menile, da bi morale vse arabske države ponovno proučiti svoje odnose z Veliko Britanijo. O tem so sklenili obvestiti britansko vlado. Po sestanku je bilo objavljeno skupno sporočilo, ki poudarja, da se je treba s skupnimi močmi upreti agresivnim britanskim načrtom v tem delu sveta. Arabske države bodo sprejele vse ustrezne ukrepe.

⊙

Desničarji

co Rodriguez je izjavil, da se njegova gledišča »docela ujemajo« z gledišči predsednika Goularta. Kot pogoj, da ostane minister, pa zahteva popolno amnestijo upornih mornarjev. Poudaril je, da imajo mornarji »pravico do sodelovanja v političnem življenju države«.

Obrambni minister general Dantas Ribeiro, ki se po operaciji zdravi v bolnici, je objavil razglas o privrženosti predsedniku Goulartu in se zavzel za obrambo demokratičnih institucij države. Ukazal je, naj bo vojska pripravljena.

Danes so desničarji napadli Goulartovo politiko tudi v kongresu. Parlamentarna skupina Goulartove Delavske stranke in poslanci naprednih struj pa so podprli odločno politiko reform predsednika Goularta in odobrili njegovo stališče.

△

Epicenter

otroci spali. Dva tisoč kilometrov južneje od svojega začetka pa so porušili obrežno mestece Crescent in druge vasi ter prispeli do Los Angelesa še vedno v pošastni vodni masi, rušili hiše, ruvali drevje in se poigravali z avtomobili na cestah kakor z igračkami.

Na srečo so bili prebivalci teh obal že opozorjeni in je bilo vse v stanju pripravljenosti, tako da človeških žrtev ni bilo mnogo. Ta velikanski lok iz pretresenega zemeljskega drobovja je potem prešel srednjo Ameriko in v Mehiškem zalivu povzročil novo valovanje vode; valovi 3 m visoki so se razbili šele na obalah Texasa. Tega si znanstveniki še vedno ne znajo razložiti. Pravijo, da je bil potres na Aljaski morda v zvezi s sprožENimi vodnimi silami v Mehiškem zalivu, toda po »nekem čudnem naključju«. Strahovit potres, ki je prizadel Aljasko, je takoj načel tudi vprašanje »ameriškega varnostnega sistema«. Znano je, da je Aljaska zaradi svojega izpostavljenega položaja na ameriškem kontinentu nasproti sibirskim obalam Sovjetske zveze ključna vzmet ameriškega raketnega in antiraketnega sistema. Poročilo »Pentagona« je bilo prav tako hitro kakor poročilo o samem potresu. Ameriški obrambni objekti — je pisalo v poročilu — niso pokvarjeni niti ne ogroženi.

Prebivalce mesta Anchorage je predsinočnjim znova zajel preplah zaradi napačnega poročila, da mestu groze valovi, ki naj bi jih povzročil nov potres.

Zastopnik Bele hiše je povedal, da je predsednik ZDA Johnson v stalni zvezi z Obrambnim oddelkom na Aljaski in Birojem za prvo pomoč prizadetim na Aljaski.

Neki zastopnik britanske PIT službe je včeraj izjavil, da je prekinitev podvodnega kabla, ki spaja Britanijo z avstralskim področjem verjetno povzročil nedavni potres na Aljaski.

JOSIP VRHOVEC

»Belgijskemu imperializmu uspeva vračanje v Kongo«

»Al Gumhuria« in »Pravda« o Spaakovem obisku

KAIRO, 30. marca. (MEN - TASS). Ugledni list »Al Gumhuria« piše, da je Kongo zdaj prizorišče pomembnih dogodkov v sodobni zgodovini Afrike. List naglaša, da se je belgijskemu imperializmu skoraj popolnoma posrečilo, da se je vrnil v Kongo in si kljub kongoški neodvisnosti povrnil svoj prejšnji vpliv.

Ta zarota, piše »Al Gumhurija«, je dosegla višek z obiskom belgijskega zunanjega ministra Paula Henrija Spaaka v Leopoldvillu, kjer se je razgovarjal s člani vlade Cyrila Adule.

Kakor navaja ta list, so se belgijsko-kongoški razgovori nanašali tudi na možnost, da bi prišlo v Kongo 150 belgijskih oficirjev, ki bi vežbali kongoško vojsko.

Tudi moskovski list »Pravda« komentira nedavne Spaakove razgovore s predstavniki kongoške vlade kot novo neokolonialistično zaroto. »Pravda« piše, da je Belgija pripravljena dati finančna posojila in vojaško pomoč sedanjim upravljavcem v Kongu. Te kredite bo Kongo izkoristil za nakupe potrošnega blaga v Belgiji, medtem ko bodo belgijsko vojaško pomoč izkoristili za operacije proti kongoškim patriotom — zaključuje »Pravda«.

Adžubej v Franciji

PARIZ, 30. marca (Tanjug). — Štirinajstdnevni obisk glavnega urednika moskovskih »Izvestija«, Alekseja Adžubeja, v Franciji, ki se začenja danes, ocenjujejo v Parizu kot dogodek, ki utegne zelo vplivati na nadaljnje izboljšanje sovjetsko-francoskih odnosov. Ti odnosi so se izboljševali ob intenzivni izmenjavi delegacij in uglednih osebnosti. Tako vsaj sklepajo v Franciji, čeprav Adžubej ne prihaja v Francijo na vabilo francoske vlade.

kongresa KP Kanade

TORONTO, 30. mar. (TASS) — Na 18. kongresu KP Kanade so sprejeli resolucijo, v kateri zahtevajo, da je treba odstraniti ameriško atomsko orožje iz Kanade. Prav tako zahtevajo, naj bi razglasili Kanado za dezatomizirano cono in naj bi se okrepila trgovina z vsemi socialističnimi in novimi neodvisnimi državami. KP Kanade se nadalje zavzema za sklenitev nenapadalne pogodbe med Varšavskim in Atlantskim paktom ter za priznanje LR Kitajske in DR Nemčije.

Na notranjem torišču se kanadska KP zavzema za novo ustavo, ki bi zajamčila popolno enakost francoski govorečih Kanadčanov s tistimi, ki govore angleški.

Dolga pot do zakona o državljanskih pravicah

WASHINGTON, 30. marca (Tanjug) — V ameriškem senatu se danes začenja najtežavnejša faza v obravnavanju zakonskega predloga o državljanskih pravicah. Domnevajo, da bodo konservativci z juga skušali z dolgimi govori zavlačevati razpravo.

V Washingtonu pravijo, da imajo demokrati dovolj glasov, kar jim bo omogočilo, da bo sporni predlog prodrl v senatu. Odprto vprašanje pa je, ali bo predlog pretrpel večje ali manjše spremembe, ki bi lahko igrale važno vlogo pri opredeljevanju volivcev na predsedniških volitvah. Večina komentatorjev je mnenja, da utegne biti zakon dokončno izglasovan šele proti koncu poletja.

Ostri boji v Angoli

KAIRO, 30. marca (Tanjug) — Med ofenzivo osvobodilne vojske Angole februarja in prvo polovico marca je imela portugalska vojska 278 mrtvih in 84 ranjenih. Po sporočilu stalnega zastopnika angolske začasne vlade v Kairu je prišlo do ostrih bojev na severu Angole, v provincah Kimundu in Kikongo v bližini pristanišča Ambizette.

Ta področja leže blizu kongoške meje, kjer ima osvobodilna vojska Angole svoje glavne baze. Ofenzivne operacije angolske osvobodilne vojske se bodo nadaljevale do konca deževnega obdobja.

Italija spet pred stavko

CGL poziva na stavko 3. in 4. aprila

RIM, 30. marca (Tanjug) — Generalna konfederacija dela je pozvala uslužbence državne uprave, naj 3. in 4. aprila stavkajo. S to stavkovno akcijo se še niso solidarizirale druge sindikalne organizacije. Če ne bodo v akciji sodelovale vse sindikalne organizacije, potem bo popolna stavka le v železniškem prometu, kjer ima generalna konfederacija dela veliko večino.

Okoli 1,4 milijona državnih uslužbencev je 5. februarja organiziralo prvo enotno stavko z zahtevo, da je treba reformirati državno upravo in zboljšati ekonomske pogoje. Po stavki je vlada na pogajanjih s sindikati obljubila, da bo postopno rešila vse te problieme. Generalna konfederacija dela se ni strinjala z vsemi vladnimi predlogi, zlasti, kar se tiče upravne reforme. Konfederacija je zato pozvala uslužbence na novo dvodnevno protestno stavko. Toda v sredo se bo minister Luigi Preti še enkrat sestal s sindikalnimi predstavniki. Od izida teh pogajanj je odvisno, kaj bodo ukrenile sindikalne organizacije državnih uslužbencev.

Peking: posredni komentarji

Listi objavljajo predlog dnevnega reda za konferenco neangažiranih, hkrati pa serije člankov z negativnimi stališči do večine točk

PEKING, 30. marca. (Tanjug). Predlog dnevnega reda za drugo konferenco neangažiranih držav, ki so ga sprejeli na pripravljalnem sestanku v Colombu, je pekinški tisk danes objavil brez komentarjev, toda hkrati z gradivom, kakršno objavlja že tri dni in v katerem posredno zavzema negativno stališče do večine točk predlaganega dnevnega reda.

»Žen Min Ži Bao« objavlja krajšo vest o predlogu dnevnega reda, v katerem je med drugim ena važnih točk »pravnavanje sedanjih sporov brez groženj in uporabe sile«, hkrati pa objavlja na isti strani tudi obširno poročilo o izjavi kitajske delegatke na zasedanju sveta azijsko-afriške solidarnosti v Alžiru. Kitajska delegatka je ostro odklonila predlog sovjetske delegacije oziroma predlog premiera Hruščova, naj bi prepovedali uporabo sile pri reševanju obmejnih in ozemeljskih problemov, češ da gre za potezo, ki je njen namen, zaščititi interese kapitalizma in kolonializma.

Med drugimi najvažnejšimi točkami dnevnega reda, ki so ga v osnutku sprejeli na pripravljalnem sestanku našteva pa jih tudi pekinški tisk v današnjih informacijah, so: ohranitev in utrditev svetovnega miru, načela miroljubne koeksistence in kodifikacija teh načel v OZN, splošna in popolna razorožitev s prepovedjo atomskih poskusov ter prepoved širjenja atomskega orožja, nadalje OZN in njena vloga v mednarodnih zadevah ter gospodarski odnosi na svetu kakor tudi vpliv razorožitve na svetovni gospodarski razvoj.

Toda pekinški tisk je prav v zadnjem času pisal o miroljubni koeksistenci, da to v bistvu pomeni »odpovedovanje razrednemu boju in boju podrejenih in neodvisnih narodov proti imperializmu in kolonializmu«. O splošni in popolni razorožitvi pa je pisal, da je to iluzija in mamilo za preslepitev množic ter poziv zasužnjenim narodom, naj odložе orožje v boju proti imperializmu. O OZN beremo v informacijah pekinškega tiska, da je instrument v rokah imperialistov, ne organ za zaščito zasužnjenih in kolonialnih narodov, ampak za to, da bi ti narodi še naprej ostali podrejeni. O gospodarskem razvoju in morebitni uporabi sredstev, ki bi se sprostila z razorožitvijo, za razvoj nerazvitih držav, pa je pekinški tisk že prej pisal, da je to prav tako »sleparija« in past, ki so si jo skupaj izmislili revizionisti, imperialisti in kolonialisti«.

Kar pa se tiče ideje o ohranitvi svetovnega miru v najširšem smislu, se je pojavila v pekinškem tisku (sicer iz vietnamskih virov) nenavadna teza, da pravega miru ne more biti, dokler »dve tretjini človeštva ječita pod jarmom kapitalizma« in da boj za trajnost takšnega miru zato pomeni boj za ovekovečenje kapitalističnega sistema.

Glede večine točk dnevnega reda bodoče konference neangažiranih držav so v Pekingu s tem posredno povedali svoje stališče, ki se precej razlikuje od stališč držav, udeleženk konference neangažiranih.

Bralce in naročnike obveščamo, da se je dostava današnje številke Dela zaradi hude okvare na električnih vodih v centru Ljubljane zakasnila po vsej Sloveniji. Za neljubo zamudo se vsem opravičujemo.

UREDNIŠTVO

Hude poplave v Doneškem bazenu

DONJECK, 30. marca — TASS poroča, da je v Doneškem bazenu prišlo do velikih poplav zaradi hudournikov in naraslih rek, ker se je naglo začel topiti sneg in zaradi močnega pomladanskega dežja. Nivo rek je na tem področju višji za 5,5 m od normale. Sedem tisoč družin so evakuirali iz Doneškega industrijskega bazena, kjer je 40% naselij velikih industrijskih podjetij prav na poplavljenih področjih Slavjanska in Kramatorska. Nevarnost grozi tudi severnemu Donjecku in Rubežnemu. Zdaj si na vso moč prizadevajo, da bi preprečili poplave na mestih, kjer stojita dva velika kemična kombinata.

Mraz v ZDA

CHICAGO, 30. marca (AP). —Nenavadno hladno vreme je danes zajelo vzhodna področja Združenih držav Amerike. Hladen val je zajel dele Georgije, Alabame in Mississippija, temperature pa so padle pod ničlo v državah Minnesota, Dakota, Iowa, Wisconsin in Illinois. Na severnem zahodu se je vreme precej popravilo.

Kennedyja je ubil en sam

WASHINGTON, 30. marca (AP) — Iz krogov komisije, ki raziskuje ozadje umora predsednika Kennedyja, se je zvedelo, da se članom komisije utrjuje prepričanje, da je bil umor brezumno dejanje enega človeka.

Predsedniška komisija dela že štiri mesece v največji tajnosti. Zaslišavanje prič se bliža koncu. Vendar pa bo trajalo še nekaj časa, preden bodo sestavili poročilo.

Telegrami

SUBANDRIO ODPOTOVAL V FRANCIJO — PARIZ. Indonezijski minister za zunanje zadeve, dr. Subandrio, je iz Alžirije odpotoval v Pariz, kjer bo ostal tri dni, potem pa obiskal še Nizozemsko.

PREPOVEDANE DEMONSTRACIJE — NEW DELHI. V Benaresu so prepovedali vse povorke, demonstracije in javna zborovanja, da bi znova ne prišlo do spopadov med Hindujci in muslimani.

DOBRI REZULTATI — KARTUM. Odločba sudanske vlade o kontroli nad potrošnjo bencina pri uporabljanju državnih avtomobilov je rodila dobre rezultate. Samo v januarju in februarju so prihranili 300.000 sudanskih funtov.

PODALJŠAN OBISK — PARIZ. Na zahtevo svoje vlade bo južnokorejski minister za zunanje zadeve, general Čung Il Kvon podaljšal bivanje v Parizu. Kvona je sprejel francoski minister za zunanje zadeve Murville, ki mu je rekel, da francoska vlada ne namerava priznati vlado Severne Koreje.

ŠASTRI — PODPREDSEDNIK VLADE? — NEW DELHI. Badahur Šastri bo verjetno imenovan za podpredsednika indijske vlade. Šastri je bil za časa bolezni premiera Nehruja minister brez listnice in je v glavnem opravljal dolžnosti premiera.

ODBOR ZA REŠEVANJE VERSKIH VPRAŠANJ — KARTUM. Centralni svet Sudana je ustanovil posebni odbor, ki bo skrbel za reševanje verskih vprašanj in preprečeval negativne posledice propagandne dejavnosti katoliških misionarjev.

POTRES V ČILU — SANTIAGO DE CHILE. Včeraj so v glavnem mestu Čila občutili močan potres, za katerega menijo, da je refleks potresa na Aljaski. Človeških žrtev in materialne škode ni bilo.

Pa še to

ZA POSTNE DNI — Ondan je v kragujevški slaščičarni starejša kmetica zahtevala baklavo in prodajalcu pri tem rekla: »Veste, postim se, pa bi zato rada nekaj na olju.« Takoj se je oglasil mladenič zraven nje: »Če želite kaj brez masti in brez olja, izvolite tu nasproti.« Starka gleda in ne vidi prodajalne. »Kaj gledate, naša dijaška menza je tam,« je pojasnil mladenič.

Vreme 3C. III. 1964

Temperature

	07	13
Ljubljana	8	12
Planica	2	7
Lesce	—	—
Maribor	6	14
Slov. Gradec	6	12
Novo mesto	9	11
Koper	12	11
Kredarica	—5	0
Pulj	11	15
Reka	11	13
Split	13	—
Dubrovnik	12	—
Zagreb	9	17
Beograd	10	21
Sarajevo	9	16
Skopje	6	20
Titograd	—	18
Celovec	5	12
Gradec	4	12
Dunaj	6	12
Milano	8	9
Genova	11	11
Zürich	3	7
München	2	9
Benetke	9	11

Prognoza

VREMENSKA SLIKA:

Področje nizkega zračnega pritiska z jedrom nad Sardinijo se usmerja proti severovzhodu. Nad naše kraje dotekajo tople in vlažne sredozemske zračne gmote, ki povzročajo nestalno, vendar toplo vreme.

NAPOVED:

SLOVENIJA:

Pretežno oblačno bo in vmes še padavine. Najnižje nočne temperature bodo od 4 do 8, v Primorju 11, najvišje dnevne od 10 do 15° C.

JUGOSLAVIJA:

V zahodnih krajih bo oblačno z dežjem, drugod zmerno oblačno. V sredo bo spremenljivo oblačno in še sorazmerno toplo.